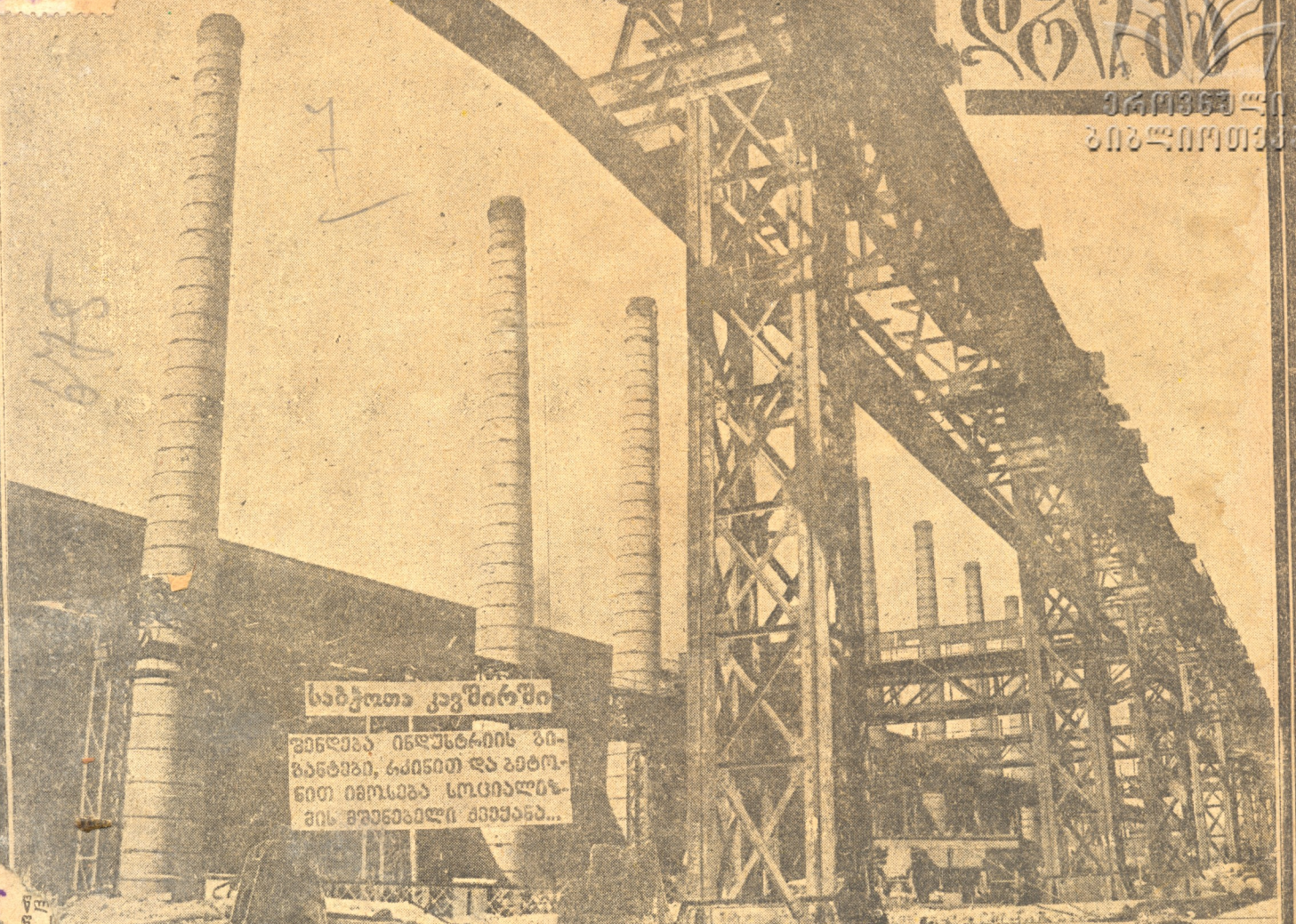

1932

საბჭოთა კავშირში
შენდება ინდუსტრიის ბი-
ზანდები, რაინით და ვაჭო-
ნით იმოსება სოციალს-
მის მშენებელი მშენებ...

კაპიტალისტურ ქვეყნებში

ინდუსტრია ინდუსტრიის ბი-
ზანდები, სეპარსონი მი-
ლადის შიგნაგლსობიდან
აღბარ ათოდის კვალი...

დარაინილია მსოფლიო, ან-
თი დარბი, რომელსაც არ
შეხვებია კრიზისი. ეს დარ-
ბი არის სავაჭრო მრეწვე-
ლობა* (მ. აბაშიანი)

№ 20

1932 წ. 30 დეკემბერი

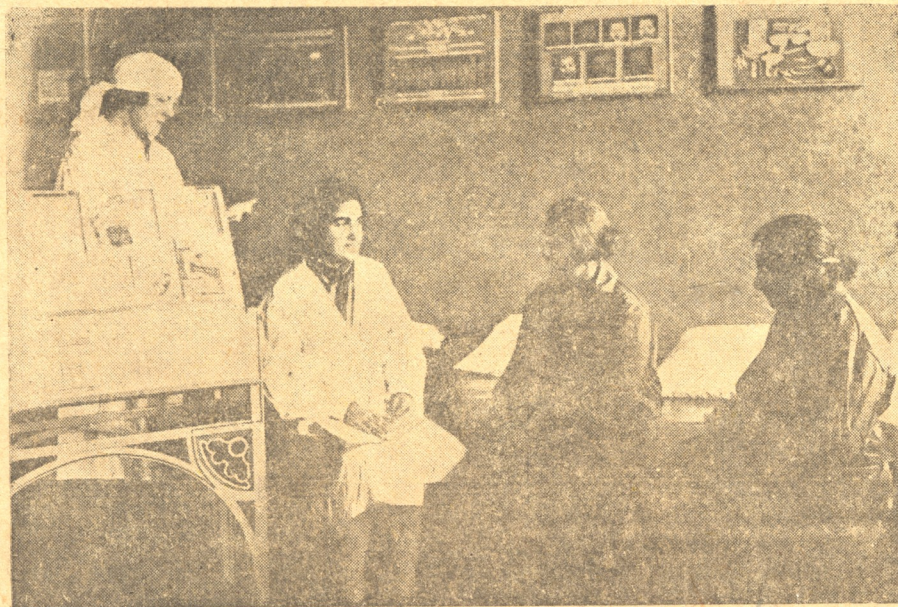
თითოული მარხნა, თითოული ფაზრიკა ვაჰსიოთ თავდაცვის სიხ-
სიზაზგად

ფხვსაცმელაბი ინდივიდუალური და
კვამეტილი ირითეა

სურათში—თბილისის დეპოს დამკრელი კომკავშირელები—თავდაცვა-აკაქი-
მის წევრები სროლაზე.

თბილისს—სანიმუშო სადგური.

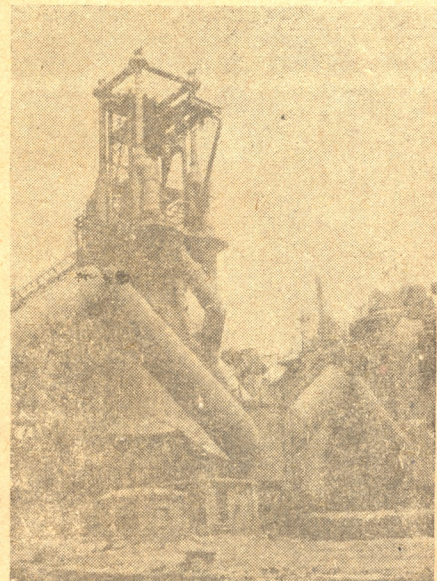

თბილისის სადგურში მოეწყო დედისა და ბავშვი, ოთახი, სურათზე—ექიმი ისაუბრება
მგზავრ-დედებს.

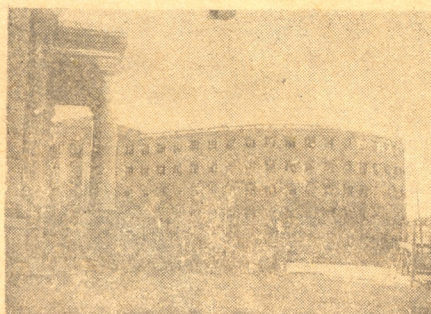
სარეწაო კავშირის ტყვეულობის გარ-
თიანების არტელის „სარეწაო ფხვსაცმე-
ლი“ ჰკერავს ფხვსაცმელებს ინდივიდუ-
ალური დაკვეთებით. ცენტრალიზებული მ-
მარაგების გარდა არტელმა შეიძინა 20
მან. ნანევარაფბრიკატები, რაც ნ-
ლებას აძლევს გეგმის გარეშე გაზ-
1000 ცალი ფხვსაცმელი.

არტელს აქვს კარგი მაჩვენებლები: IV
კვარტალის ორი თვის გეგმა შესრულებუ-
ლია 103,7 პროც. ცეხებსა და ბრიგადებს
შორის გაშლილია სოცშედეგობა.

სურათში: ფხვსაცმ. მკერავთა დამ-
კრელი ბრიგადის ბრიგადირი ამხ. პირ-
კმეტოვი, ბრიგადა თავის გეგმას სისტემა
ტიურად ასრულებს 125 პროც.

სტალინის მარხნის (სტალინო,
თბილისი) კაპელი

ბალნაშის ტბის (კაზაკსტანი) ჩრდ. ნაპირ-
ზე გაშლილი ტემპებით მიმდინარეობს სპი-
ლენძის ქარხნების მშენებლობა.

მუშაობაში ფართოდ არის გამოყენებუ-
ლი, როგორც ცოცხალი, ისე მექანიკური
განწყვეტი ძალა.

სურათში: მშენებლობის ერთ-ერთი
უბანი.

ორი სისჯავა-ორი მადეა

მადეა

„ლარბს ართმის, მდივანს კუჭს“
სისჯავა-ორი მადეა

ბურჟუაზიულ პრესას ტრადიციად ჰქონდა გადაქცეული სახალწლო შედეგების გამოყვანა, ჯამის გაკეთება საშინაო და საგარეო პოლიტიკისათვის, სახალწლო სურვილების გამოხატვა, და სხვ. ოთხი წლის უსაშინელებმა კრიზისმა საფუძვლიანად დაავიწყებინა ბურჟუაზიულ კალმონებს და მოღვაწეებს ეს ტრადიცია, დაავიწყებინა იმ მხრივ, რომ მათ ჯამის გაკეთება საშინაო და საგარეო პოლიტიკისათვის უხდებოდა არა წლის დამღვეს, არამედ თითქმის ყოველდღე, რადგან ყოველ დღეს მოაქვს ახალი დასურული ფაბრიკარნები, ახალი მილიონი უმუშევრები, ახალი ათასები კომპარტიის რიგებში, კაპიტალიზმის საშინაო და საგარეო წინააღმდეგობათა ახალი გართულებანი.

უფრო და უფრო პესიმისტური ხდება ბურჟუაზიულ კალმონების და მოღვაწეების პრაგმატიზმი, უფრო და უფრო ვიწროვდება კრიზისის რკალი და საეჭვოა მოიძებნოს ვინმე კაპიტალისტურ მსოფლიოში ვინც ჰუფეროს მსგავსად იტყვის, რომ უმუშევრობა და კრიზისი არ არსებობსო (და ეს სიტყვები ითქვა იმ დროს, როცა ვაშინგტონში შემოდგომიდან უმუშევართა დაშქრობის მონაწილეთა პირველი კოლონები).

და მართლაც მსოფლიო ეკონომიური კრიზისის მაჩვენებლებს ბურჟუაზიულ სამყაროს ყველაზე უფრო უერთგულენი დამცველებიც კი შეუძლია მიიყვანოს სასოწარკვეთილებამდე. საკმაო არის თვალი გადავადლოთ ზოგიერთ ციფრებს, რომ ეს ნათელი შეიქნეს ჩვენთვის.

კაპიტალისტურ მსოფლიოს ნახშირის წარმოება იმყოფება 1899 წლის დონეზე, ფოლადის — 1904 და თუჯის — 1899 წლის დონეზე. ფოლადის გამოდნობა 1932 წ. სექტემბერში შემცირებული იყო: შერთებულ შტატებში 82 პროცენტით, ინგლისში — 52 პროცენტით, საფრანგეთში — 44 პროცენტით.

კრიზისმა განმანადგურებელი გავლენა იქონია საერთაშორისო ეკონომიურ ურთიერთობაზე. მსოფლიო ვაჭრობის ბრუნვა 1932 წლის პირველ ნახევარში შეადგენდა 51 მილიარდ მარკას, ნაცვლად 126,2 მი-

ლიარდი მარკისა 1929 წ. პირველ ნახევარში, ე. ი. შემცირდა 60 პროცენტით.

არაჩვეულებრივად გაზარდა კაპიტალისტურ სახელმწიფოთა საბიუჯეტო დეფიციტი: საფრანგეთის საბიუჯეტო დეფიციტი აღწევს 13 მილიარდ ფრანკს, ინგლისის — 400-ზე მეტ მილიონ სტერლინგს, შერთებული შტატების (1932 წ. პირველ ოთხ თვეში) 2 მილიარდ დოლარს.

ამის შემდეგ ბუნებრივია, რომ სულ ოროდღე წლის წინად ოპტიმისტურად განწყობილი ეკონომისტებიც კი შეიპყრო შიშმა ხვალისდელი დღის წინაშე და ისინი ვეღარ ხედავენ გამოსავალს კრიზისიდან.

ცნობილი ამერიკელი ეკონომისტი ლეონარდ ეირესი კლივლენდის ხავეჭო პალატის სხდომაზე წარმოთქმულ სიტყვაში აღნიშნავს, რომ „პოლიტიკური და ეკონომიური ხასიათის მძაფრი კონფლიქტები იქნება 1933 წლის თანმდევი მოვლენა“-ო.

ბურჟუაზიას სოციალ-ფაშისტების დახმარებით კრიზისის მთელი სიმძიმე გადააქვს მშრომელი მასების მხარეზე.

ტენისის, ინდუსტრიის, სასოფლო მეურნეობის ტენიკური ბაზის უარესი განვითარების პირობებში კაპიტალიზმს შეუძლია მხოლოდ სილათაკოს, სიმშრომლის და უბიანობის უზრუნველყოფა ასეთი მილიონებისათვის, ნახევრად მშვიდი არსებობის უზრუნველყოფა მრავალ ათეულ მილიონებისათვის.

ქვეყანაში, სადაც სპეციალისტების გამოანგარიშებით ახლანდელი ტენიკური შეიარაღების პირობებში კვირაში 8 საათის მუშაობით თითოეულ ოჯახისათვის შეიძლება 20.000 დოლარის შემოსავლის უზრუნველყოფა — შერთებულ შტატებში ოც მილიონამდე უმუშევარია. ეს იმას ნიშნავს, რომ 80—100 მილიონი სული სიმშრომლის საფრთხის წინაშე იმყოფება და მას შეუძლია იქონიოს მხოლოდ „საქველმოქმედო“ ორგანიზაციების „დახმარების“ იმედი. ამ რიცხვში არ შედიან ასეთი ათასი გადატაკებული ფერმერები და მათი ოჯახის წევრები. გერმანიაში შემოდგომისათვის უმუშევართა რიცხვი აღწევდა 8—9 მილიონს, ასეთივე მდგომარეობაა სხვა კაპიტალისტურ ქვეყნებში.

ასეთი იყო ფონ-პაპენის მთავრობის პოლიტიკა; ამავე პოლიტიკას განაგრძობს გენერალ შლეიხერის მთავრობაც (მონტაჟი ავსტრიულ ჟურნალ „კუკუკ“-იდან).

მაგრამ კაპიტალიზმის კრიზისმა მაგრად დაარტყა არა მარტო მუშათა კლასს, არამედ აგრეთვე ინტელიგენციის საშუალო და უმაღლეს ფენებსაც. უმუშევრად არის დარჩენილი არა მარტო იმ ინტელიგენციის მნიშვნელოვანი ნაწილი, რომელიც თავისუფალი შრომით ირჩენდა თავს, არამედ მალაკვალიფიციური ტენიკური ინტელიგენციის მნიშვნელოვანი ნაწილიც. კაპიტალიზმის კრიზისმა „ზედმეტ“ განაღო ინჟინერ - ტენიკოსების, სწავლულების შრომა. ბევრი უკანასკნელთაგან გადასროლილია გაჭირვების საზღვართან მისულ მუშათა რიგებში.

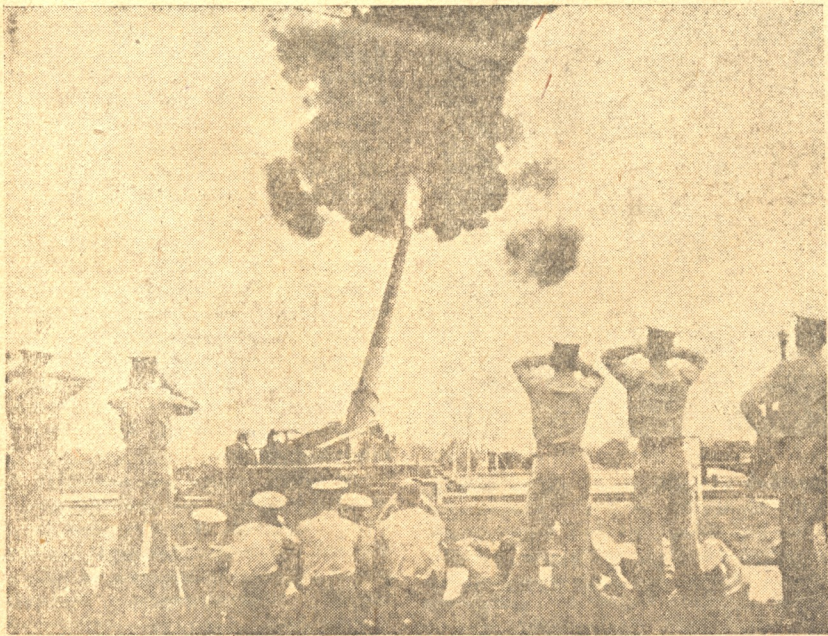
ასეთი ათასი მშრომელი გადასროლილია ველური ადამიანის საცხოვრებელ ბირობებში: ყუთების, ნამტრეფებიდან გაკეთებული ქოხმასები, კონსერვების ყუთები — ჭურჭლულობის მაგიერ, მჭვარტიანი და მბები — ელექტრობის სანაში, სანაგვე ყუთებში ამოკრეფილი ნარჩენები — საკვებათ, — ასეთია ცხოვრების ის პირობები, რომლებიც შეიქმნა ათეულ მილიონებისათვის კრიზისის შედეგად ამერიკაში, ინგლისში, გერმანიაში, საფრანგეთში, პოლონეთში და სხვაგან.

ამ „საცხოვრებელი“ პირობების შედეგად მშრომელი მასები გადაგვარების გზაზე არიან დამდგარი: არაჩვეულებრივად დახშირდა ავადმყოფობა, სიკვდილიანობა, თვითმკვლელობა, სიხლოს სამართლის დანაშაულებანი. მარტო გერმანიაში 1931 წლის გაჭირვების ნადავზე თავი მოკლა 20.000 კაცმა. ბერლინში ბავშვები 47 პროცენტს არა აქვს საკუთარი საწოლი. მრავალი ათეული ათასი ბავში მოკლებულია სკოლაში სიარულის საშუალებას, რადგან არა აქვს ფხსაცმილი და ტანსაცმელი. ასეთ მდგომარეობაში იმყოფებიან არა მარტო სასოფლო ჰაბაის ბავშვები. ნიუ-იორკის ჟურნალში „ვანიტი ფიორ“ ჯიფერსონ ჩიუს მოჰყავს ფაქტი, რომ „სამხრეთის ერთ დიდ უნივერსიტეტის სტუდენტებს ხანაოდან მოაქვთ სათბობი მასალა და პროდუქტები, როგორც ლექციების მოსმენის ფასი“.

უარესად საგულისხმოა ის შეფასება, რომელსაც შვეიცარიული გაზეთი „ნეი ციურისხერ ცეიტუნგ“ აძლევს ამერიკის თანამედროვე მდგომარეობას:

„ამერიკაში იზრდება საკვები მასალების, ნედლეულის, ტანსაცმელის, მანქანების, ავტომობილების მარაგი, მაღალსართულიანი სახლების სიმძლვე კიდევ უფრო იზრდება.“

იმპერიალისტების „განთავსება“

სპეციალურ პლატფორმაზე დადგმულ ახალ 16 დიუმიანი ზარბაზნის გამოცდა შვეიცარიულ შტატებში. გამოცდა სრულდებოდა აბერდინის სამხედრო ბანაკში.

მაკრამ აუარიუ ხაგვტ ქაბატლობის გარემოში მეფობის სიმშვილი, მრავალხარტულიანი ხახ-ლების გარემო დახეტილობის ძონძეში გახვეული უბინაო ხალხი, რომელიც იყუ-ნება სიცივისგან ამ დროს, როცა უზარ-მაზარ სახლებში ცენტრალური განათების მიღება ამით შეფანტავს თავის სიბოხს.

მკრთალ სახლებზე იდეებმა სინამდურის ფენები ამ დროს, როცა მდებრულად მორ-თულ სახლებში კაცი არ არის, რომ გა-დააბრუნოს ინკანი ცხელი წყლით.

ეს არის სურათი არა მარტო ამერიკის, ეს არის სურათი ყველა კაპიტალისტური სა-ხელმწიფოების.

და იმ დროს, როცა ასეული მილიონები სიმშვილისგან ხასიყვდილოდ არიან განწი-რული, მსოფლიო ბურჟუაზია, რომელიც სოციალ-ფაშისტების დახმარებით ახალ-ბოხს ამხადებს კრიზისის კვანძის გადასაჭრ-ლად, ახალ საგადასახადო ტვირთს აკი-რებს მასებს შეფარდების ხარჯების დასა-გვარად. გასაკვირია არ არის, რომ ასეთ პირობებში უსოფლებიან ისინიც კი, რომ-ლებსთვისაც წინათ სრულიად უცხო ღუო სოციალიზმი და კომუნისმი, კრიზისმა გა-მორიყვია კლასობრივი თვითშეგნების გაღ-ვივება იმ მახებშიც კი, რომლებიც წინად შორს უყვებნენ კომპარტიის გაფლენის სფე-რიდან. ეკონომიური კრიზისის გარემოების ზეგავლენითა და კომპარტიების მასიური მშუშობის შედეგად არაჩვეულებრივად ფარ-თავდება კლასობრივი ბრძოლის ფრონტი, კომინტერნის დროის ქვეშ იდგებიან ახალი ათეულობი მილიონები, რომ მარქს-ლენინის მიერ ნაჩვენები გზით მიადწიონ სრულ პო-ლიტიკურსა და ეკონომიურ განათავსუფ-ლებას.

ჭ

ამ დროს, როცა კაპიტალისტურ ქვეყ-ნიებში ღრმადიანა ეკონომიური კრიზისი, ისურება ინდუსტრიის გიგანტები, ათეულობი მილიონები უმშუგებენ რჩიბიან და იჯა-ნის წევრებთან ერთად სიმშვილობენ ამ სი-ტუვის წამდგილი მნიშვნელობით, საბჭოთა კავშირის მტკიცად შილის სოციალიზმის მშენებლობის გზით.

ჩვენი უბოროტეს მტრების მთავარი შტა-ბიც — ერთა ლიგაც კი იძულებულია აღი-აროს ჩვენი მიღწევები:

„ერთად ერთი ქვეყანა, რომელიც შიშით მარე დებრების განმავლობაში გვიჩვენებს საბრწველო პროდუქციის მნიშვნელოვან და შეუჩერებელ ზრდას — ეს არის საბ-ჭოთა კავშირი“. — სწერს ერთა ლიგა თა-ვის ანგარიშში.

და მართლა შეუძლებელია ანგარიშის არგაწება ურყევი ფაქტებისათვის. ეს ურ-ყევი ფაქტებიც კი შემდეგს გვეუბნებიან: 1928 წ. ჩვენი პროდუქცია უდრიდა 1918 წ. დანეს 148,4 პროცენტს, 1929 წ. — 182 პროც., 1930 წ. — 228,9 პროც., 1931 წ. 227,1 პროც.

ტროცკისტების „გვერდით“ „ჩვენი სახელ-მწიფო მრეწველობის პროდუქცია 1926—27 წ. წინა-წელთან შედარებით უნდა გაზრდი-ლიყო 81,6 პროცენტით, 1927—28. — ლიყო 10 პროც., 1928—29 წ. — 15,5 პროც., 1929—30 წ. 15 პროც. სინამდვილეში სა-ხელმწიფო მრეწველობის პროდუქციის ზრდა შეადგენდა: 1926—27 წ. 19,7 პროც. 1927—28 წ. — 26,8 პროც., 1928—29 წ. — 24,8 პროც., 1929—30 წ. — 25,8 პროც. 1931 წ. — 21,1 პროც. ასე ამგვარად ტრო-ცკისტული დაცემის ნაცვლად ჩვენ გვიქონ-და ბოლშევიკური ზრდა“.

1922 წელს ვლ. ილიჩი მძიმე მრეწველო-ბის ფუნჯე დასაყენებლად ვარაუდობდა 20 მილიონი მანეთის დაკრავებას, მიმდინარე წელს კი — 10 წლის შემდეგ — კაპიტა-ლურ მშენებლობაზე ჩვენ ვხარჯავთ 12 მილიარდ მან., ე. ი. 800-ჯერ მეტ თანხას. გიგანტურად გაიზარდა ჩვენი მძიმე ინ-დუსტრია: მარტო უკანასკნელი წლის გან-მავლობაში აგებული და გადაკეთებულია 40 ბრძამელი და 58 მარტების ლუმენი. 1.000 ტ. თუჯის ნაცვლად დღე-ღამეში 1931 წ. ჩვენ ახლა უშვებთ 19.000 ტონას.

უკვე 1333 წ. ნახშირთან ამოღებამ იარჯერ-გადაპარბა ომის წინადროინდელ დონეს, ნავთობს — ორნახევარჯერ.

წარმატებით სრულდება ელექტროფიკა-ციის გეგმა.

ჩვენ წარმატებით ვუფლებით უცხოეთის ტენიკას, საბჭოთა მუშების და სპეციალის-ტების ხელით ექსპონ არა მარტო მრეწვე-ლობის და ენერჯტიკის გიგანტებს, არამედ ვაწყობთ ისეთი მანქანების და საგნების წა-რმოებას, რომლებიც სრულიად უცხო იყო ჩვენთვის, რაღაც ოთხიოდე წლის გა-ნმავლობაში ჩვენ დავეფლებით ათასეულ სრულიად უცნობ წარმოებებს: გიგანტურ თბომავლებიდან ჯიბის საათებამდე, ელექ-ტრამავლებიდან ბურთულა საკისფრებამდე, ფერადანდობებიდან რენტგენის აპარატე-ბამდე“ („პარაფა“).

ძირითად იცვლება ჩვენი ქვეყნის სახე: დიდი დენები, ჯოღის პრობლემა, ახალი საბრწველო რაიონები, — ყველაფერი ეს, რაც ჩვენ შევძელით სულ რაღაც ოთხიო-დე წლის განმავლობაში, უნებლიედ გავიც-ხას იწყებს ჩვენს მტრებსაც კი.

მრეწველობის სწრაფი განვითარების, სო-ციალისტური მშენებლობის ფართოდ გაშ-ლის შედეგად საბჭოთა კავშირის მთლიან-ად მოსაბოძოთა უმუშევრობა. შეუჩრევ-ლად უმჯობესდება მშრომელთა ეკონომი-ური და კულტურული ცხოვრების პირობე-ბი. თუ 1918 წ. სახალხო შემოსავალი შე-ადგენდა 100,4 მანეთს სულზე, იმავე ომის წინადროინდელ მანეთებს ანგარიშით იგი 1931 წ. შეადგენდა 193,6 მანეთს. მუშათა ხელფასის ფონდები 1927—28 წლის 8.871,6 მლნ. მანეთიდან 1932 წლისათვის გაი-ზარდა 80 მილიარდ მანეთამდე, სოციალუ-რი დაზღვევის ოთხდები ამავე პერიოდისა-თვის 980,1 მილიონ მანეთიდან გაიზარდა 4 მილიარდ მანეთამდე. იფრება მუშათა კლუბების, კეთილმოწყობა სანადილოე-ბის, კურორტების და დასახელებული სახ-ლების, საავადმყოფოების და სანატორიუ-მების ქსელი. არაჩვეულებრივად გაიზარდა სახალხო განათლების ხარჯები.

გერმანიის ინტელიგენციის უმწეო მდგომარეობა

გერმანიის ინტელიგენცია უმწეო მდგომა-რეობაში იმყოფება. მძაფრი ეკონომიური კრიზისი გონებრივ მუშაკთა სულ ახალ-ახალ ფენებს ემუქრება სიმშვილი და უბი-ნაობით. თითოეულ შემოსევიც განათავსი-ფლებულ ადგილზე მოდის 4 განცხადების მუშაკი. ინტენერები, ტენიკოსები, ექიმებ-ბედნიერად თვლიან თავს, თუ იშვებს შო-ფერის, მეგობრებს ან ოციანტის ადგილს. სურათზე: ბერლინელი პროფესორი ში-ლი (ი) ხაფხხტო პარაოტს ზეიდის ქუჩაში.

1931 წელს ხარჯები საბოლოო განათლე-ბაზე შეადგენდა 881,4 მილიონ მანეთს, 1931 წელს — 4.079,9 მილიონ მანეთს.

მეფის დროს კოლონიების მდგომარეობა-ში მყოფ რუსეთის „განაპირე რაიონებს“ ეკონომიურმა აღორძინებამ საბჭოთა ხელი-სუფლებით დროს გააჩქარა. კულტურული ჩამორჩენილი კუთხების კულტურული აღორძინებისა და წინსვლის გზაზე დადგო-მა, იზრდება და მტკიცდება ნაციონალური საბრწველო, ტენიკური და კულტურული კადრები. იზრდება და ძლიერდება საბჭოთა კავშირის ხალხთა კულტურა, ნაციონალუ-რი ფორმით და სოციალისტური შინაარ-სით.

უდიდესი მიღწევები გვაქვს სასოფლო მეურნეობის სოციალისტურად გარდაქმნის საქმეში. კაპიტალისტურ ქვეყნებში გაჩეფე-ული კრიზისი ვერც სასოფლო მეურნეო-ბას ასცდა. სასოფლო-სამეურნეო პროდუქ-ტების ფაშების კატასტროფულმა დაცე-მამ და აუტანელმა საგადასახადო ტვირთმა გადატარა მრავალი მილიონი სოფლის მე-ურნე, ლიუპენ-პროლეტარებათ აქცია მრავ-ლი მათგანი. სწორედ ამ დროს საბჭოთა კავშირი გახდა მსოფლიოში ყველაზე უფ-რო მსხვილი სოფლის მეურნეობის ქვეყნად. სოციალისტური ინდუსტრიის ზრდამ შესა-ძლებელი გახადა 150.000-ზე მეტ ტრაქტო-რის, ათეული ათას კომბაინის, ძნის შემეშ-რელი მანქანის, 10000 ავტომობილის და სხვ მიცემა სოფლის სოციალისტური სექ-ტორისათვის. მიმდინარე წელს (კოლექტ. და საბჭოთა მეურნეობებზე) მოდის ნათესების ფართობის 82 პროც. კოლმეურნე გადაიქცა ჩვენი მიწადმოქმედების ცენტრალურ ფი-გურად.

სახალხო მეურნეობის ყველა დარგებში მიღწეულ ამ უდიდეს გამარჯვებათა შედე-გად ისტორიული კითხვა „კენ-ვის“—საბო-ლოლოდ გადაჭრილია სოციალიზმის სახარ-გებლოდ კაპიტალიზმის წინააღმდეგ.

სოციალიზმის ეს გადაწყვეტი გამარჯვე-ბა მიღწეულია საქ. კომპარტიის ლენინ-ური ცეკას და პარტიის და მსოფლიო შუ-ნათ კლასის უდიდესი ბელადის ანშ. სტა-ლინის ბოლშევიკური ხელმძღვანელობით, სასტიკო ბრძოლით მემარჯვენე და „მემარ-ცხენე“ ოპორტუნისტების წინააღმდეგ.

გასაკვირი არ არის, რომ საბჭოთა კავში-რის მუშათა კლასის მიერ მოპოებული უდიდესი წარმატებები საყვავლთაო ყურა-ღლებას იპყრობენ ჩვენი ქვეყნის გარეთ. არა მარტო კაპიტალისტური ქვეყნების მუ-შათა ფართო მახებში, არამედ ინტელიგენ-ციის იმ წრეებშიც კი, რომლებიც აქამ-დე მტრულად, უკეთეს შემთხვევაში—ნეი-ტრალურად იყვნენ განწყობილი, ახლა ეკონომიური კრიზისის ზეგავლენით, რომ-ელიც ნათელშეყოფს მათ წინაშე გიგანტი სოც. მეურნეობის უპირატეობას ანარქიული კაპიტალისტური სისტემის წინაშე, თანდათა-ნობით იზრდება სიმპატიები იმ საქმისად-მი, რომელსაც საბჭოთა კავშირის პროლე-ტარიატი აკეთებს კომუნისტური პარტიის ხელმძღვანელობით. ტენიკის და მეცნიე-რების მთელი რიგი გამოჩენილი წარმობა-დგენლები, რომლებიც ათეულობ წლების განმავლობაში ერთგულად ემხარებოდ-ნენ კაპიტალიზმს, როგორც კაცობრიობის კულტურის უმაღლეს მიღწევას, დღეს იძუ-ლებული არიან მოახდინონ ფასულობათა გადაფასება, ზურგი შეაქციონ კაპიტალიზმს და ზოგჯერ გადაჭრით გადავიდნენ კაპი-ტალიზმის წინააღმდეგ მებრძოლი მუშათა კლასის მხარეზე.

იმ დროს, როცა კაპიტალიზმის ბანაკში იზრდება რღვევა და დაბნეულობა, შინაუ-რი და სავარეო წინააღმდეგობანი, ჩვენში საბჭოთა კავშირში გმირული პროლეტარია-ტი, რომელიც დამათარვა პირველი სუთ-წლელი, პროლეტარული რევოლიუციის გამარჯვების ურყევი რწმენით ხვედბა 1933 წელს, უკლასო სოციალისტური სა-ზოგადოების აგების სუთწლელი დაწყების წელს, ახალ მორიგ გამარჯვებათა მოპოე-ბის წელს.

კრიზისის, სიმუილისა და სიღატაკის გეოტხე ზამთარი კავიტალისტურ მსოფლიოში

საქართველოში
მედიკალიზაცია

მრავალი ათასი დახურული ფაბრიკა-ქარხნებით, ათეულ მილიონ უმუშევრობით, მასობის უკიდურესი გადატყვევებით და სიმუილობით, კლასობრივი ბრძოლების ზრდით, მილიარდობიანი საბიუჯეტო დეფიციტით, იმპერიალისტურ წინააღმდეგობათა უკიდურესი გამწვავებით, გააფთხებული საომარი სამზადისით ხვდება კავიტალისტური მსოფლიო 1933 წელს.

ქვემოთმოყვანილი მასალები წარმოადგენს კავიტალისტურ ძველებში გათვალისწინებული კრიზისის კატარა ილიუსტრაციას.

მ უ ი მ რ ი ი ნ გ ლ ი ს ი *) 16 გ ვ ა მ ი

მე მივმუშავებდი გლაზგოში, მე კარგად ვამოგვინებ მე-3 კლასის საწოლ ვაგონში, კარგ სკამზე—მატრასით და ბალიშით. დავიბანე პირი და გავიბარე ისე, როგორც სახლში და ვისულზე ვაგონ-რესტორანში. ცივილიზაციამ გადასჭრა საკონკრეტო კომფორტით მოგზაურობისა იმათთვის, ვინც მიემგზავრება ინგლისიდან შოტლანდიაში, მაგრამ სამაგიეროდ მას არ გადაუტყრია იმის საკითხი, თუ როგორ გამოიკვეთოს და უზრუნველყოს თავისეისფეროთ ინგლისისა და შოტლანდიის მრავალი მკვლევარი.

მე ვათვლიერებ გაზეთების ამონაჭრების გროვას, რომლებიც თან მიმაქვს. გუშინდელ გაზეთში მე წავიკითხე უმუშევრების თვითმკვლელობის შესახებ, მას თვით მკვლელობის წინ მოეკლა ცოლი და ბავშვი. შემდეგ მე მოვიგონე, რომ „გაპირებების შემოწმების“ შესახებ კანონის გამო ცემის პირველი თვის განმავლობაში მე ვაგროვებდი ყველა ცნობებს უმუშევართა თვითმკვლელობის შესახებ. მე მაქვს 29 ასეთი ამონაჭერი 24 ნომბერიდან 23 დეკემბრამდე. საშუალოდ ერთი თვითმკვლელობა დღეში. ამონაჭრების ჩემი კრებული რასაც ვიკრებოდა, სრული არ არის. ერთმა მეგობარმა, რომელიც ამ რამდენიმე ხნის წინათ მუშაობდა შინაგან საქმეთა სამინისტროს მიერ დანიშნულ კომისიაში, მიაბო, რომ ოფიციალური ცნობებით უმუშევართა თვითმკვლელობის რიცხვი საშუალოდ უდრის ორს.

შეუძლებელია ყველა ამ ცნობების წაკითხვა ისე, რომ არ იგრძნოს უმუშევრობის საშინელი ტრაგედია. მე მინდა აქ მოვიყვანო ყველაზე უფრო თაღლიანი ფაქტები.

მან ათასგვარი ცდების მიუხედავად ვერ იშოვა სამუშაო.

იმ დილას—განაგრძობს ცოლი,—ის კვლავ წავიდა სამუშაოს საძებრად, სადღაც მას განუტყუადეს, რომ ძლიერ მოხუცია და თავისუფალი აღვილი მისცეს სხვას. სახლში ძლიერ აღელვებული მოვიდა.

მოსამართლეს გამოაქვს იგივე დასკვნა. რაც ქრის შესახებ.

III.

ვალტერ მილნერი, 42 წლის, მკვდარი იპოვეს თავის საწოლში. რეზინის მილის ერთი ბოლო იყო ბალიშზე, მეორე მიმაგრებული იყო გაზის ონკანზე. ის მსახურობდა კინოში.

მისი და გვიამბობს, რომ უმუშევრობა ძლიერ აწუხებდა მას. იმ დილას, როცა მან თავი მოიკლა, დას მიუღია წერილი მასში ჩადებულ ერთსტრილიანი ბანკოტით. წერილში ეწერა: „მიიღე ეს ფული, მშვიდობით“.

ბინის პატრონი ქალი გვიამბობს, რომ მილნერს ჰქონდა ორი ოთახი, ორი კვირის წინ მილნერი შეეცდებოდა მას—შეუძლია თუ არა უარი სთქვამდა იმ ოთახზე ოა მიიღო თანხმობა. ბინის პატრონმა მიიღო მისგან წერილი ასეთი შინაარსის: „ოთახები თქვენს განკარგოლობაშია, ბინის ქირას იპოვით მაგიდაზე, მე თქვენი არაფერი მმართებს“.

მოსამართლემ განაცხადა, რომ უმუშევრობამ, როგორც სწავს, გავლენა მოახდინა მის გონებაზე და დაადასტურა „თვითმკვლელობა შერყეულ თსიხვის საფუძველზე“.

IV.

მუშა ტომას კასტი, 48 წლის, მკვდარი იპოვეს საპარტოლებლით ყელგამოტოლით, ცოლი გვიამბობს, რომ ის ავად იყო ბრინხით და რომ მათი ორი ბავშვიც ავადმყოფი იყო. კასტი ძლიერ სულიერ ტანჯვას განიცდიდა უმუშევრობის გამო და უკვე გავიდა ვადა, რომლის განმავლობაში მას ჰქონდა დახმარების მიღების უფლება (26 კვირა). მის ეშინოდა, რომ საზოგადოებრივი დახმარების კომიტეტი მას კიწისკერით გამოისტუმრებდა, იმ დილას, როცა ის უნდა წასულიყო საზოგადოებრივი დახმარების კომიტეტში. მან ცოლს ლოკინში მიუტანა ფინჯანი ჩაი და უთხრა, რომ ჩაი დაბლა რომ აანთოს გაზი, როცა ცოლი ჩაივინდა ქვევით, ქმარი მკვდარი დახვდა.

მოსამართლეს დასკვნა: „თვითმკვლელობა შერყეული ფსიხიკის საფუძველზე“.

V.

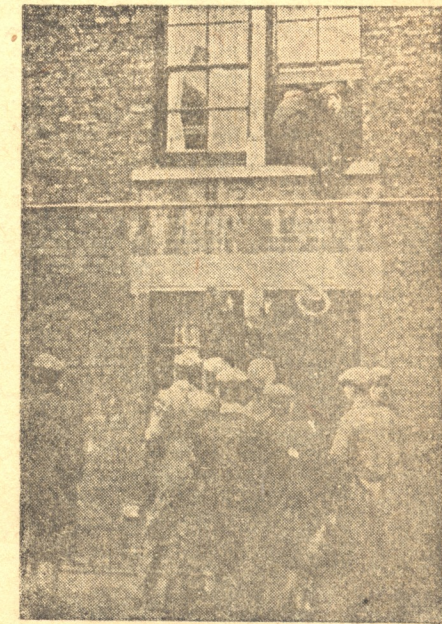
ვალტერ გარის, 61 წლის, იპოვეს მკვდარი, გაზით მოწამლული, ცოლი გვიამბობს, რომ მთელი უკანასკნელი კვირის განმავლობაში ძლიერ ტანჯვას განიცდიდა.

რადგან მას წართვეს დახმარება, მიამტყუნეს იმედს არ ჰქარავდა. ის იღებდა პატარა პენსიას, ვინაიდან დაქრალი იყო ფეხში სამხრეთ-აფრიკის ომის დროს. ამრიგად ის ნაწილობრივ შრომის უნარმოკლე ბული იყო: ეს იყო ერთი-ერთი მისგან იმის, რომ მან დაჰკარგა სამუშაო.

VI.

ჯემს კარტლენდმა, 61 წლის, თავი მოაწამლა გაზით. ის ვაჭრობდა ავეჯით, უმუშევრობამ კატასტროფული გავლენა იქონია მის საქმეებზე. აპირებდა მთელი თავისი საქონლის გაყიდვას და ოთახის დაქირავებას საიმი. მოწმე აცხადებს: „რო“

უმუშევრობას ასახვებთან ბინეპილანს.

უმუშევარ გარჩისის გამოხახლების დროს ბინიდან ლონდონის გარეუბანში—ბიკონსტრში ნამდვილი ბრძოლა გაიმართა მუშებსა და პოლიციას შორის.

პოლიციის პირველი შეტევა მოეგროვებ სახლში თავმოყრილმა უმუშევრებმა, რომლებიც ცხელ წყალს ასხამდნენ პოლიციელებს და ესროდნენ მათ ქვებსა და აგურს. მხოლოდ ერთი საათის გამწვავებულ ბრძოლის შემდეგ შესძლეს პოლიციელებმა გარჩისის ბინაში შესვლა. ბრძოლის დროს დაიჭრა 2 პოლიციელი, 1 სახამართლოს ბოჭაული და ხუთი უმუშევარი ბრძოლის ადგილი ბევრგან სისხლით იყო შეღებილი. დაპატიმრეს 12 კაცი.

სურბათში—უმუშევრები ფანჯრიდან შედიან გარჩისის ბინაში, რომ ხელი შეუშალონ პოლიციას უმუშევრის გამოხახლებაში.

I.
გორჯ კრი იყო შემოააროვ, მისი ჰესაკი—62 წელი. მისი გვამი იპოვეს ეროვონის არხში. მისი სიძე ჯემს კრივ გვიამბობს, რომ კრი უმუშევრობის გამო სასოწარკვეთილებამდე იყო მისული. მას ეშინოდა, რომ „გაპირებების შემოწმების“ კანონთან დაკავშირებით მას წარათმეგინ დახმარებას წარმან მას მოუკვდა ცოლი.

მოსამართლემ დაადასტურა ფაქტი „თვითმკვლელობისა შერყეული ფსიხიკის საფუძველზე“.

II.
ჰენრი ფულერი, 61 წლის, მკვდარი იპოვეს მის ბინაზე. იგი იჯდა თავჩარგული გაზის ლუმენში, მისმა ცოლმა გვაცნობა, რომ მას სამუშაო ჰქონდა 38 წლის განმავლობაში და მხოლოდ ორი წლის წინ დაჰკარგა სამუშაო, რადგან წარმოება სადაც ის მუშაობდა, გაკატრდა. ამის შემდეგ

*) ინგლისის „დამოუკიდებელი“ მუშათა პარტიის ლიდერის ფენერ ბროკუუის ამავე სახელწოდების წიგნიდან („პრადა“, 14 ნომერი).

ცა დაღვა ბინის დატოვების დრო და მას ვერ იშოვო ოთახი, როგორც სჩანს, გადასწვრივთა თვის მოკვლა“.

VII.

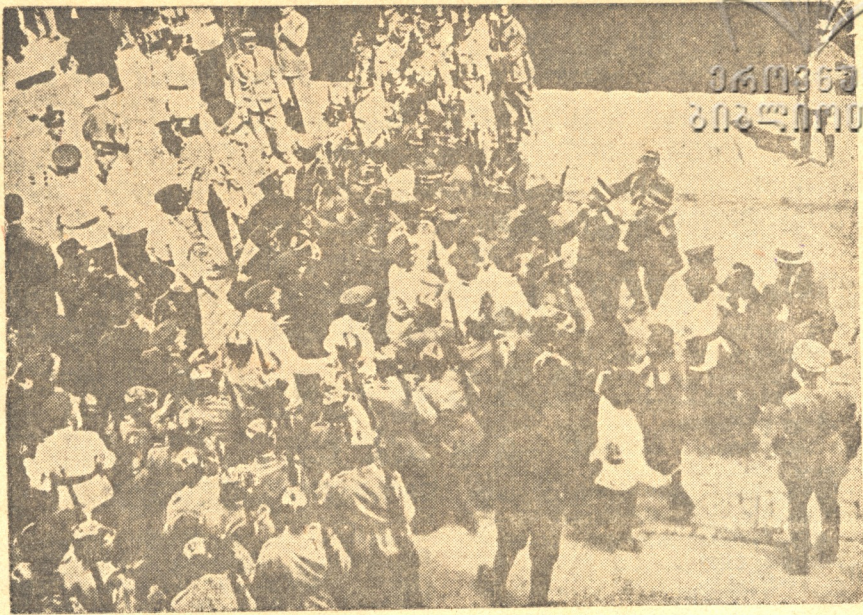
42 წლის საუნდერსის გვამი იპოვეს მდი ნარე/კანეში. ცოლი ამბობს, რომ მასზე სა შინელი გავლენა იქონია დახმარების შე- მცირებამ 25 მილიონგიდან და 3 პენსიონან 5 მილიონგამდე და 3 პენსიონდი კვირაში. მან დასტოვა ბარათი, რომელიც წერდა: „გთხოვთ მისხდოთ ჩემს საბრალო ცოლს“. მოსამართლის გადაწყვეტილება: „თვით- მკითხველმა დროებითი შემოღობის ნი- დაგზე“.

VIII.

უმუშევარი მემალაროე პლამერი, 58 წ. მკვდარი იპოვეს ქვის სამტრევეში. მისი კმა ამბობს, რომ პლამერი 25 წ. განმავლო ბაში მუშაობდა ვიფიანის მალაროებში და დაპყარვა სამუშაო ნახევარი წლის წინ როცა მალაროები დაიხურა. იგი თავის ბავ შებთან ერთად ცხოვრობდა დახმარებით. რომელიც შეადგენდა 5 მილიონგს კვირაში. მისი ვაჟის სიტყვით, პლამერს ძლიერ აუწუხებდა, რომ მას უსდებოდა ცხოვრება დახმარების ხარჯზე. საერთო მდგომარეო- ბა მასზე ახდენდა საშინელ გავლენას და მას უკვე ყველაფრის იმედი ჰქონდა დაკარ გული. ცოლი მას მოუტედა 14 წლის წინ და ბავშვების აღზრდა მთლიანად მას და- აწვა კისერზე. გამოძიებით დადასტურდა, რომ პლამე- რი თვითმკვლელობის მიზნით გადახტა 70 ფუტის სიმალიდან

IX.

ჯონ ემტიჯი, 57 წლის, მოკვდა საავად მყოფოში ლიზოლით მოწამვლის შედეგად, მისი შვილის ცნობით, უკანასკნელი დრო ის განმავლობაში ემტიჯი უმუშევარი იყო, წინად მუშაობდა აბანოში, იყო ტვი-

რომ თავის პოლიციური აპარატი მაინც უზრუნველყოფს ვამაგირით, რუმინე- თის ბურჟუაზია და მისი მთავრობა აქტიურებს მოსახლეობის დაბეჭვრას გადასახა- დგებში. მთავრობის სპეციალური ცირკულარით აკრძალულია გადასახადების შე- ტანის ვადის გადაღება. სურათში—გადასახადების გადამხდელთა შეტაკება პოლიციასთან (ბუქარესტ ში) ქონების გაყიდვისათვის ხელის შეშლის მიზნით.

როის გადამტანიც. მას ძლიერ სტანჯავდა დახმარებისათვის მიმართვა. სიკვდილს წინ დატოვა შემდეგი ბარათი: „მე არავის არ ვეძებ ბრალს, ტვინი უარს ამბობს მუ- შაობაზე“.

ქოსამართლე დაასკენს, რომ ემტიჯი „ძლიერ ცუდ განწყობილებაზე იყო ცო- ლის სიკვდილისა და სამუშაოს დაკარგვის გამო“.

X.

პეტრის რაიტ, 33 წლის, ჩაუვარდა მატა- რებელს და ბორბლებიდან მკვდარი გამო- იღეს. ის უმუშევარი იყო უკვე 26 კვირის განმავლობაში და შიმშილდა, რომ საბოლო- ოდ მძიმე ტვირთად დააწვებოდა თავის მეგობრებს.

XI.

არტურს ტვილთონის გვამი იპოვეს ბირ- მინგამის არხში, იგი უმუშევარი იყო უკვე რამდენიმე კვირის განმავლობაში, ცოლი ამბობს, რომ უკანასკნელ ხანებში ის ძლო- ერ ნერვიულობდა. რადიკალური ცვლილე- ბა მთელს მის მოქმედებაში მოხდა 12 ნო- ემბერს, როცა ის გამოიწვიეს „გაპირების შემოწმებულ კომისიაში“. კომისიის გადა- წვეტილებით მას დახმარება შეუმცირეს 10 მილიონგით და 6 პენსით კვირაში. მას წი- ნადადება ჰქონდა მიცემული, რომ ერთი თვის შემდეგ კვლავ გამოცხადებულყო კომისიაში და შიმშილდა, რომ სრულიად მოუსხნარ დახმარებას.

XII.

ტომას შერატი, 64 წლის, მკვდარი იპო- ვეს თავის ქიხში, ხელზე და კისერში მას აღმოაჩნდა კრილომები, რომლებიც სამარ- თვლით მიყენებინა თავისთვის, მისი სიძის ცნობით, შერატზე საშინელი გავლენა მო- ახდინა შრომის ბირუდინ მიღებულმა რა- ლაც ცნობამ.

XIII.

გაროლდ ხენი, 57 წლის, მკვდარი იპო- ვეს საბანაო ოთახში, მას სამართლებლით გა

მოეჭრა ყელი, ხენი წინად იყო მთავარი მოლარე ქარხანაში, რომელიც 10 თვის წინ დაიხურა. შვილი გვიამბობს, რომ ის შეპყრობილი იყო ნევრასტენით და საშინ- ლად იტანჯებოდა უმუშევრობის აამო.

XIV.

ჯონ ვული, უმუშევარი დურგალი, 25 წლის, მკვდარი იპოვეს რკინის გზის ხაზ- ზე გოლბორნში. ვული უმუშევარი იყო 1929 წლის თებერვლიდან. ის უკვე ერთ- ხელ შეეცადა მოეცლა თავი. სიკვდილს წინ მან დასტოვა ბარათი: „ალარ შემძი- ლია მეტი უმუშევრად გაძლება“.

XV.

ჯონ ჯონსონი, უმუშევარი ქიმიკოსი, 53 წლის, მკვდარი იპოვეს მინდვრად, ყელგამოჭრილი. მან დასტოვა ბარათი: „სამუშაოს დაკარგვა და სიღატაკის პერს- პექტივა ყველა ჩემი ახლოვლებისთვის არ მაძლევს სიკოვხლის საშუალებას“.

XVI.

უმუშევარმა მექანიკოსმა, ფრედ ვაიტმა, 47 წლისამ თავი ჩამოიღო, საკუწნაოში. უკანასკნელი ხუთი წლის განმავლობაში მას არ ჰქონებია მუდმივი სამუშაო და მხოლოდ ხანგამოშვებით შოულობდა რაი- მეს. ის ავადმყოფობდა მის შემდეგ, რაც საბოლოოდ დაპყარვა უკანასკნელი საშა- ხური, მისი ცოლის ცნობით, ვაიტი ექვსი თვის განმავლობაში იღებდა დახმარებას და მხოლოდ ერთი თვის უკან შეუწყვი- ტეს დახმარების მიცემა. ვაიტის დახმარე- ბა მოუსხეს იმ საბაბით, რომ ცოლი შოუ- ლობდა მცირეოდენ ხელფასს. ამან ისე იმო- ქმნა ვაიტზე, რომ ის სრულიად დაძა- ბუნდა და იმ სამუშაოსაც კი ვერ ასრულე- ბდა, რომელსაც შემთხვევით შოულობდა. მრეწველმა ის სახლში გაისტუმრა იმ სა- ბაბით, რომ „არაფრად ვარგა“. სახლში ვაიტმა უთხრა ცოლს: „ახლა ყველაფერი გათავდა. მეტის ატანა მე არ შემეძლია“ და იმავე დღეს თავი ჩამოიღო.

უმუშევრებს ასახლებაზე ბინებიდან.

დანახეში (ინგლისი) პოლიციის მთელს რაზმი მივიდა უმუშევართა გამოსახლე- ბლად ბინებიდან ბინის ქირის გადაუხდელო ბისათვის, მაგრამ მუშებმა წინააღმდეგობა გაუწიეს პოლიციას. მოაწყვეს ბარიკადები, პოლიციელებს ასხმადნენ ცხელ წყალს, ესროდენ ქვებს და აგურს, გამართა ნამდ- ვილი ბრძოლა. პოლიცია იძულებული შე- იქნა უკან წასულიყო. სურათში—პოლიციელები მიათრევენ და პატიმრებულ მუშებს.

კომუნისტური
გეგმობის

ვენევაში, ერთა ლიგის რეზიდენციაში, ტყვიანობის შემთხვევით დახვრიტეს მუშებო, რომლებმაც დემონსტრაცია მოაწყვეს ახალი ომის მზადების წინააღმდეგ. მდგომარეობა ისეთი შექმნა, რომ ჯარშიც კი დაიწყო მღელვარება, მთელი რიგი სამხედრო ნაწილები უმომბიდებოდნენ მუშებს. სურათზე მუშების და ჯარისკაცების დაძმობილება ვენევის ქუჩებზე.

ხდება მხატვრების დეკლარაციაც, ვინაიდან მთელი თვეების განმავლობაში ვერ ხატავენ: ფული არა აქვთ, რომ იყიდონ მასალა, პარიზის კავებებში ხშირად შეზღუდებით ცნობილ მხატვრებს, რომლებიც 50—100 ფრანკით თანხმობიან პორტრეტის დახატვაზე. საშუალო კვალიფიკაციის მხატვრები, რომლებითაც სავსეა ეს კავებები, პორტრეტებს ხატავენ 10—20 ფრანკით.

„ერთი ფინჯანი ყავა, ერთი გუსტარბროლი...“

ვენის გაზეთში „ნეიე ფრეი პრესეს“ მოთავსებული კორესპონდენცია ფონ-ბალტცანისა იძლევა იმ კოლოსალური ნგრევის და სილატვაზე. საშუალო საშინელ სურათს, რომელიც გამეფებულია დოლარის ქვეყნის გულში — ნიუ-იორკში.

...პროექტორების თეორი შუქი ცოცავს და სინჯავს მრავალსართულიანი სახლების კედლებს. მესუთე აგენიუ 57-ე ქუჩამდე, აქ სიწყნარა. ცოტაა ხალხი, ცოტაა მანქანები. აქ პალალი სარკის მიწებს იქით კიბობს თეაოსიმოპროლი მორთულობა. მაგრამ ეს მორთულობა გამოიყურება რაღაც უაზროდ და უშიზოდ. აქა-იქ სდგას მკიდრო ჯგუფები, რომლებიც გაცხოველებით მსჯელობენ ან მორიდებულად შესცქერიან ყველაზე ძვირსა და უძვირესს ამ გამოფენას. სტენოგრაფისტი ქალები, წვრილი ბოხელები, მიეღი დღეობით მიჯავულები თავის მაგიდაზე, ამ დროს მიდიოდნენ, რომ ენახათ ეს „გამოფენა ფანჯრებთან“. დღეს ეს აგენიუ, ნიუ-იორკის სიამყე, სტოვებს მითრევებული კუთხის შთაბეჭდილებას. დაცარიელებულ საქმიან კონტორების ჩაბნელებულ ფანჯრებზე თვლებში გხედება წარწერები მსხვილი ასოებით: „ჭირადება“. სამ-სამი, ოთხ-ოთხი, თორმეტ-თორმეტი წარწერა, საქმიან კაცის“ პატემოყვარება თავის დროზე არ სცადებოდა ამ დღეებს: მუ-

როცა ბლიუზოვმა ეს განკარგულება არ შეასრულა, მას სახლში გაუგზავნეს ორი პოლიციელი ქალით მოსაყვანად. პოლიციელებმა დიდხანს რეკეს, ურაკუნეს პლიუშოვის ბინის კარებზე, მაგრამ პასუხი არ იყო. მათ გადასწყვიტეს, რომ პლიუშოვი არ არის სახლში და წასვლას აპირებდნენ.

როცა ეზოში გამოვიდნენ, დაინახეს, რომ პლიუშოვი მათ თვალყურს ადევნებდა თავისი ოთახის ფანჯრიდან, მესამე სართულზე.

ნაცვლად პასუხისა პოლიციელების წინადადებაზე—რომ პლიუშოვი მათ გაჰყოლოდა, პლიუშოვმა მათ სროლა აუტეხა. პოლიციელებმა გაქცევით უშველეს თავს. რამდენიმე წუთის შემდეგ უახლოეს საპოლიციო უბნიდან მათ მიიღეს დახმარება სპეციალური „შემტევი რაზმის“ სახით. ისინი კვლავ შეეცადნენ შესულიყვნენ ბინაში, მაგრამ მესამე სართულის დერეფანში მათ კვლავ შეხვდნენ სროლით; ალყა-შემორტყმულ პლიუშოვს კარები ჩაეკეტა და ცოლთან ერთად ესროლა პოლიციელებს, ნახევარი საათის უნაყოფო ბრძოლის შემდეგ პოლიციამ გადასწყვიტა მიეღო უფრო სერიოზული ზომები.

პოლიციელებმა ფოლადის მუხრანდებით დაიკავეს მეზობელი სახლი, მრავალრიცხოვანი პროექტორებით გაანათეს პლიუშოვის ბინა და აუტეხეს ძლიერი სროლა. მებანძრები შეეცადნენ კიბის საშუალებით შესულიყვნენ ოთახში ფანჯრიდან, მაგრამ ძლიერი სროლის გამო ვერ შესძლეს.

სროლა გაგრძელდა ღამის 10 საათამდე, უცებ ოთახში ყველაფერი მისწყდა. პოლიცია ფრთხილად შეიკადა გაეტეხა შესავალი კარი, მაგრამ შიგნიდან აღარავითარი პასუხი არ იყო. გზა გასწმინდეს; პოლიციელები შევიდნენ შიგნით, სადაც მათ გულშემოხარები სურათი დახვდათ. ოთახში, კარების ახლო, ეგდო მკვდარი ვალტერ პლიუშოვი. მის ახლო ეგდო რევოლვერი. ყველა ფანჯრის მიწები ჩამტყრეული იყო ავიჯი, კედლებზე ჩამოკიდებული სურათები, დაცხრილული იყო ტყვიებით. ფართე სისხლიანი კვალი მიდიოდა სამხარეულოში, სადაც იყო მუშის ცოლი. მრავალრიცხოვანი ტყვიებით იგი იმდენად მძიმეთ იყო დაჭრილი, რომ გასაკვირია, თუ როგორ ეყო ძალები მისულიყო სამხარეულომდე, სადაც იგი მოკვდა...

„კ ი ს ტ ე ნ დ ო რ ფ ე ნ“

ჰამბურგის მილამოებში კარვებში და ქოხ მახებში, რომლებიც აგებულია ძველი ძეგლებიდან, ყუთებიდან და სხვა ნაგავიდან ცხოვრობს მრავალი უმუშევარი. ოქტომბრის დამლევს ჰამბურგის პოლიციის განკარგულებით დაიწყეს ამ „შენობების“ დანარჩენი იმ საბაბით, რომ „ისინი მავნეა ჯანმრთელობისთვის“ (ყინვაში ღია

ცის ქვეშ ღამის გათევა უფრო სასარგებლო ყოფილა ჯანმრთელობისათვის). ამ „კისტენდორფენ“-ის სოფლები სუთებიდან, როგორც დაცინვით უწოდებდნენ თავიანთ ქოხმახებს უმუშევრები, არც ერთ მცხოვრებმა არ იცოდა სან იზოვოს თავშესაფარი და ეს ამ დროს, როცა ჰამბურგში არს 8000 თავისუფალი ბინა.

სიმშვილობის ტრადელა ბოჭემიაში

ამ სათათრით გაზ. „პესტერ ლოიდ“-ში მოთავსებულია ბოგემიის ჩრდ. ნაწილის ბურგომისტრების თათბირის ანგარიში. „ამ თათბირის მონაწილეთა...სწორს გაზეთი—თავის მოხსენებებში მოჰყავდათ სიმშვილობის გულშემოხარეა სცენები, ასე, მაგალითად, ბურგომისტრმა გრომანმა, სენოვიდან, სიქვა, რომ მის თემში 5300 მოზრდილიდან 4,868, ე.ი. 86,5 პროც. უმუშევარი! საშუალო აქვთ მხოლოდ უანდარჩება და მოხელეებს.

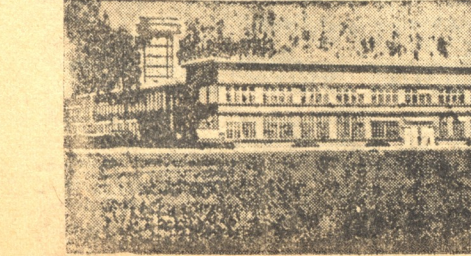
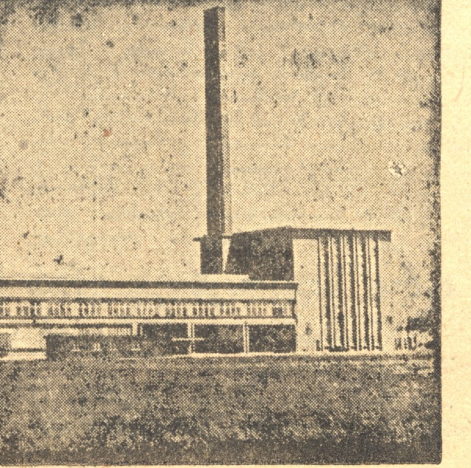
ასეთივე მდგომარეობაა კერამიკული ინდუსტრიის რაიონებში. ქ. ცვიკაუს ბურგომისტრმა დახატა სიმშვილობის საშინელი ტრადელა. ქალაქის ბავშვების უმრავლესობა სიმშვილობის რის გამო მათ შორის გავრცელებულია სხვადასხვა ავადმყოფობანი, რაც შეუძლებელს ხდის მათ სიარულს სკოლაში. ირეტინის ბურგომისტრის სიტყვით, მის რაიონში სიმშვილობის ნამდვილი ეპიდემია მეფობს“...

სიმშვილობს 50.000 მხატვარი

მონპარნასი არის პარიზის ერთ-ერთი რაიონი, სადაც ცხოვრობს ათეული ათასი მხატვარი. მონპარნასის მხატვრები ყოველწლიურად შინაურ ბაზარს და უცხოეთს აწვდიდნენ უამრავ სურათებს. ანკამდ, როგორც სადრანგეთის ბურჟუაზიული და თეატრგვარდილთა პრესა

იწყება, მხატვრების 50.000-იანი არმია სიმშვილობს ამ სიტყვის ნამდვილი მნიშვნელობით. განთქმული მხატვრების სურათები, რომლებშიც წინად აქედნულ ათას ფრანკს იძლეოდნენ, ახლა ჩალის ფასად იყიდება. საშუალო მხატვრების პროდუქცია სრულიად ვერ მოულობს მყიდველს.

იხსენება ფორდის ქარხნები
ერთი წლის წინათ ფორდმა კლნში (გერმანია) გახსნა თავისი საავტომობილო ქარხნების ფილიალი, სადაც მუშაობდა 1200 კაცი, ახლა იქ მუშაობს მხოლოდ 150 კაცი; 160 მანქანის ნაცვლად (შარშან) ქარხანა ამჟამად უშვებს 4 მანქანას დღე-ღერად.

ციკლონიურ კრიზისთან და მასების გლახაქვესთან დაკავშირებით ამერიკაში სწრაფად იზრდება ბავშვთა უპატრონობა. უპატრონო ბავშვთა რიცხვი უკვე რამდენიმე ასეულ ათასს აღწევს. ბავშვები დაწანწალობენ ერთი კუთხიდან მეორეში, გარბიან სახლებიდან, სადაც უმუშევარი მშობლებს აღარ ძალუფს მათი რჩენა.

სურათი—უპატრონო ბავშვები საბარგო ვაგონით მიიპარებიან ფლორიდაში.

ზღუთ ავენიუზე მოხვედრას. დაქირავების ხელშეკრულებები იღებოდა ხანგრძლივი ვადით, იმართებოდა კონკურენცია, როცა თანაფლდებოდა შენობები, თუმცა ქირა აღწევდა ასი ათას დოლარს თვიურად.

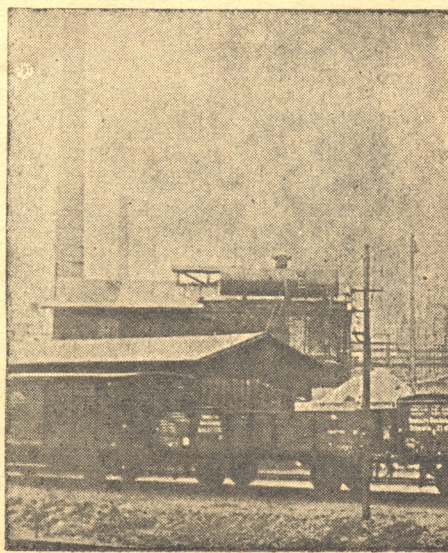
მე-57-ე ქუჩაზე განცხადებები: „ქირადება“ კიდევ უფრო მრავლდება. ეს განცხადებები მოსიანს ყოველ მეოთხე, მეხუთე ფანჯრიდან, აღწევს ბოროტ და მესამე სართულამდე. ფანჯრების მთელი რიგები ჩაბნელებულია და მათში გამოსკვივის მრავალმეტყველი სიცალიერე, ფანჯრებზე გაკრულია განცხადებების თეთრი ფურცლები გაქირავების შესახებ. თითქო მიღიხარ საავადმყოფოს უზარმაზარ პალატაში, სადაც ცარიელი საწოლებზე გაკრულია გულმგმზარავი შვიი დაფები. ქუჩაში ბნელა. ასეთი ბნელი მე იგი არასოდეს არ ღინახავს. სიჩუმეა, როგორც ღამის 10 საათზე შუა ვეროპის ქალაქში, მხოლოდ შორეული მიწისქვეშა გუგული ამულაენებს დიდ ქალაქს. უზარმაზარი წითელი ფერის პლაკატები გაჰყვებიან: „ყველაფერი იყიდება“. ეს ქუჩა ერთი საფეხურით დაბალია, ერთი საფეხურით იაფია: მეხუთე ავენიუ წინათ იყო ნიუ-იორკის საშუალო ფენების საყვარელი სავაჭრო პუნქტი. მაგრამ ახლა მე-57-ე ქუჩა იღებს საშიშ მსგავსებას იაფი სავაჭროების რაიონთან, რომელიც მე-42-ე და მე-17-ე ქუჩებს შორის ბღებარეობს.

კარნეჯის დარბაზის წინ დგას ხალხი, ცხრის ნახევარია. დღეს აქ დანიშნულია სიმფონიური კონცერტი საშუალო ხალხისათვის. ქალები არ ატარებენ, როგორც ოდესღაც „ზემო ათიათასის“ წაბაძულობით, საღამოს ტანსაცმელს და სამკაულებს. ისინი და მათი თანამგზავები უბრალო ტანსაცმელებში არიან გამოწყობილნი.

მეექვსე ავენიუს პატარა რესტორანებიდან ისმის რადიო. სიიაფე და კრიუანგობა—აქ დღეიზია. სიიაფე და კრიუანგობა, რომელიც ხშირად დაუმეზობლდა ახლობელ რეხუთე ავენიუს განსაკუთრებულობას.

არის სხვა ქუჩები, ძლიერ განათებული სინათლით, ღია გარეუბიდან და პატარა სასტუმროებიდან. ბენზინი, ზეთი, საქმელის მწვევე სუნი რესტორანებიდან წარმოშობენ გამარეტიანებელ რეენარს. აქ პატარა ჯგუფებით დგანან ტუნებ და ლოყებზედებული ქალები მშვიდი დასიევეთული თვალებით. ხის ტანკებზე ლოყაწითელი ვაშლები პატარა პირამიდებთან არის დალაგებული. ხრინწიანი ხმები: „ხუთი ცენტი ვაშლი, ხუთი ცენტი ვაშლი“. ესენი არიან უმუშევრები. ზოგიერთ ასეთ ტანკაზე შეგიძლია წაიკითხო ჰასაკი, წინანდელი პროფესია, უმუშევრობის ხანგრძლივობა, უმუშევრის მთელი ისტორია. კარებიდან, ფანჯრის ბოძებს ლანდების მსგავსად სცილდებიან ფიგურები, შიშით, თავხედურათ, მუდარით, ისინი დაუინებთ ითხოვენ შეწირულებას. ფილაქინს კიდევ ვილაცა ჩაჰკვრია საგზაო ნიშანს წარწერით: „არ არის გასასვლელი“. იგი გიუვით ესაუბ-

მთელი დავიკრთვით მუშაობს მხოლოდ სამხედრო მრეწველობა

ერთად-ერთი დარგი, რომელსაც არ დაჩნევია კრიზისი—ეს არის სამხედრო მრეწველობა.

სურათზე—ქიმიური ქარხანა „ნახტლე ბენ“ ჰომბერგში (რეინის ოლქი), სადაც მზადდება ახალი სახის შხამიანი ნივთიერე ბანი.

რება ბოძს, იგი ეტუდარება, სიივის, ეწვერება — რამდენივე თვეა უმუშევარი. ცოლი, შვილები, შიმშილობენ, უბინაოთ არიან. ბოძთან მყოფი კაცი უცებ განზე გახტება და ჰყვიროს: „მე მშვიერი ვარ, მშვიერი!“. ამ ფრახას რამდენიმეჯერ განიძახის, პოლიციელი უკვე მუტუქარს, მუტუქარს ტარს ხალხს ბაგრამ ეს ყვირილი გაიპის ყურებში განუწყვეტლად: „მე მშვიერი ვარ, მშვიერი!“.

ცენტრალურ პარკში მე ენახე სკამებო, მთლიანად დაფარული ხალხით. რომლებიც იქ ათევენ ღამეს. სხვები გათეთრებული, როგორც კირი, ტუნები ჩალურჯებული სიცივისაგან, სამი ამაყი არისტოკრატიული გიგანტური სასტუმრო სდგას თავის ბოკიადე სილიადით: „პარკ-პლაც“, სანტა-მორიც“, და „ესტეს-ჰაუზ“. ქუჩის სიფართოეე აშორებს მათ მძინარე ხალხს, მოკლებულთ თავშესაფარს.

... ტალღათმკვეთის მსგავსად იჭრება „ტაიმს“-ის შენობის კიდე ბროდვეის და მეშვიდე ავენიუს შიგნით, ხალხი იხეეს უკან. პოლიციელთა კორდონი. სამკუთხი პოედანი „მუხში ძეის სიბნელეში, ხუთ-ხუთი კაცისაგან შემდგარი ასეული და კიდევ ასეული ადამიანები ეკვირიან მოედანს. ესენი არიან უბუშევრები. უმრავლესობა — უპალტოთ, აწუელი საყელოებით, ხელები ჯიბებში აქეთ ჩაწყობილი. პოლიციელებით ალყაშემორტყმული საბარგო ავტომობილი სდგას მოედნის კუთხეში, უხმოდ და უსასრულოდ დიდხანს მოძრაობს მის ახლო უზარმაზარი რიგი. თეთრ ხალათებში გამოწყობილი ორი კაცი აძლევს თითულს მის კერძს: ბუტერ-ბროდს და ქიჭა ყავას. უხმოდ მიდიან ისინი, ვინც მიილო; მოდიან ახლები. გადის საათები და კიდევ საათები ღამის ქარში და სიცივეში. ერთი ბუტერბროდი, ერთი ფინჯანი ყავა.

სონათლის გაზეთი „ტაიმს“-ის შენობაზე იფუყება ახალ ამბებს: მეკვლელობა... გაძარცვა... სპირტის ჩამორთმევა... ბირჟის ამბები... სენატორების არჩენები... ნადიში, „თეთრ სახლებს“. კინო-სასახლებების ფასადებზე ინარჯება ასეული ათასი დოლარები რეკლამების სახით.

ბნელი კუნძულიდან ქარს მოაქვს ხმა: — „მემდეგი!“
ერთი ბუტერბროდი, ერთი ფინჯანი ყავა..

1. სომალდები და მათი ტვიკითი

რომ-დე-ჟანერიოს ნავთსადგურში აღზარ- თულია უზარმაზარი, შენობა, ჩვენ არ უწოდებთ მას ნავისთიერ და ჯემუსს; ამგვარა შეაბნელებს მხანველებს გაბოჯეტ მხოლოდ მას შემდეგ, რაც შეგინდან ინახუ- ლებენ შენობას და დაინახებენ ჯაჭვებს და რგოლებს, დამაგრებულთ სქელ კედლებზე. ეს არის ციხე რომ-დე-ჟანერიოს მონების- თვის.

რომ იყო დიდი ბაზარი, ჯერ კიდევ წარ- სულ საუკუნეში ემპარანტებთან ხომალდობ- თან ირთად აქ ადგებოდენ აგრეთვე ხომალ- დები მონებით აფრიკიდან. გრძელი რი- გებით ჩამოდიოდენ ზანგები კიბით ნაპირ- ზე, ზოგიერთები საკაცებით ჩამოჰყავდათ, რადგან ზღვა აფრიკას და სამხრელ-აფრი- კას შუა შფოთიანა, ხომალდების ტრიუმფ- ბი კი ძლიერი ვიწროა, ზოგს კიდევ დანიშ- ნულებში ადგარს მისვლამდე შლიდენენ ცოჯახლთა სიდან და ზღვაში ადგებდენ. მაგრამ ყოველწლიურად ისინი ათი ათასო- ბით ჩამოჰყავდათ, ათეული წლების განმავ- ლობში კი—ასი ათასობით, ამრიგად ამი- რაჯადდენ ბაზრებს საქონლით, პლანტაცი- ებს კი—braços (ხელებით). „შავი ხე“

—ასე აღნიშნავდენ მათ ხომალდების გან- ცხადებებში და ბაზრის ჟარგონზე. შეიძ- ლაბა ითქვას, რომ ეს ამოთქმა არც ისე ეკანოკური იყო, ვინაიდან მართლა შეიძლე- ბოდა ზოგბა აფრიკელების — მამაკაცების და ქალების შედარება შავს ხისთან, შავს და მაგარ ხესთან. მათ გზავნიდენ ლატი- ფუნდიაში სადაც ისინი ზოგჯერ ათასო- ბით იყრიდენ თავს. ყველაზე უფრო უნა- რიანები მთავან ხეობიდან მონა-ხელოსნათ, რომელთაი პატრონი ამირაგებდა. ქალებს ხშირად ნიშნავდენ მსახურებათ თეთრკანიან პატრონების საწოლ ოთახებში, მამაკაცებს კი გზავნიდენ პროტუგალიათა ჯარში, რომელიც იბრძოდა შიტიკაზე გადმოსულ ჰოლანდიის კაპიტალის წინააღმდეგ.

2. „არ უოფნისო“

გაიგოდა ოთხი საუკონი. სანამ პატარა ბემ თეთრი ყვავილებათ (რომლებიდანაც ვითა- რდება ნაყოფი ორი თისლით) აბისინიის მილობიტიდან არაბიით და შუა ამირი- კით მოაოწაა ბრაზილიამდე და იქ გიგან- ტურ პლანტაციებზე დიფუზო მსოლიო მოსაილის ოთხი მახუთიერის მოკრება. მსოფ- ლოა იქოსაილი კი ახლა აოწიეს 37.5 მი- ლიონ ტომარას ოთხი ტომარა კა შეი- ცანს 60 აილოარას.

ოთხი საუკონი გაიგოა მანამ. სანამ ყავა ხმითა შუა ზოიის ხანაპირობის და არა- ბეთის სასახანაპირობის მსოფლიოში არჩეულბოდა და გაი- ლად გაიგოდა ყოველ სახლში. ყოილ სახლში..

მილიონისათვის ავილოთ ფრუფ ფინ- ჰარობა, რომელიც იხობრებს ჰამბურ არ- შარასიზე, ისინი შარი—მუშა-მალითთა, მოშაოპს, დრო-გამომეგებით. სამი ბავშიდან ორი ფირი იხეჯ სწოლოპს სკოლოში მისიკი —სომშიარაა ფრუფ შეინგაუტლ მითს მიწერილობისთან. ყიდულობს შექარს, ფქვილს და მარაგარისს.

— კითაი რა გენბავთ, ფრუფ მიწიპარდრ? —კითხიბა მას გააძიდილი.—შეიძლება გსურთ ლობიო, მუშუდო ან ყავა?

— ყავა.. რა—არა—გმაოლობთ.—ნარ- ჩარიიო სპასობს თრუფ ღირპარირ, მას ძლიერი სრია იხილოს ყავა. მაგრამ არ შე- უძლია, შესაძო-პობობა არა აქის ყავა მი- თწირთმილია მილოთონი მიწიპარდრის ოჯა- ხოსათის რომელიც ხითი სკოლისაან შეს- დობა. ან სკოდეგ მავალითი. გაოტერ ჰოლ- ჰანის სუთრანზე უკაი რამდინმი წილოა მოაქტ საყაიო სიკიფო ყავისთერი სითხით ეს არის ყავა შემწვარი ქერიდან.

ამგარაა, რომ ყავა, რომელსაც აგროვე- ბინ ბრაზილიაში. კოლომბიაში. ჰოლანდიის ინდოეთში და სხვა ქვეყნებში არასაკმაოა. როგორც სრამს, ოქდაჩეიდმეტილიონ- ნახეიარი ტომარა არ ჰყოფის, რადგან მე- ინპარდტები და სოლომენებ ყავას ვერ იძე- ნენ.

3. შივი.

ჰამბურის სავისუფალ ნავთსადგურში არის ყავას საწყოები. უზარმაზარი შერო- ბაში რომლებიც ეკლესიასაც ჰგებან და ყავარმებსაც. ჰიარდე გაჰიდოია ყაიეი, ასიგვა როტირამში, ააგრში, ნიუ-იორკში. სანტუესი ნავთსადგურში უკაი აღარ არის ადგილი ყავას მარაგის შესახად. ყავას მარაგი მთელს მსოფლიოში იძე- ნად დილია, რომ ბაზარზე შდარებითი წონასწორობის დასაიად ზაჰირო შიქნა აკაის მიეილი მოსავლის დიწვა ხეებში.

მიწიპარდტებს და ჰოლომანებს არ შეუძ- ლათ ყავას დღევან, რადგან ისინი მსოფ- ლო მარაგი ორჯერ აღემატება მოთხოვნი- ლებას მასზე.

აგირ ოცი წილია ბრაზილიის ყავის შეფე- გბს ეწირათ მხოლოდ ერთი რამესი: კარგი მოსავლას.

იგი უოლოპ, ოსიპს ყავაზე, ცუდი მო- სავალი აღიღებს ყავას თაჰ, მაგრამ კალით მოსავალი ითილია. საჭირო იყო რაიმე სხია საშოალეებებს გაბოგონება ყავას ღი- რიბულებს გასადიდებლად.. მიუხედავად ამისა ყავას რაოდინობა იზრდება კიდევ რამდინიქი მილიონობით, შესაძლოა ბიძმა გაუღიმოს და მოახერხონ მათი ნაყოფის გასაღება—მალად ფასებში. თუ სიკულოია- ციდან არაფერი გამოვიდა, მაშინ უნდა და- ეხზაროს სახელმწიფო.

4. დემოკრატია

ბატონები სან-პაულოდან ყოველთვის რო- დი დადიოდენ ყავას ბირჟაზე კოტელო- კებში და ფიჯაკებში. ბირჟაზე თამაში — ეს თავისებური ავანტიურაა. მაგრამ მათი წინაპრების ავანტიურა რამდინიმედ სხვა ხასიათის იყო. ეს წინაპრები ამ მოგიდენ შე იარაღებულ რაშმებთან ერთად; მათ ეწო- დებოდა „handeiros“ და ისინი იყვნენ სულიერი და უსულო სავნების განსუკით- ხავი ბატონ-პატრონი. ყველაფერი ემო- რჩილებოდა მათ ძალაუფლებას, რომელიც მათ მეფემ მიანიჭა. ყველა ლაშქრობები-

დან მათ მოჰქონდათ ოქროები და ალმასე- ბი, მოჰყავდათ ინდოელი მსახურები. ქს- ლები და ბავშვები: ვინაიდან ეს ოქროები ნი არსებითად წარმოადგენდა ოქროს ნადირობას მონებზე. ეს ლაშქრობანი ავს ტიურად კი არ უნდა ჩითივალოს. არამედ წესიერად მოწყოობილ წამოწყობით, რომელ- შიც 25 პროცენტით დინტრინტელო იყო პორტუგალიის მეფე, ამიტომ იყო, რომ ის ძალაუფლებას ანიჭობდა handeiros-ებს

ოქროს და ალმასის საბადოები ამოუ- წყორათ მიანდათ. სამაგიეროთ მე-18 საოლონის დიპლომატიის ინთიოილი თი- თქის ამოწყობილი იქნა, ამიტომ საჭირო გახდა ზანგების იმპორტის ორანზარია.

ახლა, როგორც ზომით იყო აღნიშნული, ბატონები სან-პაულოდან დადიან ყავას ბირჟაზე.

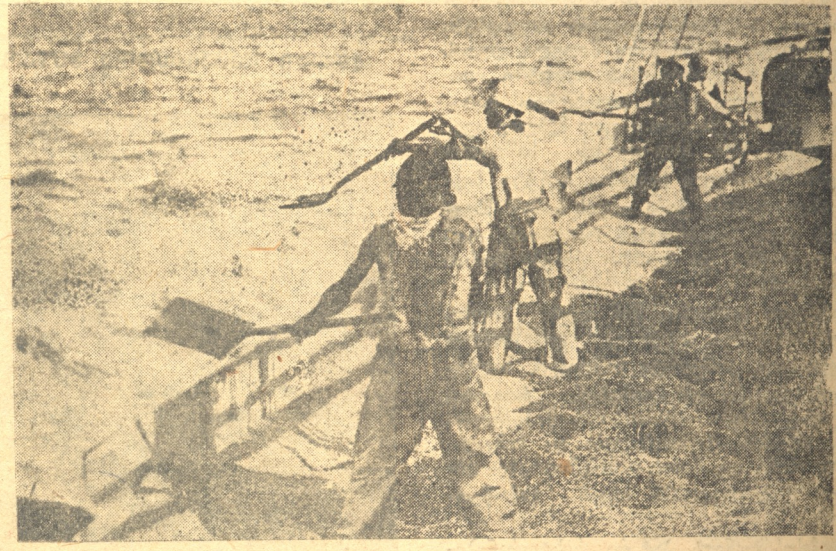
„ვილორმა დრობამ“ გავლო. მონები 1888 წლიდან თაისოთალი შიქნი და შიქოძლიათ წაიღინენ სადაც მოსიკობათ მავალით. მათ შეუძლიათ ან იმოშონ ყვას მანარტების პლანტაციებზე ან სიმშ- ლით დაიხროკონ. გაჭრა პროტოალიის მე თერა. ბრაზილია გახდა დიმოკრ ტოლო რისპობლია. 42 მილიონი მახობიდან მხოლოდ ერთი მილიონი სარობლობს სა- რჩიროს ლთლობა (დნარჩინი ან წირა- კითხის უკოლინარი არიან, ან ოარიბი და ამიტომ დიმოკრაოლი კონსტიტუ- ციის თანახმად მათ წართმეული ამათ სა- რჩიროს ლთლობა ამრიგად. მასშიაში, ზალხი თითი ორჩის მთაგობს. მთავრო ბა კი ბრაზილიაში — ის არის ყავა.

5. ყავას რომანტიკა

ფრანც შმიდტი მრავალი წლის წინ ჩამო ციდა გერმანიიდან. მიდოდა ის ქვედა პა- ლუბით, როგორც ემიგრანტი. ლტახმა დასტოვა მან გემი და ლტახად შედგრა ბრაზილიის უდაბურ ტყეებში. მან უდაბურ ტყეებს გამოგლიჯა ნოყიერი ნიდაფი პლა ნტაციებისათვის, პლანტაციებს კი — ყავას ნაყოფი.

ამჟამად ფრანც შმიდტი ბრაზილიის და მთელი მსოფლიოს ერთ-ერთი უძლიე- რესი ყავას მავარია. მის მიწებზე, რომელ ბიცი წარმოადგენენ მთელ პროვინიას იზრდება ათი მილიონი ყავას ხე, ამ მიწებ ზე მოშობს თირთმეტი ათასი კოლონის- ტი. ფრანც შმიდტმა გააკეთა კარიერა..

ეს არის ყავას რომანტიკა. იგი ისევე რეალური და ფანტასტიური, როგორც

ყავაზე ფასების დაცემის შეჩერების მიზნით ბრაზილიის ყავეს პლანტატორებმა გა- ანადგურეს მილიარდ გირვანქაზე მეტი ყავა, ღირებული 100 მილიონ ოქროს მანე- თად. განზრახულია ყავას კიდევ მეტი რაოდენობის მოსაობა. სურათზე—ყავას გადაყრა ზღვაში.

საქართველო
საბჭოთაო

— მაშინ, მითხარი, ნუ თუ მართალია, რომ წინად ხალხი ასე უბრალოდ დადიოდა? („უფუ“, ბერლინი).

ბაზარს, მავთისა და მამბის რომანტიკა. როგორც რომანტიკა ყველა იმ ნივთიერებების, რომლებიც საქონლად გადაიქცევენ კაპიტალისტური მეურნეობის დროს. სანაონო საზოგადოებების ემიგრანტთა ბუროების და პლანტაციების პატრონების განცხადებებში, რომლებითაც იწვევდნენ მუშებს, გაძისა და ლეგენდა ყავაზე. ემიგრანტთა გემების ქვედა პალუბის საკებში გამოიწვევდნენ ულთათვის, იტალიელ, გერმანულ პორტუგალიელ, ესპანელ და პოლონელ გადმოსახლებულთათვის, რომლებიც თავს იყრიდნენ სანავთსადგურო კარბიტინებში, უდაბურ ტყეების უმწიო კოლონისტებისათვის, პლანტაციებზე ნაწახებ მუშე ბისათვის, ჩაგვლეჯილ კუჩრს მასწახლებლისათვის, ბენდინერების მაძიებლებისათვის — აი ვისთვის იყო შექმნილი ლეგენდა ყავის შესახებ, ლეგენდა დაპყრობილ სიდიდრის შესახებ.

ახლა მთ მიჩნეილი აქვთ ადგილი ყავის დიდ პლანტაციებზე და მუშაობენ იქ, მათ ფიზიკად იცავენ და ძალითაც კი აჩრებენ, როცა პლანტაციის პატრონს ესაქიროება „ხრას“ (ხელოვანი).

6. ვალორიზაცია.

ბაზარზე არის ყავის ტომრების ძლიერ ჭარბი რაოდენობა, ეს ყავა ზედმეტად, ჭარბათ ითვლება, რადგან ხელს უშლის ფასების აწევას. მთავრობა იძებს ამ ყავას და ინახავს საწყობებში. ია რა არის ყავის ვალორიზაცია.

ითავოიას ამისათვის აქვს ფულები, იგი ამისათვის ლონდონის ბირჟაზე სესხად იღებს მრავალ მილიონ სტერლინებს.

ყავის დაგატები აფართოებენ თავისი პლანტაციების ფართობს, რადგან ამზადებენ საქონელს, რომელიც შეიძლება პოულობს იაშიაც კი, როცა მოთხოვნილება მასზე არ არის, — მეტად სანამოვსო საქმიანობა. იგი ყვარდა ოციოდელ წლის განმავლობაში მასამდე, სანამ ბრაზილიის რკინისგზები და ზოგიერთი სხვა საქარნიოები დამოკიდებული იყვნენ ინგლისის ფინანსურ კაპიტლისაგან და ასახებდნენ ბრაზილიაში ლონდონის ბირჟისათვის მუშაობდა. მაგრამ, ბოლოს და ბოლოს ყავის ორი კარგი მოსავლის ზეგავლენით, უდიდესი მარაგის ზეგავლენით, რომელიც ბაზარს ვერ პოულობს, უიძებო დავალიანებისა და ფულის ერთეულის მერყეობის გამო (ვიზიდიან მილრეისის კურსი პირდაპირ დამოკიდებულებაში იმყოფებოდა ყავის კურსთან), გადაწყდა ცეკადთ პროდუქციისა და ნავთსადგურებში ყავას შეტანის შეზღუდვა.

აით მარაგი არ შემცირდა, მხოლოდ მოთხოვნილება, ოდესმე არსებულ კრიზისებთან ყველაზე უდიდეს კრიზისში დაცემისათვის, არ გაიზარდა. აქედან — ფასების დაქცევა, სესხები. გადასახადები.

7. ხელისუფლება.

ბრაზილიის მთავრობა იმყოფება რიოდენ-უნარიოში, უტხოვლებს და ადგილობ-

რავ მცხოვრებთ საშუალება აქვთ დასტებენ მთავრობის სახანოების ჭკვერით (ნამდვილი სიამოვნება მუშების კონხაბების ხი ღვის შემდეგ). მაგრამ ნანდვილი ხელისუფლება ეს არის ყავა, რომელსაც აშინებენ, აგროვებენ და ჰყიდიან სან-პაულუს შტატში. ქვეყანას მართავენ სან-პაულუს შტატის მსავილი მიწისმფლობელები. მათ ზურგს უკან სდგას ინგლისის ფიანსიური კაპიტალი. იგი ძარტო ერთ ბრაზილიაზე როდი ბტხოვბს. იგი ქვეყნიერების ბატონი იყო მასამდე, სანამ აიყოივა არ გამოეღვა ეს ამ პირველობაში. ახლა ლონდონი და ნიუ-იორკი ებრძვის ერთმანეთს, სხვათა შორის იბრძვიან ისინი ბრაზილიაშიც. ლონდონი თავისი სესხებით მრავალი წლების გაძძავლობაში ხელს უწყობდა ყავას ვალორიზაციას, მაგრამ ყავას მოხმარების და ყვავითი ვაქრობის წინაგნელოვან ცეხტრად ახლა გახდა ნიუ-იორკი. ამერიკად ლონდონი იძლევა სესხს, რომ ნიუ-იორკმა შეტი იხადოს ყავაში. ამერიკელი ტრესტების და მოხობლოების დიდი მოტოფიკლები არიან — თავისთვის, სხვებისათვის ასას არაზნეობრივად თვლია. მაგრამ გარღვევა იმ რკალის, როელიც ინგლისსა შესაორტყა თავის ყავას — შეუძლებელია. ამ სექტეში მონაჟილოებით ამერიკა იმის ნაცვლად, რომ გაეუარესებია ყავის სიტუაცია, გააუშვარბესებდა მას. მაგრამ ბრაზილიაში განა მარტო ყავა მიიბოება? იქ არის ს.ძოვრებიც. საშსადამე კაპიტლებს ნიუ-იორკის ბაზარს მთელს თავის ყურადღებას მიაპყრობს მესაქონლეობას — უფრო სწორად საკონსერვო დ. ხორკის მრეწველობას (აბა რა ესაქება ფინანსისტს აიოუტყვიან?). მაგრამ შესაძლებელია იილება ვა-ხა ძარტო დედაიწის ზედამართება შეიძლება? ნიუ-იორკი აბანდებს ყაპიტლებს ბრაზილიის სამთო მრეწველოებაში. ყავას მავნატების ძალაუფლება? სასავეიროდ ნიუ-იორკი შექმნის მესაქონლების და სამთო მავნატებს.

8. ალაშიანი.

ალფონსო მარტინესი წარმოშობილია ეთორკანიანებიდან, მაგრამ არა იმ თეთრკანიანებიდან, რომლებიც რამდენიმე საუკუნის წინ მოვიდნენ ცეცხლითა და მანკილით, როგორც დაპყრობნი, არამედ აბათვან, რომლებიც მოვიდნენ გადმოსახლებულთა ხოიადლებით (რომლებზედაც აგროვთვე გამოხატული იყო ჯეკარი). ამრიგად ალფონსი მარტინესი არის შთამომავალი მქტისების, რომლებიც თავის მხრავ ქარმოიშვენ თეთრკანიანებისა და ინდოელებისაგან, შესაძლოა—ნაწილობრივ „ებისაგან—ზანგ-მონების შთამომავლებისა და თითქმის ამოწყვეტილ ქორეულ მცხოვანთაგან—ინდიელებსაგან. ეს არის მეტისი (ისე, როგორც ბრაზილიის მოსახლეობის უმრავლესობა) და, შესა-

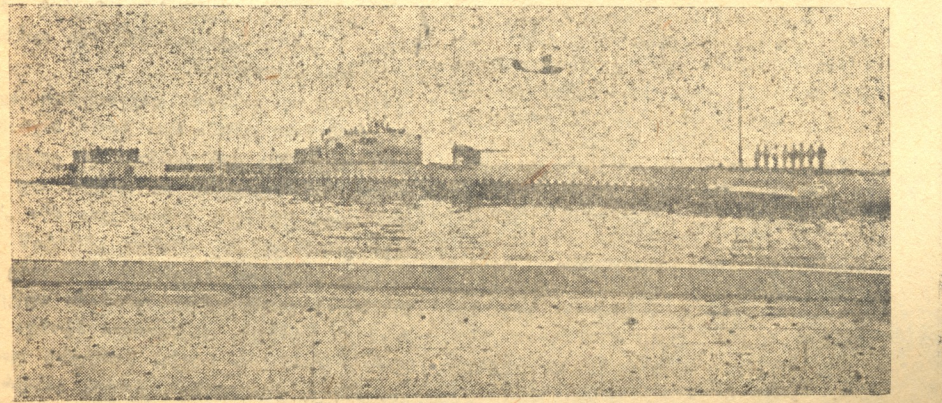
ძლოა, ბევრი მოიძებნოს ისეთი, რომელიც დასაძულად ჩაუთვლის მას აბას, ალფონსი სუმაოსს ყავას პლანტაციებზე. იგი ცხოვრობს ერთ-ერთ ოთხკუთხა ერთსართულიან კონხში, რომლებიც დგანან ისეთსავე გრძელი რიგებით, როგორც ყავის ხეები. დილით მთელ ოჯახთან ერთად, რომელიც ხუთი სულსისაგან შესდგება, ის შიღის პლანტაციებზე. მათთვის გამოყოფილია რკუდიივე აბასი ხე, ამ ხეებს მთ უდა მოუარონ მთელი წლის გახმავლობაში, გასწმინდონ, შემოარაობს და, დაბოლოს, აიღონ მოსავალი. ბარკის დროს, მთელი ოჯახი მჭიდროდ დგას ერთიანეაის გვერდით, ალფონსი განსაზღვრავს მუშაობის ტემპს. ცოლისა და ზეშემბისათვის ეს ტეპი აუტაელია. ალფონსომ ეს მვევიერად იცის, მაგრამ არაფერის შევლა არ შეუძლია, არაბიბითდ ტუასს სავლერავს არა ის, არამედ პლანტაციის პატრონი.

9. შრომა და ხელფასი.

მოსავლის აკრფის დროს ალფონსო დგას კიბებზე და ჰკრფეს ნაყოფს ზის ზედა ნაწილიდან. ცოლი ჰკრფეს დაბლიდან, ბავშვები კი აგროვებენ ხაყოფს alqueires-ში (ქურთკილი 50 ლიტრი მოცულობით) და ამ სიმძიმეს ერთი ადგილიდან მეორეზე მითარევენ.

თელის გაწმენდის შემდეგ რბილი ნაწილებიდან, მათ ახარისხებენ. ყავეს ბირჟაზე სანტუშუშ არსებობს სატარიფო აღნიშვნების შკალა, რომლის მიხედვითაც არკვევენ ყავას ლირსებას. სამი ცარიელი მარკველი იძლევა ერთ ნიშანს, ხუთი გატეხილი, ხუთი დაუშწიფებელი ძარკვეალი და ერთი კახი იძლევა ერთ ნიშანს, ხუთი გატეხილი, ხუთი დაუშწიფებელი მარკვეალი და ერთი კახი იძლევა ერთ სატარიფო აღნიშვნა. ამიტომ დახარისხების დროს საჭიროა უდიდესი ყურადღება.

მოსათა ხელფასი დამოკიდებულია ყავის ფასებზე, მაგრამ ეს აბსტრაქტული პრინციპი რამდენიმედ თავისებურად ტარდება ცხოვრებაში. ალფონსოსთვის ის შემდეგში გამოიხატება: როცა ყავას ფასი ეცემა სან-პაულუსში ან სანტუშუში, ან როტერდამში, იიუ-იორკში; ჰაბტურგში ან სხვა რომელიმეზე ამ მერყევი ბირჟებიდან, მაშინ ეცემა მისი ხელფასიც. პლანტაციების პატრონი მუდამ ამბობს, რომ ყავას ფასი ეცემა. ანუამად ხელფასი შემცირებულია 40

საფრანგეთის წყალქვეშა ნაპი „ჰანრი კუანკარე“. ცნობილი ფრანგ ფიზიკო-მათემატიკოსი ჰანრი პუანკარეს სახელობის ეს წყალქვეშა ნაპი წარმოადგენს ნამდვილ ახლს წყალქვეშა ნავის „პრომეთე“-სას, რომელიც კონსტრუქტორულ დეფექტების გამო გამოცდის დროს დაიღუპა შერატურგთან 72 კაციო.

პროცენტით. ალფონსის რაჯანი თვეურად აკეთებს 16 დოლარს.

თუ გავრძელდა ქვეყნის დაღრმობა ყავის სიჭარბისაგან, ამას მოჰყვება პლანტაციების შემცირება ან სრულიად დაბოვება. მაშინ ალფონსის და ოთხკუთხანი ქონებების სხვა მობინადრეებს გარეთ გამოარევენ.

10. კიდეც ერთი ალაშიანი.

კალტერ ჰოლმანის მამა შუა გერმანიიდანაა, დედა—სილეზიის მცხოვრებია, ორი წლის წინ ჰოლმანი მუშაობდა ელექტრომათქანების სააღმშენებლო ქარხანაში და დათხოვნილი იქნა. სხვა სამუშაო მან ვერ მიიღო რადგან „დაკვეთების რაოდენობა კვლავ მცირეა“, როგორც არის ნათქვამი წარმოების გამგეობის ანგარიშში. დაკვეთების რაოდენობა ძლივს ჰყოფნიდა 9 პროც. დივიდენდისათვის, ვალტერ ჰოლმანისათვის ის არ ყოფნიდა. საქელმოქმედო ორგანიზაციების დახმარება ახლა არ აღემატება 7,80 მარკას კვირაში. ჩვეთთვის ახლა სავსებით ნათელია, თუ რატომ არის, რომ ჰოლმანს მაგიდაზე უდგას დამწვარი ქერის წვენი.

რასაკვირველია, ერთეულმა ინდივიდებმა—ალფონსი მარტინესმა და ვაუტო ჰოლმანმა არაფერი იციან ერთმანეთის შესახებ მათ ჰყოფს ოკეანე და კაპიტალის სამყარო. ალფონსომ არაფერი იცის იმის შესახებ, რომ ვალტერს უხდება შიმშილობა და ამ მდგომარეობაში სმა ისე, როგორც ვალტერმა არ იცის, რომ ოთხკუთხანი ქონებს იქ ზღვას იქით, არა აქეთ არც წყალი, არც სინათლე, რადგან პლანტაციებზე არ არსებობს ელექტრონის სადგური. მაგრამ, როგორც თავისი კლასის წარმომადგენლები ისინი ვრთმანეთს იცნობენ. ისინი იყურებიან კლასობრივი შეგნების თვალთ, ეს თვალეები კი უფრო მახვილია, ვიდრე რომელიმე ობიექტური ხელსაწყო და ისინი დასკვნებს აკეთებენ იქედან, რასაც ხედავენ.

„რევოლუციონური პროპაგანდა“ ბრაზილიაში ისჯება ციხითა და დახვრებით, ამ რამდენიმე ხნის წინათ მიაგნეს რამდენიმე რევოლუციონერის კვალს, ისინი დააპატიმრეს და დახვრიტეს. ჰოლმანის „სამშობლოში“ რევოლუციონერებისათვის არსებობს საგანგებო სასამართლოები, 7,000 კაცამდე ზის ციხეებში.

11. ჰინსტიკები.

ვაშინგტონ ლიუსი, ბრაზილიის პრეზიდენტი, ქვეყანას მართავს თავისუფლებისა და თანასწორობის პრინციპების თანახმად (საფრანგეთის დიდი რევოლუციის ტალღებმა ბრაზილიის ნაპირებამდისაც მოაღწიეს). ის ანგარიშს არ უწყევს მსხვილ მიწადავსაფლობელებს, ის ანგარიშს უწყევს მხოლოდ თავისუფლებასა და თანასწორობას.

ეს უკანასკნელები კი, მისი აზრით, ბრაზილიაში ეყრდნობიან ყავას, პაშასადავ, სეკირა ყავეს შესყიდვა, სესხების აღება, ვა-

პიტლერი კავშირს აბაჟს იაკონელ ფაშისტებთან

სურათში—დროშა, რომელიც პიტლერი-მა უძღვნა იაკონელ ფაშისტებს.

ლორენცო და ფერნანდო ეს იმისათვის, რომ დაუტლი იქნას ყავას ფასების, ე. ი. თავისუფლებისა და თანასწორობის წონასწორობა. თავის საბოლოო დასკვნებში ის საცნებით ეთანხმება ყავას მაგისტრს და ლონდონის ბირჟას, ამავე აზრის არის მონაწილე პრეზიდენტი—უილიო პრესტესიკ სან-პაულუდან.

გენერალი ვარგასიც თავის შეხედულებებში, როგორც სჩანს, იმავე პრინციპებით ხელმძღვანელობს, როგორცაც პრეზიდენტი ლუსი. მხოლოდ დასკვნებს აკეთებს სხვას.

12. მცირეოდანი წარმატება საჩხემაში.

მაგრამ გენერალ ვარგასს საღ სცალია თავისი შეხედულებების დამუშავებისათვის. ის სათავეში უდგას ზემოხსენებულ არმიას, მუამბოხები ბრაზილიის ათი შტატადან მიდიან რიოზე და სან-პაულუზე. მთავრობა აცხადებს სააღყო წესებს, არმიისა და ფლოტის ცალკე ნაწილები გადადიან აჯანყებულთა მხარეზე. ოციკრები დადინ, ისვრიან და იბრძვიან მუშების და გლეხების გვერდით. ანეროკისა და ევროპის ბირჟებზე გაცხოველდა საქეულიაცია. ბრაზილიის ბირჟებზე მეფობს პანიკა.

ბრიტანეთის კონსერვი „დელი“ მზად არის ბრაზილიის ნაპირებისაკენ გასასვლელად. გაგზავნის თუ არა ამერიკა სამხედრო გემებს? მთავრობის ჯარებსა და აჯანყებულებს შორის მიმდინარეობს ბრძოლა. ბაიოლაში მოწაწილობას იღებს ავიაცია.

მუშები და გლეხები, რომლებიც იბრძვიან ერთსა და მეორე მხარეზე ისეთივე ადამიანებია, როგორც ალფონსო მარტინესი.

ერთ მშვენიერ დღეს სან-პაულუში ეშვება ჩარჩოები ბანკების კარებზე, იხურება და რაბები სავაჭრო დაწესებულებების ფაჯრებზე. სწყდება ტრამაჟის მოძრაობა.

ესვრიან მთავრობის სასახლეს. როიდან მოდის ცნობები: „ბრძოლა ქალაქში, მთავრობა დამარცხდა“ (ბრაზილიის მთავრობა—ეს არის ყავა).

გენერლების მთავრობა სათავეში უდგება ქვეყანას, როცა ნიუ-იორკის ბირჟაზე მივიდა ცნობა ლუისის დამარცხების შესახებ, ბრაზილიის ფასიანი ქაღალდების კურსმა აიწია.

ასეთი იყო სამოქალაქო ომი 1930 წ. ოქტომბერში.

13. ისევ გემები და მათი ტვირთი.

24. მილიონამდე ტონარა ყავა ჰყრიდა ვაშ სადგამელი ბრაზილიის საწყობებში, 7 მილიონ ტონარამდე—სხვა ქვეყნების საწყობებში. ყავის ფასები ეცემა სულ დაბლა დიდაბლა. ალფონსოს ხელფასი სულ უფრო და უფრო ეცემა, პლანტაციებზე ჩქარა სულ შეწყდება მუშაობა.

„ბრაზილიაში 30 მილიონი კაცი ნელა კვდება შიმშილი სიკვდილით; ისინი დაიხრციებიან სიმშობის, სიფილისისა და მალარიისაგან“—აუცხადებს ჯანმრთელობის სამინისტროს ზეთაური დონ ელიზარია პენია.

მასში ბრაზილიის მთავრობის ინიციატივით შესდგა კონფერენცია, რომელსაც ყავას ფასების სტაბილიზაციის მიზნით უნ და შეექმნა მსოფლიო კარტელი და აგრეთვე ინტერნაციონალური ყავას ბანკი. ეს გეგმა ჩაიფუშა, ახლა შექმნილია ახალი გეგმა.

ბრაზილიის ნეთსადგურებში. გემები კვლავ იტვირთება ყავათი. გემებსა და ტვირთს არა აქვთ დანიშნულება: ყავა იყრება ღია ზღვაში. უკვე არის რკინის გზის ხაზები, სადაც ორთქლიანებზე სწვავენ ყავას. ჩქარა განადგურებული იქნება—3,500,000 ტონარა ყავა, თვითეული ტონარა კი შეიცავს 60 კილოგრამს.

ლ. ანტონ.

გაგომავლანავალი რუსი-საბჭოეთის ქრისტიანი ბიზნისმენები

„უკანასკნელი რუსული ღვთის გმობა. მაგალითი ქრისტიანობის მუდმივი გმობისა საბჭოთა კავშირის მიერ. ამ წუთში მას ავრცელებენ ჰულში, მაგრამ არც ერთი ფირმა, არც ერთი ღირსეული ადამიანი არ ისარგებლებს ამ წუთში“.

— ასე სწერდა ამ რამდენიმე ხნის წინად ინგლისის შუბლმავართა პრესა, რომელმაც სისხარულით ჩასჭიდა ხელი ახალ საბაბს გაფორებული ანტისაბჭოთა კამპანიისათვის.

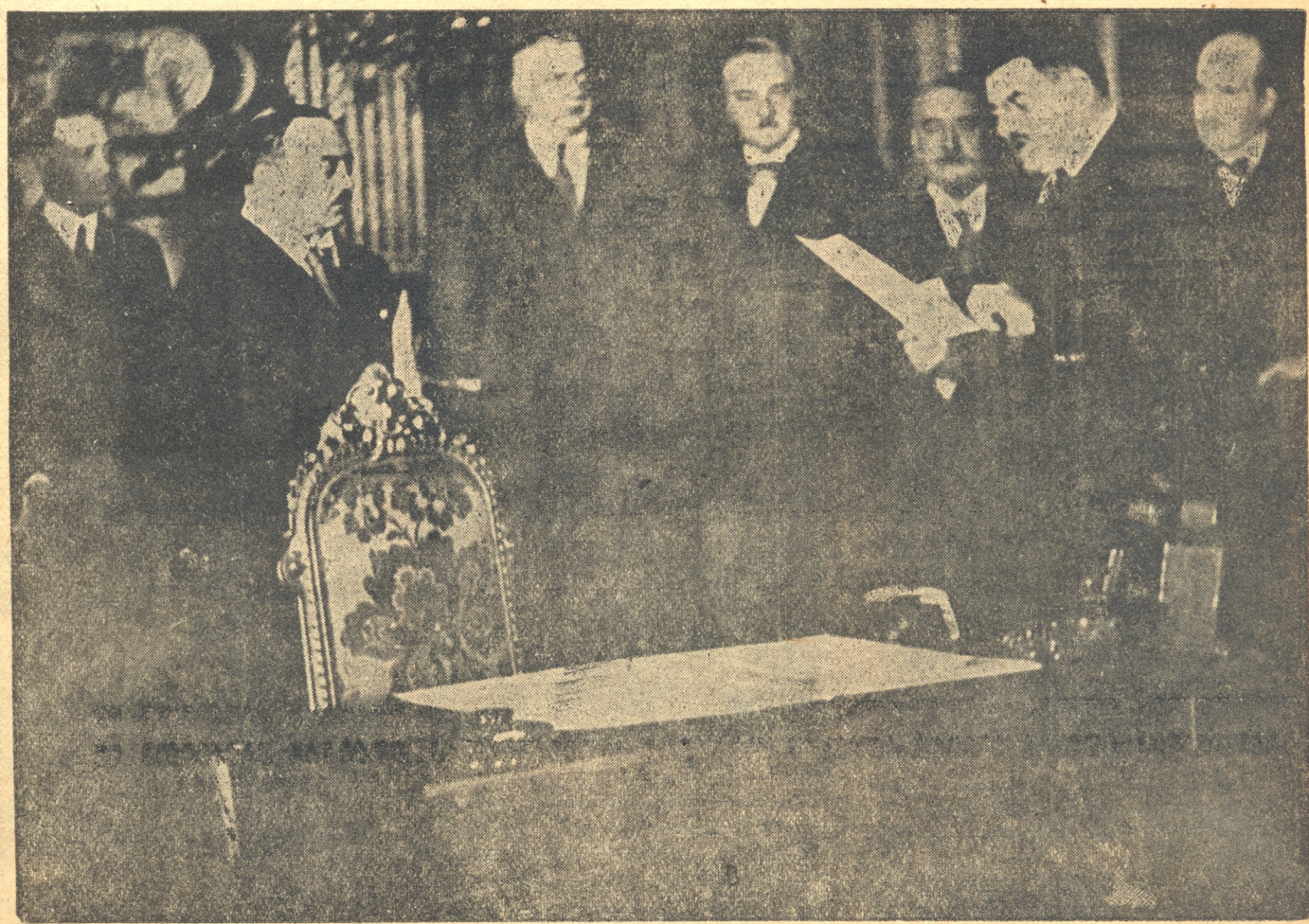
მაგრამ გამოირკვა რა: თვით „სენდვი კრონიკლი“, რომელმაც პირველად გამოუშვა ხმარებაში ჭორი ბოლშევიკური ანტირელიგიური წუმწუმის შესახებ, მას შემდეგ, რაც სხვადასხვა მიმართულების მთელ რაგმა მოღვაწეებმა და ზოგერთმა უფრანლისტებმა გამოარკვეეს ამ წუმწუმას ნამდვილი წარმოშობა, იძულებული შეიქნა დაიჭებდა შემდეგი განცხადება:

„შინაგან საქმეთა სამინისტრომ მოახდინა გამოძიება, მაგრამ მან ვერ შესძლო გამოარკვევა იმის თუ სად იქნა დამზადებული ეს წუმწუმა. მაგრამ ჩვენ თვით გამოვარკვეით, რომ იგი დამზადებულია ინდოეთში“.

მართალია, გაწეობა დაგვიანებით აღიარა, რომ მისი ცნობა იყო ჭორი, მაგრამ ამ განცხადებაშიც ვერ შესძლო არ ეთქვა სი ცრუა. სინამდვილეში ის ფაქტი, თუ სად დამზადდა წუმწუმა გამოარკვია არა „სენდვი კრონიკლ“-მა, არამედ „ბრიტიშ ოუნიტივლ პრეს“-ის სააგენტომ, რომელიც მაღარასიდან გადმოცემულ ცნობაში იუწყება, რომ ეს წუმწუმა დაკვეთილი ჰქონდა გატარის (რანდალის ოლქი) წუმწუმის ფაბრიკას ინდუს ქონსტანტინე შორის გახავრცილებლად. ეტიკეტზე იჯვარცმულ ქრისტეს სურათით კი დაბეჭდილი იყო სივაკარში, „ნადარ პრეს“-ის სტამბაში.

29 მოთხოვნის პატივში, საზრუნველთა საბაზო საქმეთა სამინისტროში, ხელმოწერილი იქნა საზრუნველთა - საბჭოთა კავშირის ხელშეკრულება თავდაუსხველობისა და უწყვეტანხმობის კონვენციის შესახებ.

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

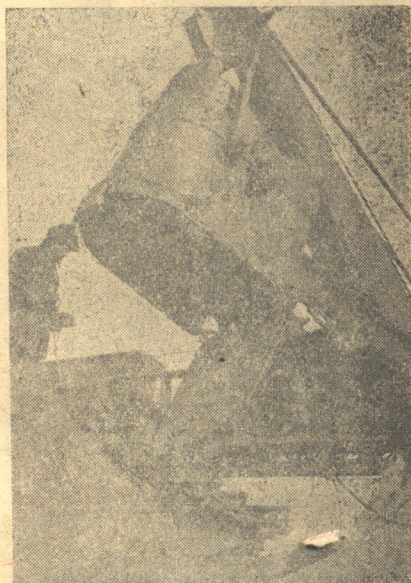
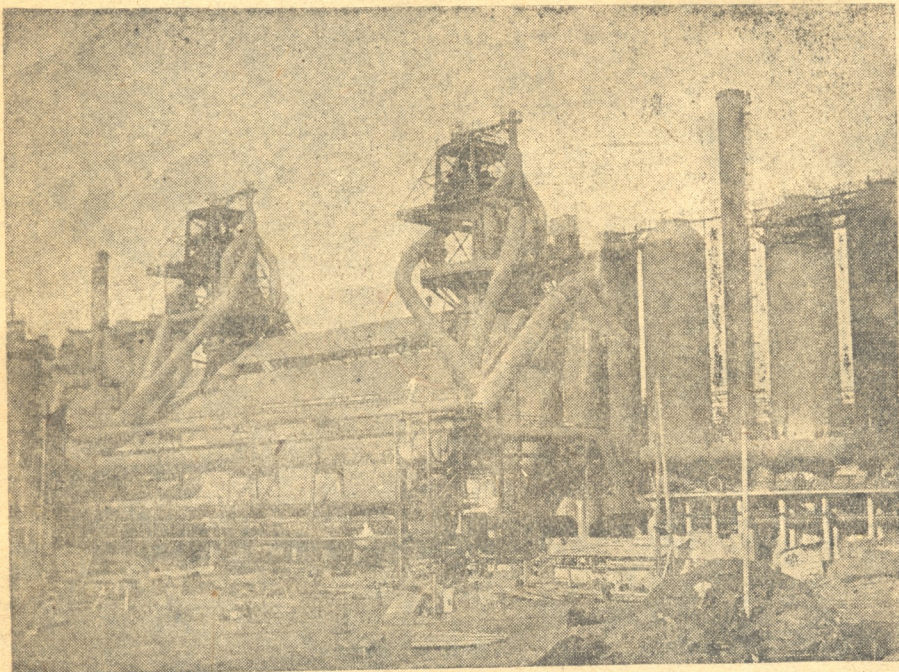

საბჭოთა კავშირის სრულიად დამოუკიდებელი სახელმწიფოებისადმი, ხელს

საბჭოების ქვეყანაში

საბჭოთა კავშირში 1932 წელი იყო წელი უდიდესი გამარჯვება ისა ქვეყნის ინდუსტრიაში. კულტურული რევოლუციის ფრონტზე; 1932 წ. საბჭოთა კავშირის კულტურული რევოლუციის ფრონტზე; 1932 წ. საბჭოთა კავშირის კულტურული რევოლუციის ფრონტზე; 1932 წ. საბჭოთა კავშირის კულტურული რევოლუციის ფრონტზე.

წითელ-არმულუბი იზრკვიან ლი. ტონისათვის

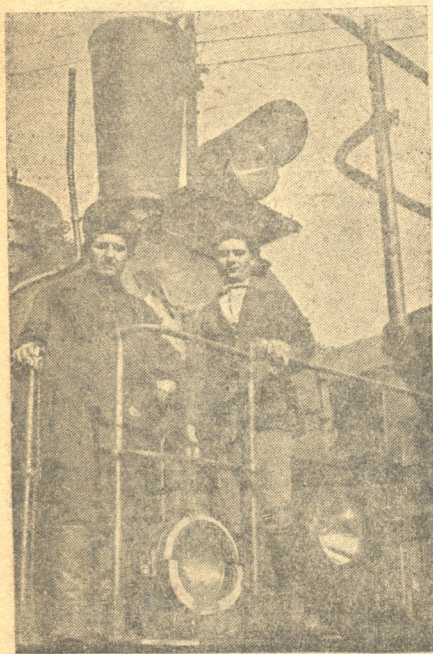

მაგნიტოგორსკის მეტალურგიული ქარხნის (ურალი) მომქმედი ბრძმედები.

სურათზე—წითელარმიელი ამხ. ჩირნოკინატკო, რომელიც მუშაობს რიკოვის სახელობის ქარხნის (დონბასი, რიკოვი) № 5 ბრძმედის ბუნკერებზე, გეგმას ასრულებს 120—140 პროცენტით.

ოქტომბრის 15 წლის სახელოვის საკავშირო საბრანსკ. კონკურსში

ვითარის უფლებებით უცხოეთზე და მოკიდებულევისაბან

გამოლა კადრებისათვის

ამიერ-კავკასიის რკინის გზებზე საუკეთესო დამკვერელი ბრიგადები ჩაებენ ოქტომბრის მე-15 წლის სახელოვის საკავშირო კონკურსში.

თბილისის დეპოდან გამოყოფილია სამგზავრო ორთქლმავალი სერია ბ № 54 და საბარგო კომპავენირული ორთქლმავალი აერია ბ № 800.

სურათზე—ორთქლმავალ ბ № 54-ის მეტანქანე ამხ. სიმონიძე და მისი თანაშემწე ამხ. კოცტანიცკი

თბილისის აბრეშუმის საქსოვი ფაბრიკის უფროსმა მექანიკოსმა ამხ. ხუნდაქიმ, რომელსაც მთელი რიგი მნიშვნელოვანი გამოგონებები აქვს მრეწველობის სხვადასხვა დარგებში, გამოიგონა სატრიკოტაჟო ნემსების დასამზადებელი ჩარხი, რომელიც აქამდე უცხოეთიდან შემოგვქონდა.

სურათზე—ამხ. ხუნდაქი კრებს მის მიერ გამოგონებულ ჩარხს.

ქარხანაში „კრასნაია როზა“ (მოსკოვი) არსებობს „ტენნიკის სახლი“, სადაც ფიქარი ქალები იღებენ ოსტატების კვალიფიკაციას.

სურათზე—მომავალი ოსტატები გრაფიკის გაკვეთილზე.

გენგაფონის ფარგანეცი

ფერო-მარგანეცი...

ფერო ლათინურად ნიშნავს რკინას, მანკანეცი — მარგანეცს, შავ ქვას. ფერო-მარგანეცი — რკინისა და მარგანეცის ნაერთი.

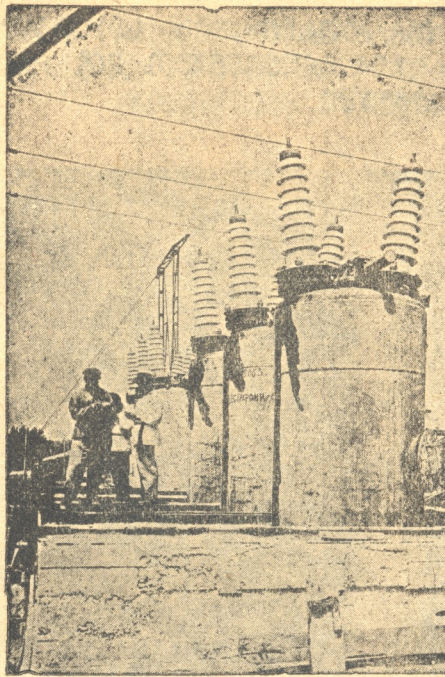
სიტყვა ფერო-მარგანეცი დღეს დიდ პატივშია. სოციალისტური ინდუსტრიის განვითარებამ მრავალ ქიმ. ფორმოლას შეასხა ხორცი. თერო-მარგანეცი, ფერო-ქრომი, ფერო-სილიციუმი, ლიტაბონი, სინთეტიური ამიაკი — ყველა ესენი პრაქტიკულად გადაიტენა მშრომელთა ფართო მისების შეგნებაში. ქიმია, რომელიც კაპიტალისტების ხელში ადამიანთა ხოცვა-ყლეტის იარაღად არის გადაქცეული, საბჭოთა ქვეყანაში სოფ. სხვა მიზნებს ემსახურება. ქიმიის საფუძველზე ვითარდება მეტალურგიული წარმოება, ქიმიის განვითარებაზე დამოკიდებული სოციალისტური მინდვრების მოსავლიანობის გადიდება.

მეტალურგიული წარმოება მეფის რუსეთში უმწეო მდგომარეობაში იყო. მიუხედავად ქვეყნის უდიდეს ბუნებრივ რესურსებისა, მეტალურგია განვითარებული იყო მხოლოდ ერთ მხარეში, ისიც სანახევროდ უცხო კაპიტალის ხარჯზე. ურალი, დასავლეთ ციმბირი, კახაქსტანი, ბაშკირია, ამიერ-კავკასია უყურადღებო იყო მიტოვებული, მიუხედავად იმისა, რომ მდნის მარგანისა და იაფი ელექტრო-ენერგიის წესამდებლობის მხრივ ისინი საუკეთესო კუთხეებს წარმოადგენდნენ მეტალურგიის განვითარებისათვის.

ამ კუთხეებს მხოლოდ საბჭოთა ხელისუფლების დროს მიექცა ყურადღება. სამხრეთის მეტალურგიის გარდა, შეიქმნა აღმოსავლეთის მეტალურგია მისი მსოფლიოში უდიდესი გიგანტებით და ამჟამად საფუძველი ეყრება წარმოების ამ დარგს ამიერ-კავკასიაშიც. დაშვესანის მეტალურგიული კომბინატი და ზესტაფონის ფერო-მარგანეცის ქარხანა ამიერ-კავკასიის მეტალურგიის პირველი მერცხლები არიან.

ფერო-მარგანეცი....

რამდენი საბჭოთა ოქრო იხარჯება დღემდე ამ სხმულის შეძენაზე უცხოეთში. ჩვენ იძულებული ვართ ოქრო ვიხადოთ ჩვენსავე მარგანეცში, რადგან უკანასკნელ დრომდე არ გვქონდა ფერო-შენადნობთა წარმოება. ასე იყო დღემდე, მაგრამ ასე აღარ იქნება ხვალდან. მეორე

ღია ქვესადგურის მოწყობილობის შემოწმება

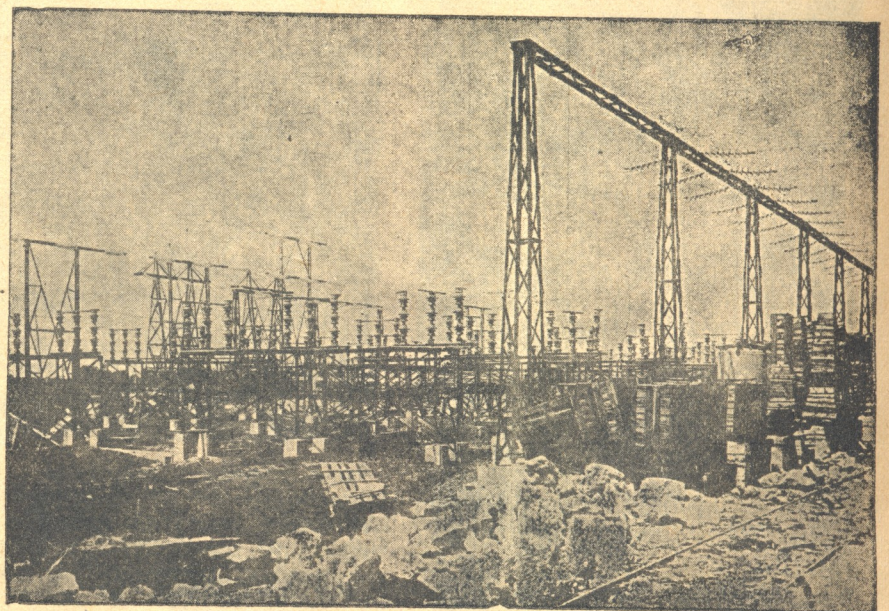
ხუთწლედში ჩვენ ამ დარგშიც დავწევით კაპიტალისტურ მსოფლიოს რა არა მართო საკუთარ ფერო-შენადნობთა ბაზაზე გავშლით საბჭოთა ფოლადის წარმოებას, არამედ კაპიტალისტების მძლავრი მეტაქეთაც გამოვალთ უცხოეთის ბაზარზე.

ფერო-მარგანეცი მაღალხარისხოვანი ფოლადის აუცილებელი ნაწილია. ფერო-მარგანეცის გარეშე წარმოუდგენელია ფოლადის წარმოება. ფოლადის მიღებისათვის საშუ-

ალოდ საჭიროა 0,8 პროც. ფერო-მარგანეცი. მეორე ხუთწლედში ლოსათვის საბჭოთა კავშირში უნდა მოდნობილი უნდა იქნეს 26 მილიონი ტონა ფოლადი. ამისათვის საჭირო იქნება 205.000 ტონა ფერო-მარგანეცი, რომლის უდიდესი ნაწილი უნდა მოგვეცეს ზესტაფონის ქარხანამ.

ზესტაფონი, დასავლეთ საქართველოს ეს ერთ-ერთი წვრილ-ბურჟუაზიული ცენტრი წარსულში, მეორე ხუთწლედში უნდა გადაიქცეს უდიდეს სამრეწველო რაიონად, საბჭოთა კავშირის ელექტრო-მეტალურგიის ერთ-ერთ ცენტრად. ამისათვის მას აქვს ყოველგვარი პირობები: იაფი ელექტრო-ენერგია, მარგანეცის დიდძალი მარაგი და სხვა მდნეის სიახლოვე. ელექტრო-ენერგია წყაროდან (რიონჰესი) ზესტაფონა ქარხანა დაშორებულია 40 კილომეტრით, ჭიათურის მარგანეცის მალაროებიდან 45 კილომეტრით, ხოლო შავი ზღვიდან 130 კილომეტრით. იქვეა კირქვა და სხვა საჭირო მასალები. ყველაფერი ეს უკარო პერსპექტივებს შლის ზესტაფონის წინაშე.

ფერო-მარგანეცის წარმოება სამ ადგილას იქნება თავმოყრილი საბჭოთა კავშირში: ჩელიაბინსკში, დნაპრზე და ზესტაფონში. საბოლოო ანგარიშში ყველაზე მეტი ზვედრითი წონა ენიჭება ზესტაფონს. 1933 წლის ზესტაფონის ქარხანამ უნდა მოგვეცეს 40.000 ტონა ფერო-მარგანეცი, 1937 წელს კი — 195.000 ტონა. დნეპრის კომბინატში შემავალ ფერო-მარგანე-

ღია ქვესადგური

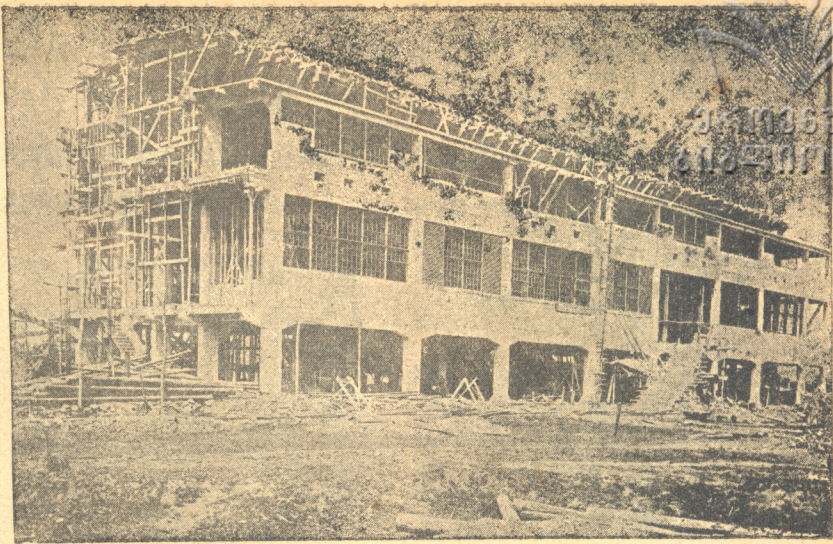
კოს ქარხნის სიმძლავრე უღრის 80.000 ტონას. ძირითადად ამ ორმა ქარხანამ უნდა დაფაროს ხარისხიანი ფოლადის წარმოებისათვის საჭირო ფერო-მარგანეცის რაოდენობა და აგრეთვე მოგვეცეს საექპორტო პროდუქცია.

ფერო-შენადნობთა წარმოების დარგში ჩვენ არავითარი მემკვიდრეობა არ მიგვიღია. მეფის რუსეთში ეს დარგი სრულებით არ ყოფილა განვითარებული. ტექნიკურად ფერო-შენადნობთა წარმოება მეტად რთულ პროცესებს შეიცავს. წარმოების ეს დარგი ყველაზე განვითარებულია გერმანიაში. ჩვენც ვისარგებლეთ მისი გამოცდილებით და ზესტაფონის ქარხნის პროექტები გერმანელ ფირმებს შეუკვეთეთ. ლუმელების პროექტი დამუშავებულია სიმენსის ფირმის მიერ, ხოლო ცენტრალური ბუნკერების—ჰუმბოლტის მიერ.

ზესტაფონის ქარხანას ექნება სამი ლუმელი. სამივე უნდა ამუშავდეს 1933 წლის პირველი კვარტალში. შემდეგში ლუმელების რიცხვი აყვანილი იქნება ექვსამდე. მაგრამ მართო ფერო-მარგანეცის ქარხნით არ ამოიწურება ზესტაფონის ელექტრო-მეტალურგიული კომბინატის შემადგენლობა. მეორე ხუთწლიელის მანძილზე ფერო-მარგანეცის ქარხნის გარდა უნდა აშენდეს კიდევ ექვსი სხვა ქარხანა. ეს ქარხნებია—ფერო-სილიციუმის, ფერო-ქრომის, ფერო-მოლიბდენის, მარგანეციანი ფოლადის, ელექტროდების და მცირე ნახშირბადიანი ფერო-მარგანეცის. ელექტროდების ქარხნის მშენებლობა დაიწყება მომავალი წლიდან და დაჯდება პირველი წყებისათვის 1.000.000 მანეთი. ქარხანამ პირველი პროდუქცია უნდა მოგვეცეს 1933 წელში. მცირე ნახშირბადიანი ფერო-მარგანეცის ქარხანა ამუშავდება 1934 წელს. დანარჩენი ქარხნები მუშაობას დაიწყებენ 1935 წლიდან.

ფერო-შენადნობთა წარმოება ელექტროტევაოი წარმოებაა. ის ღირდალ ენერჯიას მოითხოვს. მეორე ხუთწლიელის ბოლოსათვის ზესტაფონის ფერო-შენადნობთა კომბინატს დასჭირდება 1 მილიარდი კილოვატ-საათი ენერჯია. ამ მოთხოვნების დაფარვა მოხდება იმ პირობის-ცენტრალურიდან, რომლებიც თავს იყრის სწორედ იმ რაიონში, სადაც ელექტრომეტალურგიული მრეწველობა უნდა გაშენდეს.

ზესტაფონის ფერო-გიგანტის მშენებლობაზე მღელვარე დღეებია. ქარხანა ამუშავების სტადიაში შევიდა. პირველი ლუმელი საცდელ ექსპლოატაციაში უნდა გადავიდეს პირველ იანვრიდან. მშენებლობა გაფაციცებით ემზადება „ახალ წლისათვის“. დამკვერელი

ზესტაფონის ფერო-მარგანეცის ქარხნის მთავარი კორპუსი

ბრიგადები დღე და დამ მუშაობენ. მუშებმა და ინჟინერ-ტექნიკოსებმა საერთო კრებაზე დაადგინეს ქარხნის ამუშავებამდე უჭირი სთქვან დასასვენებელ დღეებზე და დამკვერელი მუშაობით უზრუნველყონ მშენებლობის დროზე დამთავრება. ფერო-გიგანტის მშენებლობისათვის შრომა გადაიქცა „ღირსების, პატიოსნების, მამაცობის და გამირობის საქმედ“. შრომის ენტუზიატებმა თავისი სურვილით სამუშაო დღე გააგრძელეს 10 საათამდე. ეს 25 პროც. ამცირებს მუშა-ხელის ნაკლებობას და ზრდის შრომის ნაყოფიერებას. ყველა ობიექტები გადაყვანილია სანარდო მუშაობაზე.

ასეთი თავდადებული შრომის შედეგად ქარხნის მთავარი კორპუსი და სამი ლუმელის შენობა სრულიად მოთავებულია. დაწყებულია მანქანების დადგმა და მონტაჟი. ამჟამად მთავარ სამუშაოს მოწყობილობის მონტაჟი წარმოადგენს. მონტაჟზე მუშაობენ უცხოელი სპეციალისტები საქ. ელექტროგაერთიანების სპეციალისტების დახმარებით.

დაიწყო საიმპორტო მოწყობილობის მიღება სამივე ლუმელისათვის. ბათიმის ნავთსადგური სავსეა ზესტაფონისათვის დანიშნული ტვირთებით. მშენებლობაზე ყოველ-ღლიურად იგზავნება მანქანებით დატვირთული 3—5 ვაგონი, მაგრამ ეს მაინც ვერ უზრუნველყოფს აღებულ ტემპებს. რკინის გზას უფრო მოქნილი მუშაობა მოეთხოვება.

ფერო-მარგანეცის ქარხნის მუშაობა უშუალოდ დაკავშირებულია რიონ-ჰესთან. თუ არ იქნა დენი, არ იქნება ფერო-მარგანეცი. ამიტომ რიონჰესი დაჩქარებით უნდა ჩადგეს ელექტროფიკაციის მომქმედ საწარმოთა რიგებში. სადგურის ამუშავების დაგვიანება დაგვიანება ქარხნის ექსპლოატაციაში გაშვებას. ეს დედ მასუხისმგებლობას აკისრებს

რიონჰესის მშენებლებს. რიონჰესელებო, მიბაძეთ ფერომშენებლებს! ქვეყანა თქვენგან მოელის შრომითი გამირობის ახალ მაგალითებს, საწარმოო ენტუზიაზის ახალ ნიმუშებს.

სოციალისტურმა მშენებლობამ სახე უცვალა ჩვენს ქვეყანას. ბოლშევიკურმა ენერჯიამ შეკვრა, რკინის არტახებში გააკრა მტკვარი, რონი, აჭარის-წყალი, აბაშა, ფოილოდან შავ ზღვამდე ქვეყანას დააყურებს შირაქის, ხავთლულის და ონფარეთის ნავთის ოსკები. აგარაში დღეს-ხვალ ამუშავდება მძლავრი ორთქლის ქვებები, რომლებიც შაქრად აქცევენ საქართველოს შარხლის წვესს. ზესტაფონი ეუფლება ინდუსტრიის ურთულეს დარგს და ემზადება კაპიტალისტური წარმოების „დასაწევად და გასასწრებლად“. ენგურის ნაპირზე ტანს იყრის ქალაქის გიგანტი. ჩვენი ქვეყნის მთები და ზორაკები მოფინილია გეოლოგიური ბურღვებით, რომლებიც გულს უხვებრიტავენ დედამიწას და ახალ საკვებს ეძებენ ხუთწლიელის დაზგებისათვის. მინდვრად გუგუნობენ ტრაქტორები, რომლებიც ძირს უთხრიან სოფლის საუკუნოებრივ ჩამორჩენილობას და ტექნიკური რევოლიუცია შეაქვთ სოფლად.

იზრდება სოფელი, იზრდება ქალაქი. ჰქრება ძველი ქალაქები, ქუთაშოკლე მეშინების და წვრილი პარაზიტების ქალაქები. მათ ადგილზე იქმნება სოციალისტური ცენტრები, რომლებმაც უნდა გაარღვიონ მეშინური ცრუმორწმუნეობის, ზოოლოგიური ინდივიდუალიზმის კედლები და სოციალისტური კულტურა შეიტანონ მასებში.

ზესტაფონის გეზი აქეთკენაა აღებული.

საბჭოთა კავშირი — მსოფლიო სოციალისტური სამუშაო

უცხოელი მუშების მონაწილეობა სოციალისტურ მშენებლობაში

იზრდება ურუმის სასახლეების მსალი

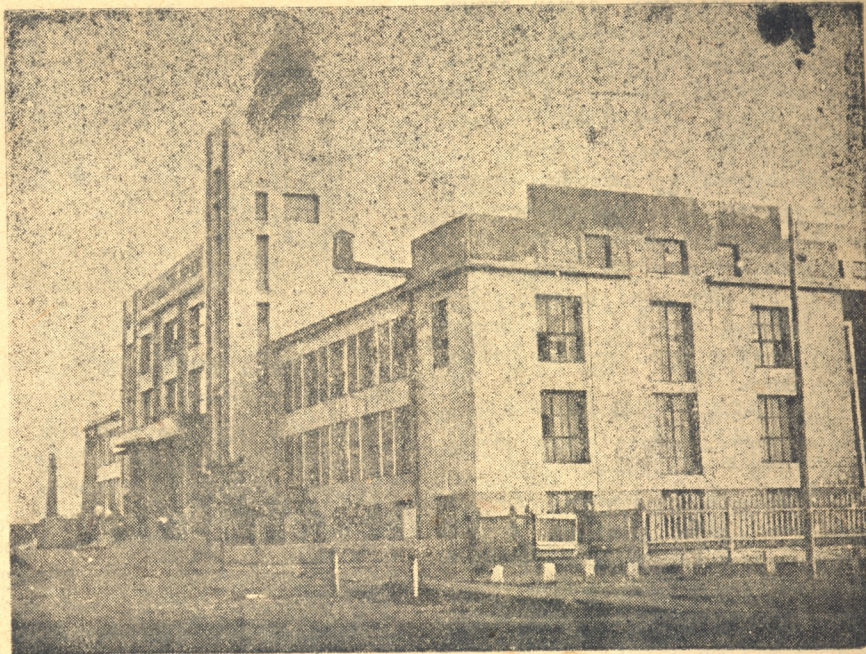
უცხოელ მუშების პირველი დიდი ჯგუფი საბჭოთა კავშირში ჩამოვიდა შერატე ბული შტატებიდან სამოქალაქო ომის შემდეგ. ამ ჯგუფის მუშების უმრავლესობა იქ იყო „მსოფლიოს ინდუსტრიალურ მუშათა“ ორგანიზაციაში. მრავალი მათგანი პოლიტიკური ემიგრანტი იყო.

კუზბასში ჩასვლისას ისინი დიდს გავი რვეით ეგუებოდნენ ადგილობრივ ცხოვრებას ნაწილობრივ მძიე საცხოვრებელი პირობებისა და ნაწილობრივ იმით, რომ მათი იდეოლოგია იყო წვრილბურჟუაზიული (სიდიკალისტური), ჯგუფი თანდათანობით დაიშალა. აგრამ ზოგიერთები დაჩრენ და მონაწილეობა მიიღეს კუნეცკის კოპინატის მშენებლობაში. მათ ნაწილს ახლა უჭირავს საბჭოებისმეგობლო თანამედ ბობანი, როგორც მაგალითად, ბილ შატოვს, თურქესტან-ციმბირის რკინის გზის მშენებელს, ახლა გზათა მომსახურების სახალი კოიისრის მოადგილეს.

1922—26 წლის განმავლობაში საბჭოთა კავშირში განაგრძობდნენ ჩამოსვლას უცხოელ მუშების ცალკე ბატარა ჯგუფები.

პირველი ხუთწლიანი გეგმის გახორკვილების დაწყებისას, როცა აღებული იქნა ცეიტრალური კურსი ქვეყნის ინდუსტრიალიზაციაზე და პირველად რუსეთის ისტორიაში დაიწყო გიგანტურ ჭარხინების მშენებლობა და ჩვენთვის სრულიად ახალ წარმოებათა ტექნიკურად მოწინავე ქვეყნებიდან—გერმანიიდან და ამერიკიდან კვალიფიციურ ტექნიკოსთა კადრების მოწვევის საკითხი, რომ ისინი დახმარებოდნენ ჩვენს მუშებს უახლესი ტექნიკის დაუფლებში.

ეს ახალი უცხოელი მუშები არ ჰგავდნენ წინანდელ ემიგრანტებს. მათი ჩამოსვლა არ იყო გამოწვეული რაიმე პოლიტიკური შეხედულებებით. გარკვეული ხელშეკრულებების საფუძველზე ეს საცეილაური კვალიფიკაციის მქონე ხალხი უნდა დაგვხმარებოდა რჩევა-დარიგებებითა და საჭმით საბჭოთა სამრეწველო გიგანტების მშენებლობაში და, როც უმთავრესია, მათ თავისი ტექნიკური გამოცდილება უნდა გადაეცათ საბჭოთა მუშებისათვის.

მუშათა სასახლე კამეროვოში (კუზბასი)

როგორ დასძლიენ უცხოელმა მუშებმა თავისი ამოცანა?

ჩვენ ვიცით, რომ მათი რიგებიდან გამოვიდნენ დამკვეცი ბრიგადების მნიშვნელოვანი ჯგუფები, მრავალ მათგანს მიეცა პრემია და ბევრი დაჯილდოებული იქნა ორდენებით.

მაგრამ იყო გამონაკლისებიც, მაგალითად სტალინგრადში აღმოჩნდა მძარცველების ჯგუფი, რომელიც ტრაქტორების წარმოების საცეილისტების სახით შეძერა ქარხანაში. ისინი ჩქარა გამოამჟღავნეს და

გააძევეს, რითაც ძლიერ კმაყოფილი დარჩნენ სხვა უცხოელი საცეილისტები იყო აგრეთვე მუშობელები, როცა უცხოელები, რომლებმაც რადენიმე ხანს იმუშავეს საბჭოთა სამეურნეო დ.წესებულებებში, ბრუსდებოდნენ სამშობლოში და მონაწილეობას იღებდნენ ბურჟუაზიის ცილით აღსავე კამპანიაში საბჭოთა კავშირის წინააღმდეგ.

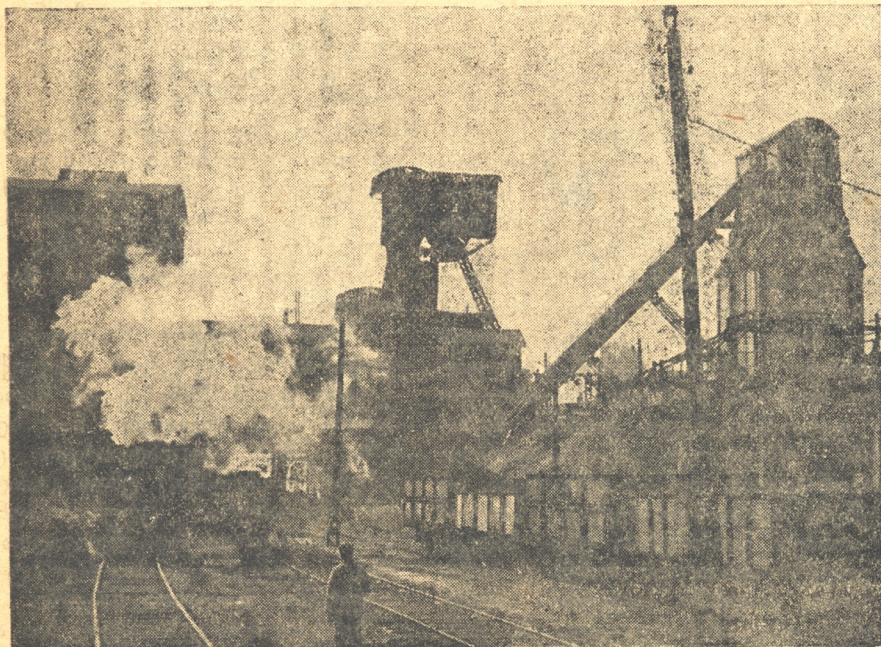
მაგრამ უცხოელ მუშების და საცეილისტების დიდი უმრავლესობა დარჩა საბჭოთა კავშირში. სოციალისტური მშენებლობის არაჩვეულებრივი გაწლა, ჩვენი მუშების ენტუზიაზში და გიორული ბრძოლა, ყველ-ფერი ეს მათში იწვევდა აღტაცებას და წაბაძვას. ისინი ივიწყებდნენ თავის წმინდა „საქმი-ნ“ დამოკიდებულებას და ხდებოდნენ სოციალისტების მგენებელი მშენებლები.

შეიძლება უცხოელ მუშების გვირული მუშაობის ასეული მაგალითების მოყვანა.

მაგალითად ამხანაგი ჯო შაკ დაუელი, ამერიკელი მუშა, ამჟამად აგრონომი საბჭოთა იეურნობაში „ვერბლიდ“. ის იყო ერთ-ერთი პირველი ამერიკელი, რომელიც კუზბასში ჩამოვიდა. კუნეცკის შახტებში ახალი სისტემის საბჯენების მოწყობისთანავე და საბჭოთა იეურნობა „ვერბლიდ“-ის ორგანიზაციის შემდეგ მან დასტოვა კუნეცკი. ის არის ავტორი მრავალ გაუმჯობესებათა სასოფლო-სამეურნეო მანქანებში. ხორბლის დატვირთვის ახალი სისტემა, სტანდარტულ ბინების აგება მუშებისათვის—ბევრ რამეს უნდა უმადლოდნენ მას. ის დაჯილდოებულია ლენინის ორდენით, მისი პორტეტი კი, შესრულებული მხატვარ მეწიერიაკოვის მიერ, ჰქიდა რეგოლოუტის მუზეუმში.

ყველასათვის ცნობილია მაგალითი აშ. მონეერის, რომელმაც მიიღო შრომის წითელი დროშის ორდენი.

ორდენით დაჯილდოებულია აგრეთვე ექვსი ამერიკელი ინჟინერი, რომლებიც მუშაობდნენ დენპროსტროიზე. მათ 18 თვე იმუშავეს ისე, რომ შეგებულა არ აუ-

ბრძოლა 10 მილიონ ტონა თუჯისათვის, შახტა № 1—8 (გორლოვკა დანბასი).

დათო, მათი უმცირესობა მუშაობდა 12-15 საათს დღე-ღამეში.
ჩვენ მთლიანად გავვიტყუა მშენებლობის სიღრმეზე. ეს იყო ყველაზე უფრო უდიდესი საქმე, რომელშიც ჩვენ, ოდნემე მთავრულია მონაწილეობა და რომელიც მოი თბავდა ჩვენს ენერჯის უდიდეს დაძვივას. ჩვენ აღმოაგვიჩინეს ყოველგვარი დახმარება. ის საბჭოთა მუშები, რომლებიც არ იყვნენ მომზადებული ამ მომზობისათვის, უმოწყობეს ჩივიერი და შრომის მოყვარე ინაწილეები—ასე ამბობენ ეს სპეციალისტები.

უცხოელ მუშებისათვის დამხასიათებელია ამ ჯგუფის ორთაერთი მონაწილას ან. ფრედ ვინტროის სიტყვები:

ჰავისა და კვიბის რეჟიმის შეცვლა უაჩუფობთ გაგვიტყუა ახდენდა ჩვენს ჯგუფზე და ბევრი ჩივდა ახად გახდა. მაგრამ ჩვენ დავსაძლიეთ დაბრკოლებები და აკრიბოზოლად მოგვკიდეთ ხელი საქმეს. ჩვენ გვეჩვენდა ერთი მისწრაფება—როგორც საჭიროა ისა შეგვიკარგულეობა ჩივნი ამოიანა. არ გვეყავდა გამოცდილი თანაშემწეობი. შეუძლებელი იყო ქლიბიბის, სასწორების და სხვა წირილ ხილსაწყობების მრღობა. მუშების უმრავლესობა შეტდებოდა სოთლებიდან ახილად ჩამოსულთაგან. რომითაჲ არას დროს არ ენახათ დიდი მანქანები, დნპროსტროი ნამდვილად წარმოადგინს მიღწევას, რომლითაც შოიძლია ახაყობა საბჭოთა კავშირის ხალხებს.

ჯგუფის მეთავე მონაწილე ან. ჯონსი ლაპარაკობს:

ჩვენ მომზობა უმთავრესად მოიკმაზროდა პრაქტიკული მეთოდების მისწავლაში საბჭოთა მომზობისათვის მოთხოვნილებამ კვლიფიფიურ მომზობზე გამოიწვია მომზობის დიდი დენბალობა, ვინაიდან მომზობის უმრავლესობა გადაწყვიტდა სხვა სრქაიბში. ასე მოიამზადეთ ჩვენ 2,500 მუშა. მათი უმრავლესობა—ნიქიერი ხალხია და ჩვენ დაწმომიბოლი ვართ. ისინი ასევე აარგად დასაძლიერებ თვიანთ სა-მუშაოს ჩივნი გამაზარებლის შემდეგაც.

სხვა დაავლობობოთა შორის არის ან. გროლინი ვმინიბილი მუშა გორკას ატორაქარხანაში. მან 1930 წ. ჯილოთ მიიღო 50 მან თი და ეიოსიივიდო 101 წ.—200 მან. და კოსტოვი და რამდენიმე სხვა ჯილოთი მემდირარი წელს. მან პირველმა საბჭოთა კავშირში ჩილწია 2500 ააორი, დაწყობას დოიში, მან საბჭოთა მომზობს გააანო ააორის დაწყობის თაიისი წისი და ანლა სჩივის, რომ ველარ ეწევა ჰე.

სამაოთ ბოიომინი, ამირიილი კალატოზი ჩამოიდა აქ ათ კარიდან შიბოარ ჯგუფთან ერთად, რომლითა საბოშაოდ გააზანის, რამბოიში, პირობიბი მიკად მძიბი აღმოჩნდა და სანი მითაანი ჩაქა დაბრონიდა ჟიან ბლიომინი და დანარჩენი ამხანაგები დაწინ, ისინი აარაათ ხიდაი-ნინ რომ ახოი ჰეკანა არ შიკობა ში-ოქნას ერთბაშად და რომ მომზობიბოლი ხუნდა იქნას ათასეული ინოსსტრუილოზი მოშიბი. მითრე ამირიილიან ან თლიფინთან ერთად, მან დააოაფიბოლი მოაწყო სკოლა რომილიზი 3 თვის, განილობაში გამოიწვია 47 კალთთიიიიური მოშა. თარიკი სწიანაი სასარკობლო საზოადობიბიბი მოწობისათვის დაჯილობებულა დამკვრიოთა სრეიბიბი.

ან. დამიი, როგორა სპეციალისტი. განიიბს ბრძევიბს სტალინიში. დიდის გაპირეიბით დაითანხმა მან საბჭოთა ინიერ-რბი გამოიყენებოთ ბრძევიბის მოწყობის ამირიილი წისი, სტალინილი მუშაკორი შიბილინარად ასწერს უქანასკნილ მზადიბს სირეგლი ბრძევიბის ასამუშავებულად:

ჩვენს ინიერებებს აზრით გამოთბობი სი სტემა ჯერ მზად არ არის, მაგრამ ვიღვმა შენდო ბრძევიბში ძელი და უნდენა მთადარ

ინიერე ბარდის მომწვარი ბოლო. ვოლკამ წამოიბაბა: „მაგი აფუტეში ბრძევიბს“. მაგრამ წითელმა აღმა იღვმა ბრძევიბის მეთრე მზარეზე და კუნევიბს პირველი ფოლადი გადმოიბნდა, როგორც მდულარე რძე. ვილი, გერმანილი ოსტატი რეიენრი და ერთი მუშა ჰყირდენ სილკატს და კოსას. დიდადელი ხილბი იღვა მოედანზე და თვალყურს ადევნებდა მომზობას, მთი შორის იყენენ ან. ფრანკფურტი, მთელი წარმოებების უფროსი, და აგრეთვე ან. ხითაროვი, პარტკომის მდივანი.

უწისრიგობამ თავი იჩინა ბრძევიბის მეორით დატვირთვის დროს. გაზის დინი არა ნორმალური აღმოჩნდა. მეორე ტემპერატურა ბრძევიბში გაარქელდა 48 საათს. სერიოზული რამ ამაში არ იყო. მიუხედავად ამისა ინიერები და ოსტატიბი დაიკვდენ ამერიკულ მეთოდების მიზანშეწონალობაში, რაც გამოსჭეიოდა მათი დაპოკიდებულებიდან ევილის მიმართ.

საბედნიეროდ პასუხისმგებელი ამხანაგები სხვა აზრის იყენენ. მოწვეულ იქნა სპეციალური თათბირი, რომელზედაც საშუაოთა დირექტორმა ან. პოპოვმა განაცხადა: „ჩვენ არ გვესაჭიროება აზიური ქარხანა. ჩვენ გვესაჭიროება თანამედროვე ამერიკული ფოლადის ქარხანა და ჩვენ მოქმედების სრულ თავისუფლებას მივანიჭებთ მისტერ ვილს“.

ამყამად ვილის წინადადებები სრულდება, მზადდება საჭირო ხელსაწყობი.

ყურადღებას იქცევს ის გარემობა, რომ მრავალი ინიერე არ ცდილობს შეამსუბუქოს ხელით მომუშავე მუშების შრომა, მაგალითად, ჩვენ გვაქვს შეკუმშული ჰაერი, მაგრამ ჩვენ არ ვიყენებთ მას, გაზის მიღების გასაწმენდათ ჰეარტლისაგან და მუშებს ხელით უხდებათ მისი ფხევა. წინადადება გაზის მიღების გაწმენდის შესახებ შეკუმშული ჰაერით ეკუთვნის ამერიკელებს.

საბჭოთა კავშირში ჩამოსული მოსახლე-თი სპეციალისტი და მუშები ვერ შეიკრუნენ პრიმიტიულ პირობებს, რომლებიც სჭარბოვნენ საბჭოთა ახალ მშენებლობებზე. ესენი აქ რჩებოდნენ სულ რამდენიმე კვირას: ერთეფს და ჩქარობდნენ დაბრუნებას საშუალო-ბლოში. თავისი „პროსპერიტის“ შეყვანაში, მაგრამ სახლში დაბრუნებისას ისინი ხედავდნენ სხვა სურათს, ვიდრე იმას, რომელზედაც ოცნებობდნენ. ამათ ეძებდნენ ისინი საშუაოს, რომელსაც ვერსად ვერ პოულობდნენ. გადიოდა თვეები. ეკონომიური კრიზისი ღრმავდებოდა, უმუშევრობა იზრდებოდა. ბოლოს და ბოლოს, რწმუნდებოდნენ რა იმაში, რომ კაპიტალიზმს არ შეუძლია მისცეს მთი საშუაო, მრავალი მათგანი კვლავ სწერდა განცხადებებს საბჭოთა კავშირში მუშაობის სურვილის შესახებ.

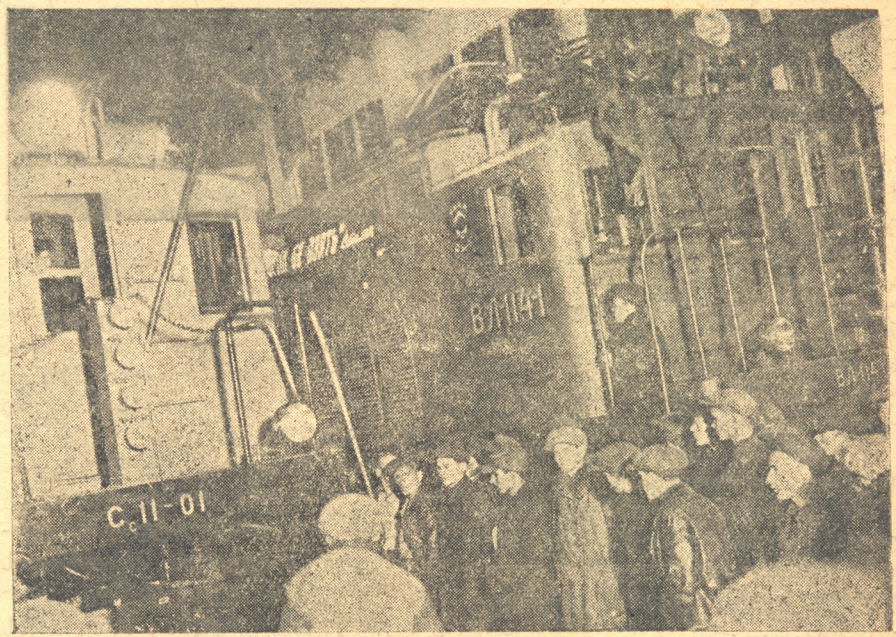
მაგრამ იყენენ ისეთი უცხოელი მუშებიც, რომლებიც მოდიოდნენ აქ არა მარტო პასუხისმგებლობის სრული შეგნებით, არამედ აგრეთვე ამ თვალუწვდენელ შეყვანაში სოციალიზმის მშენებლობის უდიდესი ამოცანის შეგნებითაც.

ან. ფრანკ ზონეი სტალინიგრადში უკვირამდენიმე წელია არის კომპარტიის წევრი და სტალინიგრადის საბჭოს წევრი. ელექტრო-ქარხანაში მრავალი უცხოელი მუშა ჩაეწერა პარტიაში.

ამრიგად უცხოელ სპეციალისტთა და მუშების მოწვევა საესებით გამართლებული აღმოჩნდა.

ისინი უხვად უწიარებენ საბჭოთა მუშებს თავის ტენიკურ ცოდნას და ძვირფას დახმარებას უწევენ სოციალიზმის მშენებლობის საქმეში. შემდეგში საჭიროა უცხოელ სპეციალისტების და მუშების კიდევ უფრო მჭიდროდ დაკავშირება საბჭოთა სპეციალისტებთან და მუშებთან.

ელიფ ბარნილინა.

პირველი საბჭოთა შედუღებული ორთქლმანაუსი, ამ 114 ტონიანი ელექტრომაგვლის პროექტი შედგენილია საბჭოთა სპეციალისტების მიერ და 8 თვის განმავლობაში იქნა აგებული ქარხანა „დინამო“-ს (მოსკოვი) მუშებისა და იმპერეტენიკოსების დაუღალავი მუშაობის წალობით საბჭოთა მახალბიდან. ელექტრომაგვლების მშენებლობის ორგანიზაცია წარმოადგენს უდიდეს ნაბიჯს საბჭოთა ქვეყნის ეკონომიური დამოუკიდებლობის გზაზე და თითოეულ ელექტრომაგვლზე გვიწოვავს 800.000 მანეთს ოქროთი. სურათზე—ელექტრომაგვლის გამოცდა.

ქართული სიტყვა-კაზმული მწერლობა და სახელგამი

თუ მხედველობაში არ მივიღებთ გამოცემლობა „ფედერაცია“-ს საკმაოდ შეზღუდულ მუშაობას, — სამხატვრო ლიტერატურის გამოცემის დარგში მხოლოდ სახელგამია ერთადერთი ორგანიზაცია, რომელიც ფართო მასშტაბით აწარმოებს

კონსტანტინე ღირთიშვილის ლიბრი

დასამი

სანადგამი

სამხატვრო ლიტერატურის გამოცემის საქმეს.

ეს გარემოება გვაიხიებს ჩვენ დიდი პასუხისმგებლობის წინაშე და ბუნებრივია, რომ როგორც მშრომელთა ფართო მასები, ისე მწერლობა და მთელი საბჭოთა ინტელიგენცია იშვიათის ინტერესით აღევნებენ თვალყურს სახელგამის ღონისძიებებს სამხატვრო ლიტერატურის გამოცემის დარგში.

ეს ინტერესი განსაკუთრებით გაძიხვილდა უკანასკნელი წლების განმავლობაში, ვინაიდან სოციალისტური აღმშენებლობის დღევანდელ პერიოდში მუშათა კლასის წიაღიდან გამოდიან ახალი ძალები, რომლებიც შესამჩნევ კვაოს სტოვებენ ქართულ მწერლობაში, ხოლო ჩვენი მწერლობის ძველი კადრებიც აქტიურად უერთდებიან მუშათა კლასის იმ მოწინავე რაზმებს, რომელნიც კომუნისტური პარტიის მეთაურობით იბრძვიან დღეს/კულტურული რევოლუციის ფრონტზე.

ამრიგად იქმნება ახალი ასპარეზი სიტყვა-კაზმულ მწერლობისათვის და ამ ასპარეზზე იბადებიან ახალი და ახალი საკითხები, როგორც წმინდა შემოქმედების სფეროში, აგრეთვე საგამომცემლო სფეროშიაც.

თავისთავად ცხადია, რომ გამოცემლობაში ალლო უნდა აქლოს ამ

ახლად შექმნილ მდგომარეობას და ისე გარდაქმას თავისი მუშაობა, რომ დაუყოვნებლივ პრაქტიკულად განიხილოს მის წინაშე წამოჭრილ ყოველდღიურ ამოცანებს.

სინართლე უნდა ითქვას, რომ ამ მიმართულებით სახელგამს ბევრი რამ დარჩა გასაკეთებელი და სწორედ უმჯობესი იქნება თავიდანვე აღვიწინოთ ეს ჩვენი დეფექტები.

სახელგამის მთავარი ნაკლი ისაა, რომ ჩვენთვის დღემდე შეუძლებელი შეიქმნა სამხატვრო ლიტერატურის გამოცემა ჩაგვეყენებია ერთგვარ სტაბილურ, სისტემატიურ კალაპოტში და ამ დარგში განზრახული სარედაქციო გეგმების საწარმოო შესრულება ყოველწლიურად უზრუნველყოფილიყო.

ლთვის უთანხმდებლად მწერლობის ხელმძღვანელ ორგანოებს. მიუხედავად ამ ორი ძირითადი ნაკლისა და აქედან გამომდინარე არა სასურველ დეტალებისა, უნდა ითქვას, რომ სახელგამის მუშაობა სამხატვრო ლიტერატურის გამოცემლობის დარგში უთუოდ ნაყოფიერი და საყურადღებო იყო.

მიემართოთ ფაქტებს: პირველ ყოვლისა ჩვენ სიამაყით შეგვიძლია აღვნიშნოთ, რომ არ დარჩენილა თითქმის არც ერთი ძველი ქართველი მწერალი, რომელიც სახელგამს დოიმიო არ გამოეცეს ან მთლიანად, ან რჩეულ ნაწერებად ან და ჩვენ მიერ გამოსაცემად არ იყოს მიღებული.

მეორეს მხრივ, სახელგამი იყო ჩვენი ახალგაზრდა, ეხლა უკვე მოვაუქაცებელი, პროლეტარული მწერლობის აკვანი და იგი დღესაც არის ამ მწერლობის დასაყრდენი ფუძე: ჩვენ მიერ მთლიანად გამოცემულია თანამედროვე პროლეტარული მწერლობა და პროლეტმწერლის სოიოი ახალი საწარმოები სახელგამში პოულობს საჭირო მატერიალურ რესურსებს, რათა ის დროზე და შესაფერისად იქნეს გამოყენებული.

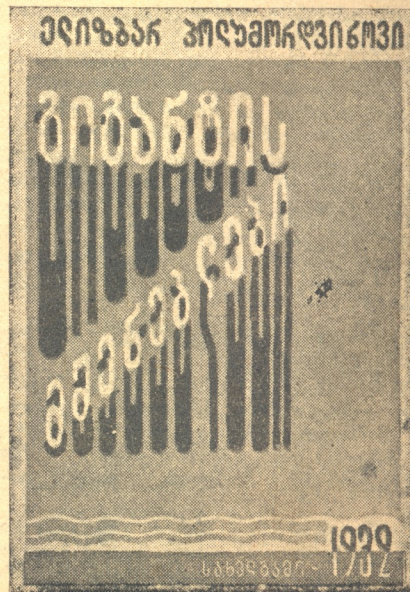
ჩვენ იმერ შედგენილი იქნა ხუთწლიანი გეგმა ქართველ კლასიკოსების გამოცემისა, რომელიც დამტკიცდა სპეციალური კომისიის მიერ ანხ. ფ. მახარაძის უშუალო ხელმძღვანელობით. ჩვენ მიერ ეს გეგმა რეგულიარულად ხორციელდება და ამ ხაზით ყოველწლიურად მატულობს გამოსაცემ კლასიკოსთა რიცხვი.

თუმცა ასეთი გეგმიანი მუშაობა რუსულ და უცხოეთის კლასიკოსე-

რააკვირველია, ამის საპატიო მიზეზები ყოველთვის იყო, და ამ მიზეზებზე ეხლა არ შევჩერდებით, ნაგრამ აა ფაქტი მაინც რჩება, რომ ჩვენს მუშაობაში ადგილი ჰქონდა ერთგვარ ჩამორჩენას სამხატვრო ლიტერატურის დარგში.

მეორეს მხრივ, ის არა ნორმალური მდგომარეობა, რომელიც არსებობდა თვით ლიტერატურაში ცენტრალური კომიტეტის 23 აპრილის ისტორიულ დადგენილებამდე, თავის გავლენას ახდენს სახელგამის მუშაობაზედაც: თუ ერთის მხრივ ეს მდგომარეობა ასუსტებდა მწერლის შემოქმედებითი ხარისხიანობას, მეორეს მხრივ მას დიდი არევა-რევა შეჰქონდა სახელგამის სარედაქციო გეგმების შედგენის საქმეში, რამდენადაც სამხატვრო ლიტერატურის გეგმები ჩვენ მიერ ყოვე-

ა. ი. ლ. ზ. ლ. ა.
მ. ა. რ. კ. ბ. შ. ი.

მ. ა. რ. კ. ბ. შ. ი.

ს. ა. ხ. ე. ლ. ბ. ა. ი.

ს გამოცემის დარგში ჩვერ არ ქონდა, ვინაიდან ამისათვის დიდი ნხები და დროა საჭირო, მაგრამ ბელგამის მუშაობა არც ამ ხაზით ფილა უნაყოფო.

შემდეგ, სახიოამმა შესძლო მხარული წიგნების ტექნიკურად გაორების დარგში პირველი ადგილი დაეჭირა ამიერ-კავკასიაში, ხოლო შესამე—საკავშირო მასშტაბით (უსეთი, უკრაინა) და თუ გავიხსენებთ, რომ პოლიგრაფიულ შემსუბუქლებლობათა მხრივ ჩვენ უკანასკელი ადგილი გვიჭირავს საბჭოთა კავშირში,—სახელგამის მუშაობის მხარე განსაკუთრებით დასაფაბელაა.

ასეთია ზოგადი სახე ჩვენი საქონობისა მხატვრული მწერლობის მოცემის სფეროში.

ებლა შეიქმნათ კონკრეტულ ფაბებს, თუნდაც 1931-32 წლების რიოდში.

კლასიკური მწერლობიდან ჩვენ თარგმნეთ „ღვთაებრივი კომეა“ დანტესი, რომელიც იბეჭდება;

გერმანული ებოსი—„ნიბილონგები“, რომელიც აგრეთვე იბეჭდება; ჰომიროსის „ოდისეა“, რომელიც გამოვა 1933 წ. ბოლოს; პუშკინის რჩეული პროზა, მისი „ვეგენი ონგინი“, ლერმონტოვის რჩეული მოთხრობები, გამოვეციტ ხალხური პოეზიის პირველი 600 გვერდიანი ტომი; დაბეჭდილია მეორე ტომი და მზადაა მესამე, რომელიც მომავალი წლის ბოლოს გამოვა. მზადა აგრეთვე სერგანტესი სრული „დონ-კიხოტი“, სტენდალის „წითე-

ლი და შავი“, დიკენსის, „დავიდ კოპერფილდი“, ტოლსტოის „ბავშობა და საყრმე“, სალტიკოვ შჩედრინის რჩეული ნაწერები და სხვ...

ქართულ კლასიკურ ლიტერატურიდან იბეჭდება ვაჟას მე-5 ტომი, ფეშანგის „მაჰნავაზიანი“, რომელიც დღემდე არას დროს არ გამოცემულა და ჩვენ მიერ მხოლოდ ეხლა ხან ვადმოწერილი იქნა ლინინგრადის სამკითხველოში დაცულ ხელთაწერიდან, მზადდება „ვისრამიანი“, ქართული, პროზის ეს იზგოთი განძი, მომამავლ წელს გამოვა „ვეფხისტყაოსანის“ მდიდარი დასურათებული გამოცემა.

თანამედროვე ქართულ მწერლობიდან უკანასკნელ ხანებში გამოცემა 50-მდე სახელწოდება პრეტეტურულ და საბჭოთა მწერლების ნაწერებისა.

სტამბისათვის მზადაა და დეკემბრის ბოლო რიცხვებში წარმოებას ვადაეცემა 70-მდე ხელნაწერი პროლეტარულ და საბჭოთა მწერლებისა.

კერძოდ, 1933 წლის სამხატვრო ლიტერატურის ზოგად გეგმაზე უნდა ითქვას, რომ ამ დარგს დაეთმო ჩვენი გეგმის 6-ი პროცენტი, სულ 3 მილიონი ამონაბეჭდი ფურცელი.

საჭიროა მწერალთა აქტივის უახლოესი თანამშრომლობა სახელომთან, რომ ეს გეგმა შესრულდეს თემატიკურად და მეორეს მხრივ—სახელოგამის საწარმოო აპარატის მთელი ძალონის მობილიზაცია, რომ გეგმით დასახული წიგნები სათანადოთ გამოცემული იქნეს.

ცენტრალური კომიტეტის ისტორიული დადგენილება სალიტერატურო ორგანიზაციების მუშაობის გარდაქმნის შესახებ ნამდვილი გარანტია არის იმისა, რომ მწერლობათვის მუშაობას გარდაქმნის, ასწვევს საკუთარი პროდუქციის ხარისხს და უფრო მჭიდროთ დაუკავშირდება თანამედროვე თემატიკას. საამისო პირობები უკვე შექმნილია. კერძოდ მწერლობის მატერიალური ბაზა საფუძვლიანად შეიცვალა. არ შეიძლება არ აღვნიშნოთ საავტორო ტარიფის შეცვლა—325 მანეთამდე

პროზის ფორმა, ხოლო 1—50 კაპ. ლექსის თითო სტრიქონი და სხვა.

ჩვენ ვფიქრობთ, რომ სხვა ლონიძიებებთან ერთად, რომელთაც პარტია აწხორცილებს ლიტერატურის ში მართ ცეკას ისტორიული დადგენილების შემდეგ, მწერლობის მატერიალური მდგომარეობის გაუმჯობესებასაც თავისი დადებითი მნიშვნელო-

მობრუნება ღლეპაზე

(ნაწილები)

დასრულებულია მუშაობა მუშაობის რაიონიდან მომარაგებულებით.

ამ ხუტორში ბამბის აკრეფაზე მუშაობდა 610 კაცამდე, აქედან გურჯაანის რაიონიდან გამოგზავნილი იყო 200 კაცი.

გემების შესრულების მხრივ მეორე ხუტორი განიხილავს დანარჩენ ხუტორებისაგან. — ამას ამტკიცებს 10 დეკემბრის ცნობა: პირველ ხუტორს შესრულებული ჰქონდა გემის 20,4 პროცენტი, მესამე ხუტორს — 34,7 პროცენტი და მეორეს — 38 პროცენტი. 12 დეკემბრისათვის მეორე ხუტორში აღებული იყო ბამბა 866 ცენტნერის რაოდენობით, ხუტორი უზრუნველყოფილი იყო მუშა-ხელით.

მეორე ხუტორი აერთიანებს ყოფ. მუხუთე ხუტორის ნაკვეთებსაც, სადაც ამჟამად გაცხოვრებული ტემპებით სწორდება ბამბის აკრეფა. ბამბის აღების საქმეში დიდ ენერჯიას იჩენენ თელავის პარტკოლს კურსანტები, ერთი კურსანტი საშუალოდ დღეში კრებს 80 კილო ბამბას. კურსანტები (120 კაცია) დაყოფილი არიან ბრიგადებათ, რომელთა შორის გაშლილია სოც-მუჯიბურება. ბამბის აკრეფაში სანიმუშო მავალით იძლევიან ქურდაშვილს და სეფია შვილის ბრიგადები. ამ ბრიგადების წევრები საშუალოდ დღეში კრებენ 120 კილო ბამბას. კურსანტებს შორის ორგანიზაცია სწორად აქვთ დაყენებული, ნაკვეთებზე ძალიან წესიერად ანაწილებენ, ტყუილ უბრალოდ არ გადადენენ სამუშაო დროს, იბრძვიან დანაპარგების მინიმუმამდე დასაყვანად და სხვ. აი როგორ დავიხსენიოთეს კურსანტები ხუტორში.

ისე როგორც მესამე ხუტორში, — აქაც (მე-2 ხუტორში) დავითაღიერეთ სასადილო, სამზარეულო, მუშების საცხოვრებელი ბარაკები და სახელოსნო.

სადილი პირველი და მეორე დღის 70 კაბეკი. მუშას ყოველდღიურად ეძლევა 800 გრამი ბური და ჩისათვის საქაჯა შაქარი — გვეუბნება სასადილოს გამგე.

ბინდებოდა, ჩვენ ცხენები გამოვაშურეთ ცენტრალურ ეკონომიისაკენ. ბელოდ, როცა დანიშნულ ადგილას მივედი. ვინაშეღეთ მეურნეობის დირექტორი — აბ. შ. ალავერდაშვილი, რომელიც ის-ის იყო დაბრუნებულიყო პირველ ხუტორიდან. დირექტორს წარმოუდგინეს ცნობები ბამბის აღების და მუშა-ხელის შესახებ.

ამ ცნობების მიხედვით, მეურნეობაში გამბა აღებული იყო 259 ტონა, როგორც ამი. (გემების 34 პროცენტი). 12 დეკემბრისათვის ითვლებოდა 1.400 მუშა-ხელი. მუშახელის ამ რაოდენობიდან 11-ს, საღამოაოი, და 12 დეკემბერს, მთელ დღეს, მეურნეობაში მოვიდა 767 კაცი; აქედან საღამოაოი რაიონმა გამოაგზავნა 478 კაცი, გურჯაანის რაიონმა 244 და თელავის რაიონმა — 45.

მეურნეობაში მუშა-ხელის მიღებას და შრომის უკეთესი ორგანიზაციით, უახსენებელი ორი დღის განმავლობაში ბამბის აკრეფის ტემპები გაძლიერდა. თუ აღნიშნული რაოდენობის მუშა-ხელი და აღებული ტემპები შევინარჩუნეთ — 17 დეკემბრამდე ბამბას მთლიანად ავიღებთ — განაცხდა აბ. ალავერდაშვილი. — ბამბის დანაპარგების მინიმუმამდე დასაყვანად, — უხაჯრო დირექტორმა — ჩვენ ხუტორში გამოვეყვით საკონტროლო ბრიგადის, რომლებიც შეიმოწმებენ ბამბა აღებას ნაკვეთებს.

დირექციასთან საუბრის გაუგებრის შემდეგ, ჩვენ არც კოოპერაცია გამოგვჩა. ახლო წარსულში მეურნეობაში დამკვეთი მუშებზე კოოპერაციას გაუკვა 15.000 რუბლის ღირებულების სამრეწველო საქონელი — თვითღებულ მუშას, ჩაბარებულ ბამბის რაოდენობაზე ეძლევა სამრეწველო საქონელი, ღირებულების 20 პროცენტის რაოდენობით — განაცხადა კოოპერაციის გამგეობის თავმჯდომარემ.

მუშათა კვების და მომარაგეას გაუმჯობესების მიზნით, წელს მეურნეობასთან უფრო ბაღ-ბოსტანი და მეღოვებო დაგეგმვა. ამჟამად კი მეურნეობის დირექციას ყავს რამოდენიმე ათასი ცხენი, აქვს 5-

ტყე ჩაყოლია საშიშ ნეობას და ჩამოშლილა დალაღებოვით, გულში სიცილი დარბის მხნეობად და სიხარული მზეს დანერგო.

დღეს ახალი სუთიქა ჩამოაქვთ ნაქალაქივით ნაჯიხურამდე. ხვივის ხევი და ხეებს ჩასორავს, — ხმაურს მთის ბინდი დააყურადებს.

ხარობს შინდორი და მოგონებად, ქარს ველებიდან სიმღერა მოაქვს, გავხედავ ყანებს და მაგონდება, ყამირებს სძინავთ და ბინდის დროა.

ხვივის ტეხური იტეხავს კისერს. ბავშვობს დღეებს ტეხურს ვანდობდი მახსოვს პატარა აქ დამაფიცეს, — ნახირთან ვიყავ, ტოლებთან ვრბოდი.

ამ ფეშერონში წლები დავყავი, ტოლი ბუკები ვმღეროდიოთ ტოლად; „მამინ თორმეტი წლისა ვიყავი, როცა ბატონმა სახლს მომავორა“...

ჩვენ გული გვექონდა კაკო ყაჩაღის გვიყვარდა იგი მუღამ და ეგზომ, სიმღერით ჭალას, რომ ვაჩაღებდით ვანაშურებდით შუკებს და ეზოს.

ცხრა ვაწაფხულის ნახუნთქი ვიყავ — და მწყემსი ბუკი ვუყვარდი გოგოს, მისი თვალები მე ესლავ მიყვარს და მისი შავი დალაღიც როგორ!..

ცხრა ვაწაფხულის ნახუნთქი მახუნთქი მოხუცი მწყემსი ამბობდა ვამბებს — ეძინათ მთებს და ხეებს — ეხეტებოდა ტეხური დამბებს.

მას შემდეგ ბევრჯერ ახვივდა ხევი გოგმა დღეებმა რაც ამოდევნეს, და ხელმეორედ ვესტუმრე ტეხურს, ხოდაბუნებზე ფიქრი გავდევნე.

დღესაც ხომ ხვივის ხევი ხმიანად და ყამირებზე ტრაქტორი ბორავს, წყალზე ხეებმა გაიხრიალა წყალი ჩასორავთ ნაპირებს მოგავს.

ეს „ხირენი“ და „დედამოკა“ მახსოვს მოხუცის ძველი ამბები, ამ მინდვრებიდან სიუხვე მოყავთ წყალმაც ვახეთქა წნეის დამბები.

და „ხირენდან“ „დედამოკამდე“ წყალი მოდენის ხეებს ქარულად, რა კარგი არი დარდს რო ბორავდეს, ამბავს ისმენდე სახიხარულს, —

ჩემი ტოლები მზეს აყოლიან შითი გულეში ხალისს ჭედვენ, ყველა მათგანი ტყის დამკვერელია გათენებინან დაღამებამდე.

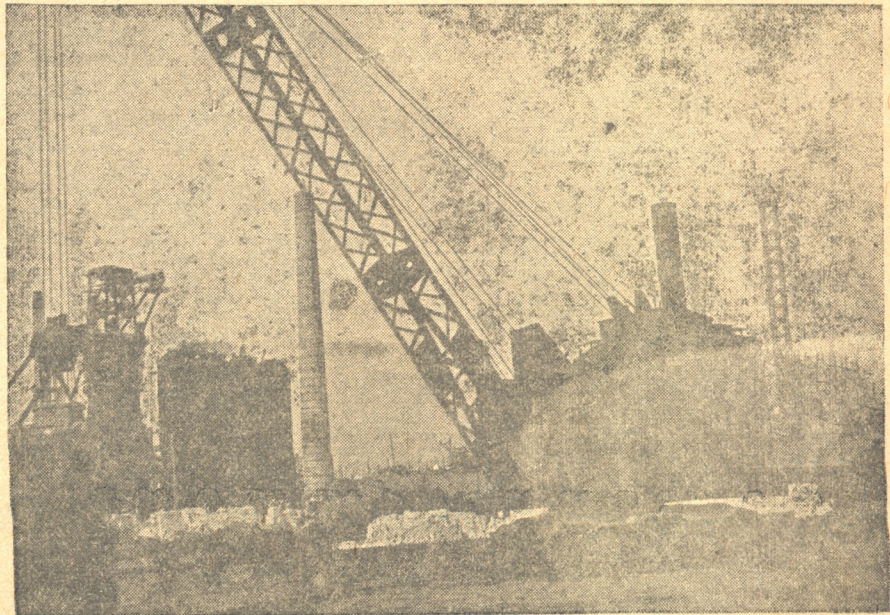
ჩვენ გული გვექონდა კაკო ყაჩაღის გვიყვარდა იგი მუღამ და ეგზომ, სიმღერით ჭალას რომ ვაჩაღებდით, ვახაშურებდით შუკებს და ეზოს.

ალექო შენგელია.

ვისი მეურნეობა, საიდანაც არიდუქტებით მარადებთან სასადილოები. ლამის 11 საათზე ჩვენ გამოვეშვიღებეთ „ალაზანს“. ავტომ თვისი გაძლიერებული სინათლით გააჩლივა ღამის წყვდადი. წინ საათნახვერის შემდეგ სიღნაღში ვიყავით. თბილისში, 18 დეკემბერს „კომუნისტ“-ს ნომერში ვკითხულობ „ალაზანიდან“ ტელე-

გრაფით გადმოცემულ შემდეგ ცნობას. „16 დეკემბრისათვის ალაზნის საბჭოთა მეურნეობამ დამათავრა ბამბის აღება. ბამბა ვაღაზე იქნა აღებული — 350 ტონას რაოდენობით“. დებეშის ხელს აწერენ მურნეობის დირექტორი და ს.ჭ. კ. ზ. ციციას ბრიგადა..

3. მთვრალაშვილი

დნეპრის კომბინატის მშენებლობა ექსკავატორი დნეპრის კომბინატის მშენებლობის მოედანზე, ექსკავატორს გვრდით — ბრძმელების ცეხი.

გერაგინ უაჩუოფს იმას, თითქო ჩვენს პირობებში საჭირო არ იყოს ძველი ეპოქის კულტურის შესწავლა და მისი ცოცხალი ღირებულებებს გამოყენება. ამ მიზნისათვის ერთ-ერთ საშუალებას კლასიკოსების შესწავლა წარმოადგენს. მხოლოდ მათი შესწავლის დროს ცხადია, დიდი ყურადღება უნდა მიექცეს იმას, თუ რომელი კუთხიდან ხდება კლასიკოსების გაშუქება. ჩვენს დროში ამას

ქა, ვინც შესძლო ამ ეპოქაში მომქმედ ხალხის ზუსტი სოციალურა და ეკონომიური ყოფის გადმოცემა, ვინც უნაღვს წირტილამდე ააყვანა მხატვრული გადმოცემის საშუალებანი (ენა, ფაბულა და სხ.) და ვინც უფრო უნაკლოდ გამოსახა აზრი და მისწრაფება აღებულ ეპოქის კულტურული ძანვითარებისა.

რასაკვირველია „ოტელი“-ში ჩვენ არ უნდა ვეძიოთ პროლეტარული იდიოლოგია, იგი წმინდა იდეალისტურ მსოფლმხედველობით არის აგებული, დამყარებულია „ბედ“-ის გარდუვალობაზე, მაგრამ იმას ვინ იტყვის, რომ თეოდალური ეპოქა, ამ ეპოქის ზნეჩგიულება და ყოფა კა-

რამდენად ნიუღებულებიან ქრისტიანთა ბია ტექსტის და ფაბულას განვითარების შეცვლა ისეთი დიდი კლასიკოსის ნაწარმოებში როგორც შექსპირია. ვფიქრობთ ყველასთვის ნათელი და გასაგება უნდა იყოს ასეთი ცდის უმიზნობა და უაზრობა. სულ სხვაა დეკორატიული გაფორმება და მსახიობების მიერ როლის ტრაქტოვკა. აქ ბევრი რამ სიახლის შეტანა შეიძლება, თუმცა ეს სიახლე არ უნდა სცილიდებოდეს ტრაგედიაში მოცემულ ეპოქას და მსოფლმხედველობას

სამწუხაროდ ამ მხრივაც არ იყო დამაკმაყოფილებელი „ოტელი“-ს დადგმა. ერთფეროვანი დეკორაცია უფრო გულის შემხუთავ მონასტრულ ელფერს ატარებენ ვიდრე სანზრეთის მზიურობას და გაშლილ ზღვის სიახლოვით შექმნილ სანახაობას. ამიტომ, სრულიად უადგილოდ და უხეიროდ გამოჩნდა ნაფი, რომელსაც ასე უხეიროდ მათარევედენ ვეფებრთელა თოკით. ოპერეტული სამოსი, აოჩართონის სპექტრული ცვალებადობა და იმავე დროს საშუალო საუკუნოების ქრატება, უფრო მოუთიქრებლობის ნაყოფად უნდა ჩაითვალოს, ვიდრე რაიმე სტილის მაჩვენებლად.

ჩვენ ვეოი მსახიობებზე შეგჩერდებით დიდხანს, რადგან ტრაგედიის გაფორმებაში ყალბად აღებული გეზი, მსახიობების თამაშში უფრო საგრძნობი შეიქმნა. სიანდა, რომ თვით მსახიობებისათვის გადიქცა ტრაგედიით ეს ტრაგედია. მათ მიერ განსახიერებელი ადამიანები არც

ოტელი — შ. ლაშვაშიძე

დეზდემონა — ნ. მაჭავარიანი

აქვს მთავარი მნიშვნელობა, რადგან არას დროს, არც ერთ ეპოქაში ხელოვნება აბსოლუტურად ობიექტიური და ზეკლასიური არ ყოფილა.

მაგრამ, ყოველივე ეს იმას არ ნიშნავს რომ კლასიკოსების „გათანამედროვეობას“ შეუდგეთ და მათი ნაწარმოებები ისე შეეცვალოთ, როგორც მოვესურვება.

ასეთი თვითნებური მოპყრობა და ვინახეთ „ოტელი“-ს დადგმაში რაც უთუოდ მანება ჩვენი მომავალი თაობის აღსაზრდელად და პროლეტარული ხელოვნების განსავითარებლად.

წარსული ცხოვრების გაცნობა, კლასიკოსის ასეთი „გათანამედროვეობით“ არ შეიძლება, აგრეთვე არ შეიძლება ამ დროინდელი სოციალური მოტივების და დიდი ხელოვანის მხატვრული ოსტატობის გაგება. ამის ვაოეშე კი კლასიკოსებს სცენაზე დადგმას აზრი ეკარგება, მაყურებელმა უნდა უცვლელად ნახოს ის ვინც ყველაზე უნაკლოდ ასახა მხატვრულ ფორმებში ესა თუ ის ეპო-

რჯათ არ იყოს მოცემული გასაოცარი მხატვრული ხერხებით.

„ოტელი“-ს დადგმა სწორედ ამ მხრივ იყო საინტერესო. მაგრამ დამდგმელს ეს ასე არ გაუგია და მოუსურვებია (შექსპირის „შესწორება“, ამის გამო ხუთმოქმედებიან ტრაგედიის ნაცვლად სცენაზე ვნახეთ ოთხმოქმედებიანი ცუდი ნელოდრამა.

დამდგმელს ძალიან მცირე ყურადღება მიუქცევია იმ გარემოებისათვის, რომ ტრაგედია სხვაა და დრამა კი სულ სხვა. მათა ერთმანეთში არევა შეუძლებელია, რადგან ტრაგედია უმთავრესად „ბედი“-ს გარდუვალობაზე შენობება, დრამა სოციალ-ეკონომიური პირობებით შექმნილ მდგომარეობაზე.

ჩვენ სრულიად ზედმეტად მივგაჩნა სიტყვის გაგრძელება იმაზე თუ

აიგო — შ. ჩხიძე

ემილია — თ. შავჭავჭავაძე

მ ეპოქას იყვნენ არც იმ ეპოქის, თავარი გმირი ოტელიო (მსახ. ლამაზიძე), ხან დარბაისელი და მძლეებისყოფის მთავარ სარდალი იყო, ან თანამედროვე უხერხემლო ინტელიგენტი, რომელსაც იქვე ფსიხოლოგად გარდაქმნის.
ნ. შავჭავჭავაძის დეზდემონა სრულიად არ ჰგავდა იმ დეზდემონას, რომელსაც კრადიციულ ნოკრძალე-

ბასთან ერთად ტანში ჰქონდა გამჯდარი სათაყიანებელი ადამიანის შიში, სიყვარული და ზებუნებრივი პატივისცემა. ჩვენ თვალწინ აღვა ჩვეულებრივი რომანის ჩვეულებრივად შეყვარებული ქალი.

სულ სხვა იყო როდერიგო (გ. გოძიაშვილი), მსახიობს კარგათ გაუგა არეისორის აზრი და უნაკლო ასრულემს მსახარას და კუდაბზიკა აზნაურის სინთიტიურ როლს.

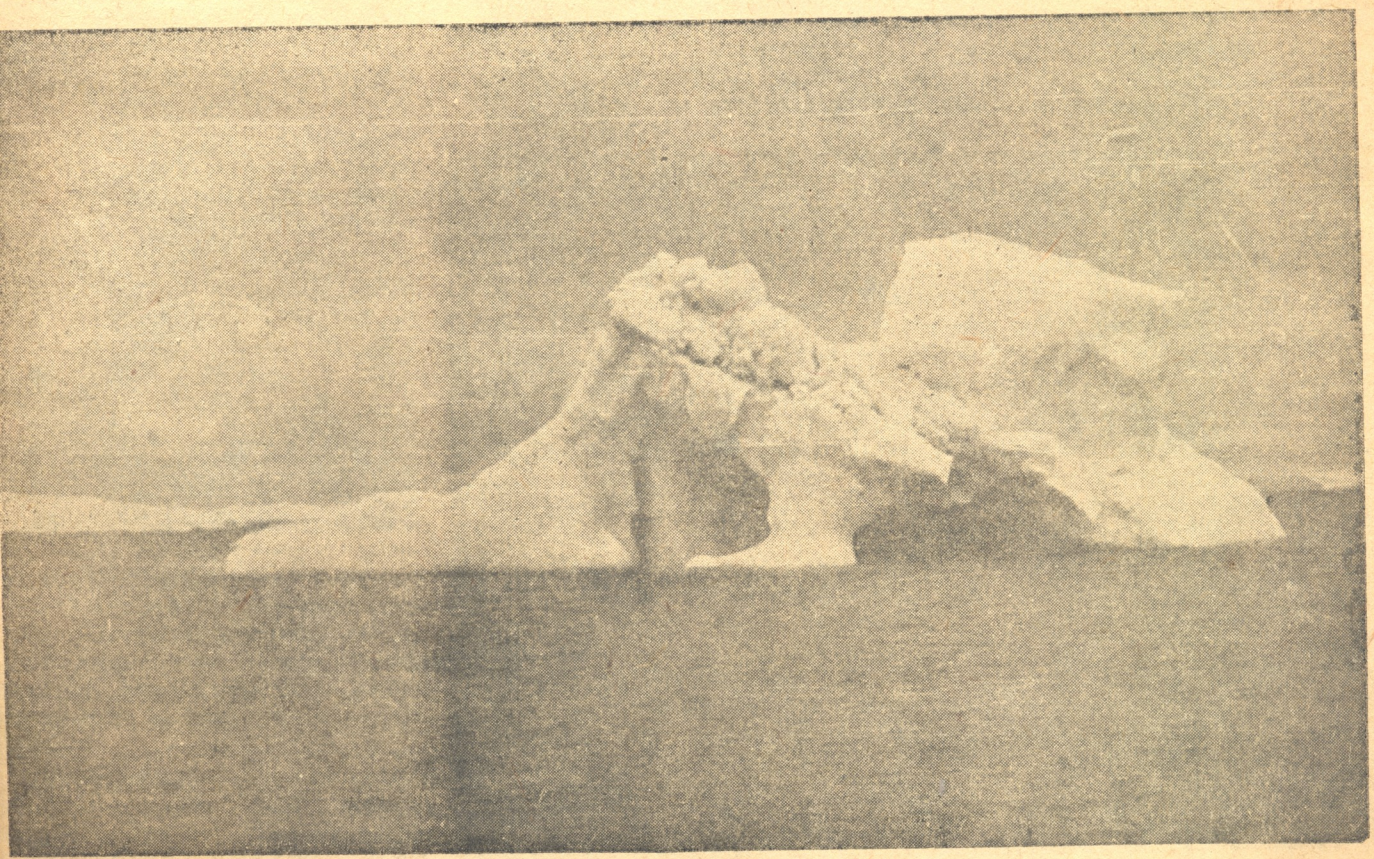
როგორც ყოველთვის, ისე ამ დადგმაშიაც თაისიგბორა აღმოჩნდა უშანგი ჩხეიძე (იაგოს როლში) იგი მთელი სპექტაკლის მანძილზე პარალელს ჰქმნის, ოამდგმელის ტრაპეციას არ ეთანხმება და ტრაგედიის ფარგლებში ანსახაერებს გმირს. ამ დადებით მხარისთან ერთად აღსანიშნავია თვით განსახიერების ოსტატობა. ამ აქტიორულ ოსტატობაზე ძალიან ზევრი შეიძლება ითქვას, შავრამ მთავარ, მაინც უტყმელი დარჩება. ეს არის აქტიორის მიერ როლის შანაგანი (ინტუიციით) განცდა. „მსახი“-ობი იქამდის მიდის რომ ჰკავრავს თავის „მე“-ს და სხვის სახეს იღებს, ეს საზე არ არის ნილაბი, ეს ფსაქოლოგიური გარდაქმნაა, ან როგორც თეატრალეზი იტყვიან, როლის უმუალო განცდა. მჯერა ესაა

როდერიგო — ვ. გოძიაშვილი

უძნელესი საქმე და ამ სიძნელეში დი აქტიორი უნაკლოდ მოსჩანს. როგორც მტარე ნაკლოვანება აღენიშნავთ მსახიობის სატანისებურ პოზას ბნედა მოსულ ოტელიოს სხეულზე.
ეს არაა საჭირო.

ანი.

აისბერგი (ყინულის მთა) შოკალსკის ბუხტასთან (ყინულის მკრელ „რუსანოვ“-ის ექსპედიცია). ფოტო პროფ. სამოილოვიჩის.

ახალი სააღმშენებლო მასალა

ამერიკული ჟურნალები იუწყებიან ახალი სააღმშენებლო მასალის შესახებ, რომელიც ცნობილმა ქიმიკოსმა ბურჯესმა დაამზადა. ეს მასალა წარმოადგენს თიხიდან განსაკუთრებული წესით დამზადებული ფოროვან აგურს. არაჩვეულებრივად მცირე წონაკუთხის (0,5) მიუხედავად, ეს აგურები იმდენად გამძლეა, რომ გამოდგება უფრო მეტსართულიანი შენობების ასაგებათ, ვიდრე ამჟამად აგებენ შეერთებულ შტატებში. ეს აგურები არ უშვებენ წყალს და ცუდად ატარებენ სითხეს. აგურების სიმსუბუქის წყალობით, მათი წყობა ექვსჯერ უფრო ადვილად ხდება; ვიდრე ჩვეულებრივი აგურის.

დამზადების დროს ამ მასალისათვის ფორმის მიცემა მეტად ადვილია. ფიქრობენ, რომ იგი ფართო გავრცელებას პოულობს არა მარტო სააღმშენებლო საქმეში, არამედ სხვა დარგშიც, ნაგების დასამზადებლადაც კი.

მკვდარი ქალაქი

ამერიკული ფინანსიური წრეების ორგანოს „უოლ-სტრიტ ჯორნელ“-ის ცნობით კრიზისის გაძო სრულიად დანგრეულია ოკლაჟამას შტატის ქალაქი კარიიხი — ტყვიისა და თუთიის მრეწველობის ცენტრი.

„უკანასკნელი რამდენიმე თვის განმავლობაში, — სწერს „უოლ-სტრიტ ჟურნელ“ — კარიინში, დანგრეულია ყველა სამრეწველო და სავაჭრო საწარმოები. იქ დარჩა მხოლოდ ერთი ავეჯის მაღაზია, ერთი სასურსათო

და ერთი ბენზინის სავაჭრო. გარდა ამისა დანგრეულია 50 საცხოვრებელი სახლი, ჯერ კიდევ სამი წლის წინათ კარდინი წარმოადგენდა საკმაოდ ცოცხალ ქალაქს 5000 მცხოვრებით.

მცხოვრებთა გაქცევა კარდინიდან და საცხოვრებელი ბინების დანგრევა აიხსნება იმით, რომ ქალაქის მიწის ნაკვეთების უმრავლესობა ეკუთვნის კომპანიას, რომელსაც ტყვის და თუთიას მალაროები აქვს. კრიზისთან დაკავშირებით კომპანიამ შესწყვიტა მალაროების ექსპლოატაცია და დაითხოვა მუშები. უძრავ ქონებაზე დაწესებულ გადასახადის გადახდის თავიდან ასაცილებლად კომპანიამ დაანგრია ყველა მისი კუთვნილი საცხოვრებელი ბინები“.

გავშთა სიკვდილიანობა ინფლისში

ინგლისის მუნიციპალური ექიმები აღნიშნავენ გავშთა სიკვდილიანობის არაჩვეულებრივ ზრდას მუშათა ოჯახებში.

სამხრეთ-უელსის ქალაქის რაიონებში გავშთა სიკვდილიანობა ასე გაიზარდა: ყოველ ათას ბავშვზე კვდებოდა:

	1920 წ.	1931 წ.
ჯერლიგერი	63	104
კიტ ბორო	53	90
ებერდაირი	69	87
გერფილი	72	85
ბრიდენდი	21	82
ტალბოტის პორტი	68	81

ებერტილის რაიონში საერთოდ გავშთა სიკვდილიანობა გაიზარდა 54,3-დან 73-დღე (ათასზე). სეონსში გავშთა სიკვდილიანობა:

● ხელოვნების მუშაკთა გადატანა კაპიტალისტურ ქვეყნებში. ბერლინში მხატვრები თავიანთ სურათებს ცვლიან საკვებ პროდუქტებზე და ტანსაცმელზე.

მთელს ქალაქში გაიზარდა 63-დან 69-დღე, მაგრამ მუშათა უბნებში იგი შეადგენდა: სენ-ჯონსის უბანში—104, ალექსანდრას-უბანში—117, კალვის უბანში—163. იმავე დროს ბურჟუაზიით დასახლებულ უბანში (სკოტტი) ბავშთა სიკვდილიანობა შეადგენდა მხოლოდ 32-ს ათასზე.

სავაჭრო გემების და ავტომობილების განადგურება კაპიტალისტურ ქვეყნებში

გერმანიის გემების პატრონებმა გადაწყვიტეს განადგურონ სახლგანა ტრანსპორტის 400.000 ტონა ანუ მთელი სავაჭრო უკლოტის 10 პროც.

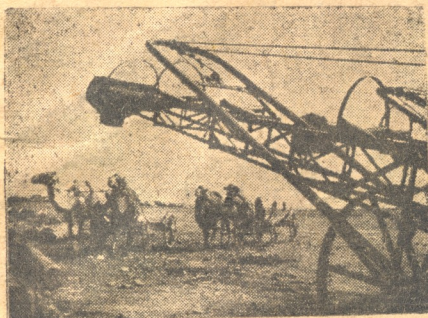
იპონიაშიც გადაწყვეტილია მოსპონ აქედნივე ტონაჟი იმ პირობით, რომ განადგურებულ გემების ორი ტონას ნაცულად. აქებული იქნება 1 ტონა.

თავის დროზე ბურჟუაზიული პრესა წამოაღწეა აღნიშნავდა, რომ შეერთებულ შტატებში ხუთ მცხოვრებზე მოდის ერთი ავტომობილი და რომ მრავალ მუშათა ოჯახს ჰყავს საკუთარი ავტომობილი. მაგრამ კრიზისმა ნიადგი გამოაცალა „ავტომობილების“ ავტომობილების წვრილი მკატრონეები იძულებული შეიქნენ სამართლებრივად გაეყიდათ თავიანთი მანქანები. როგორც დეტროიტის იუწყებიან, სულ განადგურებულა (სამშალათ გაყიდულია) 8 მილიონი ავტომობილი, ე. ი. მთელი რაოდენობის 36 პროც. ამავე დროს არაჩვეულებრივად დაეცა საავტომობილო მრეწველობის მუშაობა. ოქტომბერში დამზადებული იქნა მხოლოდ 50.270 მსუბუქი და საბარგო ავტომობილი, ე. ი. 42 პროცენტით ნაკლები, ვიდრე სექტემბერში და 33 პროცენტით ნაკლები, ვიდრე 1931 წლის ოქტომბერში. 1932 წლის პირველ 10 თვეში დამზადებული იქნა 1.260 ათასი ავტომობილი, ე. ი. 45 პროცენტით ნაკლები, ვიდრე წარსული წლის იმავე პერიოდის განმავლობაში.

ბინები საინჟინერო ტექნიკურ-მუშაკებს

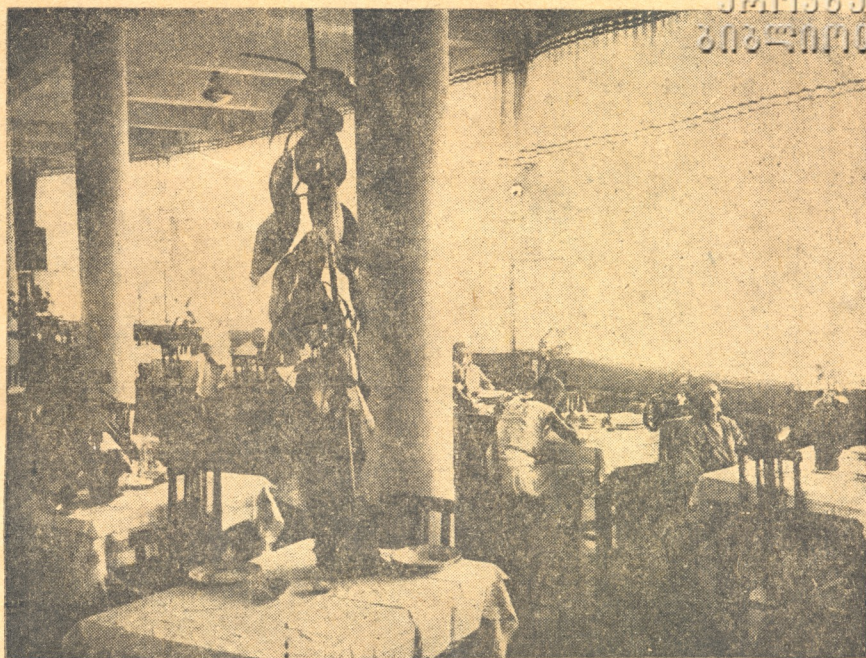

სახლი ინჟინერ-ტექნიკოსებისათვის 20 ბინით აგებული ქ. ორჯონიკიძეში (ყოფ. კავკავი). მშენებლობა დაიწყო 1929 წ. ივლისში და დამთავრდა ოქტომბრის 10 წლის თავისათვის.

ქ. ჩელიაბინსკის (ურალი) მოსახლეობა ყოველწლიურად იზრდება. გაყვანილია ტრამვაი, წყალსადენი. ფართოდ გაიშალა ახალი ჩმენებლობა. მიმდინარე წელს მშენებლობაზე დაიხარჯა 21 მილ. მანეთი.

სურათზე: ახალი სასტუმრო ჩელიაბინსკში 400 კაციხათვის

დნებროპეტროვის სოციალისტური ქალაქი კომუნა-სახლიდან მოეწყო კაფე-სასადილო.

სურათზე: კაფე-სასადილო შიგნიდან (სადილობის დროს).

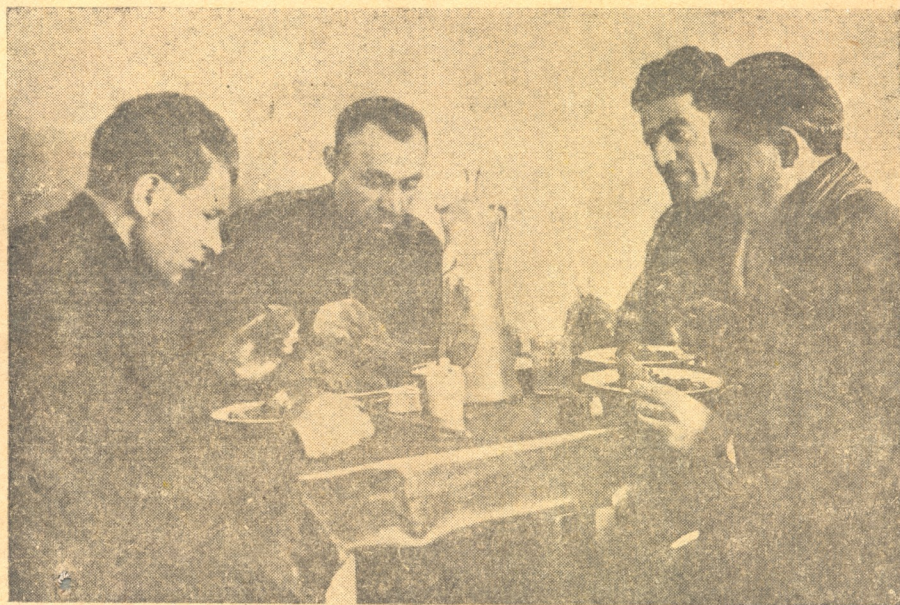
საზოგადოებრივი კვების მრავალ-მოსახლური საუკეთესო ღამეგრელი

26-ის სახელობის არტელმა გაიმარჯვა სწავლობის კონკურსში

თბილისის ტრამვაის პარკის სასადილო ერთ-ერთი საუკეთესო დახურული სასადილოა თბილისში; დღეში უშვებს ორ კერძიდან შემდგარ 1800 სადილს. სასადილომ საკომპლექსურად ბავრობის დროს დაამზადა პროდუქტები და წვრილფეხა საკლავი საქონელი.

სურათზე—ტრამვაელთა სამზარეულოს საუკეთესო დამკვეთი—უფროსი მზარეული ა. მ. კუბლაშვილი, რომელიც სადილების ხარისხის გაუმჯობესებისა და აქტიური საზოგადოებრივი მუშაობისათვის დაჯილდოებულია ერთი თვის ხელფასით.

26-ის სახელობის საშინაოწველო არტელი (თბილისი) ნარჩენებიდან და უტილ-ნედლეულიდან ამზადებს გლეხური ასორტიმენტის ფეხსაცმელს, ნარდ სამუშაოს შე მოდებისა და შრომის სოციალისტური მეთოდების ფართოდ გამოყენების გზით არტელმა პირველმა მოიპოვა საკავშირო კონკურსში—152.000 მანეთის ფართო მოხმარების საგნების გამოშვებით.

მეოთხე კვარტალში გეგმით არტელს უნდა გამოეშვა 144 მანეთის ფეხსაცმელი, შემსვედრი გეგმით ეს პროგრამა 200.000 მანეთამდე იქნა გადიდებული.

არტელს აქვს სანიმუშო სასადილო, რომელიც ყოველდღიურად უშვებს 600 იაფ და ნოყიერ სადილს.

სურათზე — მუშები სადილობის დროს.

შანი 25 კაზ.

